

**VERSLAG VAN DE OPENBARE BESLUITVORMENDE RAADSVERGADERING
VERGADERING VAN DE GEMEENTERAAD VAN PAPENDRECHT d.d. 6 juli 2023 (aanvang
15.00 uur).**

**Een integrale geluidsopname van deze vergaderingen is te beluisteren op
www.papendrecht.nl**

Aanwezig: Mevrouw M.J.M. van Driel, (voorzitter);
De dames: A. Bokma (VVD), T.C. van Es (D66) H.C.T.J. Hoekstra (OP), K.E.
Middelkoop- van den Adel (CDA), A.A.S. Stigter (CU), Verschoor-De Winter (CDA)
(vanaf 15:30 uur), H.M. van Wijngaarden (PAB) en D. Yildiz-Karso (PvdA) (vanaf
16.24 uur), A.J.P. Verweij-Heijstek (PAB) (vanaf 19.45 uur), en de heren: H.G.
Bezemer (CU), A. Boersma (SGP), L. Bruijniks (PAB), L.T. van den Dool (CDA), P.J.
van der Giessen (VVD), W. Goudriaan (SGP), P.C. Grimmus (GL), M.G.C.H. Hardam
(OP), N. van Heteren (D66), R. Lammers (OP), P.C. Spitsbaard (OP), H.D. Stouthart
(VVD), G.A. Tieleman (PAB) (vanaf 19.30 uur) en M.H.A. Verweij (PAB).

Mevrouw S.H. de Keizer en de heren J.W. van der Borg, J.L. van Erk, A.M.J.M.
Janssen en A.J. Kosten; wethouders.

Mevrouw M. Muijzer, raadsgriffier.
De heer N. den Braven, raadsadviseur.

Verslaglegging: J. van Prehn

01. Opening.

De VOORZITTER opent de laatste raadsvergadering voor het zomerreces en heet eenieder van harte welkom. De dames Karso, Verweij en Verschoor en de heer Tieleman zullen (wat) later zijn.

02. Vaststelling van de agenda.

Mevrouw Van Es heeft verzocht het vragenkwartier toe te voegen aan de agenda. De heer VAN DEN DOOL verzoekt -i.v.m. de grote hoeveelheid moties- na de algemene beschouwingen een ronde in te lassen om opmerkingen te kunnen maken/vragen te kunnen stellen over de moties. Er wordt, omdat men eerst de reactie van het college wenst te horen en het diner anders te laat plaatsvindt, besloten de vragen/opmerkingen tijdens de tweede termijn te stellen/plaatsen. De agenda wordt aldus gewijzigd en vastgesteld.

Vragenkwartier.

Mevrouw VAN ES verwijst naar de **vernietiging van het regenboogpad** aan de Veerweg, waarover het college een persbericht heeft doen uitgaan. Op haar vraag **wat het herstel van het regenboogpad kost** en het verzoek het **persbericht** -

waarin getuigen worden opgeroepen zich te melden- op sociale media te plaatsen geeft burgemeester VAN DRIEL aan men de vernieling zeer betreurt, dat de herstellkosten ca. € 7.000,- zijn en dat men hun best doet de dader(s) te achterhalen en de kosten op hen te verhalen. M.b.t. het persbericht merkt zij op dat dit hopelijk vandaag en anders morgen wordt geplaatst op de website en social media van de gemeente. Bij deze doet zij ook de oproep aan getuigen om zich te melden.

Mevrouw VAN ES merkt op dat recent in een uitzending van Zembla over Chemours in het nieuws is gekomen dat **water in Papendrecht en buurgemeenten zeer ernstig is verontreinigd met PFAS**. De situatie in het water van Sliedrecht en Papendrecht is het ernstigst. Het college van Papendrecht heeft in een reactie op de uitzending van Zembla met betrekking tot zwemwater gereageerd met: *“Dat roept de vraag op of u veilig kunt zwemmen in oppervlaktewater. Er is geen advies voor sluiting van het zwemwater. U kunt daar dus gewoon zwemmen. Voor het zwemwater is de provincie verantwoordelijk, enz.”* De D66-fractie vindt het erg formalistisch en vindt dat er tussen: Alle water is verboden om bij in de buurt te komen” aan de ene kant en “u kunt daar dus gewoon zwemmen” aan de andere kant, ruimte is voor nuance. De vragen die de D66-fractie hierover heeft zijn:

1. Is het college van plan onze **inwoners advies te geven** over hoe deze zomer om te gaan met (hygiëne en bescherming rond) recreëren in en aan natuurwater in Papendrecht en omgeving?
2. Wat is de reden om in deze zo **formalistisch en afwachtend te werk te gaan**? Is daar een juridische reden voor? En hoe verhoudt die zich dan tot de (morele) plicht de inwoners altijd voor reëel gevaar te moeten willen beschermen? Wethouder KOSTEN begrijpt de vragen rondom deze situatie, merkt op dat er in Papendrecht **geen officieel zwemwater** is en dat zwemmen in open water altijd voor eigen risico en eigen afweging is. Desondanks hebben de gemeenten gezamenlijk een persbericht doen uitgaan over dit onderwerp. Verder heeft men er bij de provincie op aangedrongen z.s.m. duidelijkheid te geven over het zwemmen in open zwemwater. Men heeft hierop echter nog geen reactie ontvangen. Tenslotte geeft hij aan dat het RIVM, omdat het niet helder is wat de consequenties van het zwemmen zijn, heeft aangegeven **onderzoek** te doen. Tot nu toe heeft de provincie nog geen aanleiding gezien om een zwemverbod in te stellen. Wel heeft de gemeente Alblasserdam bordjes (ter herinnering en informatie) bij de plas geplaatst.

03. Jaarstukken 2022.

Er zijn 2 amendementen ingediend.

Het dictum van **amendement 3.A1. Bestemmingsreserve opruimen PFAS vervuiling** ingediend door de OP-fractie luidt als volgt:

Besluit het volgende te wijzigen:

Gelet op bijlage 1 Jaarstukken 2022 Gemeente Papendrecht – Aangepast

Definitief het volgende beslispunt toe te voegen:

23. Een bedrag van € 2.317.000 te storten in de nieuw te creëren reserve voor het opruimen van de PFAS vervuiling en het bedrag ten laste te brengen van het onverdeeld resultaat 2022.

Van het Onverdeeld resultaat 2022 van € 5.317.000, een deel ter grootte van € 2.317.000 te bestemmen voor een nieuw te creëren reserve voor het opruimen van de PFAS vervuiling.

Het dictum van **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** ingediend door CDA, SGP, CU en GL luidt als volgt:

Besluit het volgende te wijzigen:

Het gevraagde besluit bij beslispunt 22 aan te passen in: Een bedrag van € 4.000.000 plus 100% van het onverdeeld resultaat te storten in de bestemmingsreserve kapitaallasten toekomstige investeringen ten laste van de algemene reserve.

Eerste termijn raad

De VOORZITTER merkt op dat na publicatie van de stukken een correctie op de bedragen heeft plaatsgevonden. De juiste stukken zijn te vinden onder agendapunt 3B. strekt ter vervanging: jaarstukken 2022. Daarnaast heeft men het bericht ontvangen van de accountant dat de **controleverklaring** is goedgekeurd voor de getrouwheid en rechtmatigheid. (Omdat men nog een aantal formele zaken in het dossier moet afwikkelen zal de controleverklaring later vanmiddag worden gedeeld).

De heer BOERSMA noemt het **bijzondere proces van de behandeling van de jaarstukken** en de op de valreep goedkeurende **accountantsverklaring**. Zijn fractie heeft **waardering** voor het feit dat het college in het eerste jaar zoveel zaken heeft gerealiseerd, waaronder de afvalinzameling, de verhuizing van de bibliotheek, de stedenbouwkundige visies, uitgangspunten IPH accommodatiebeleid en de huisvesting van vluchtelingen. M.b.t. het **overschot van 12 miljoen op de jaarrekening** is de vraag voor de analyse van de wijze van begroten wat de mogelijke oorzaken zijn: te behoedzaam begroot, onderbesteding, een aantal forse meevallers. Omdat deze analyse pas plaatsvindt nadat de begroting voor 2024 is opgesteld en de begroting voor 2023 en 2024 op de oude manier tot stand zullen komen, vraagt hij zich af welke mogelijkheden men ziet om **tussentijds bij te stellen** als duidelijk wordt dat ook voor die jaren

grote overschotten optreden en of voor het opstellen van de begroting **in kaart kan worden gebracht op welke posten onderbesteding** als gevolg van arbeidskrachte heeft plaatsgevonden. Verder merkt hij op dat zijn fractie **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** mede heeft ondertekend omdat men destijds de motie van het CDA, die vraagt om alle overgebleven onverdeelde middelen in de bestemmingsreserve toekomstige investeringen te storten, ook mee heeft ingediend. Daarnaast vraagt hij een reflectie van het college op de vraag -naast hoeveel men erin stopt- **hoeveel men er uithaalt, op welk moment en voor welk doel. Amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling** zal zijn fractie **niet steunen**. Dit omdat als het nodig is middelen voor het opruimen van PFAS uit de algemene reserve kunnen worden gehaald, het bedrag niet duidelijk is onderbouwd en nog niet te overzien is of reiniging nodig is.

Mevrouw VAN ES zal **amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling niet steunen**. Dit omdat men geen cent van de Papendrechtse inwoners zal uitgeven aan het opruimen hiervan en men niet de indruk wil wekken dat de samenleving hiervoor op gaat draaien, maar dat Chemours dit zelf moet doen. Op **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** hoort haar fractie graag een reactie van het college. Men is zelf voorstander geweest en heeft aan de wieg gestaan van een amendement over dit onderwerp om voldoende in de bestemmingsreserve te storten. Nu er sprake is van een dermate groot bedrag en er andere opgaven zijn waar de gemeente mee te maken krijgt, kan haar fractie zich voorstellen dat men wenst te spreken over een **maximum bedrag**. Ook zij vindt het interessant om te weten wat men uit de bestemmingsreserve gaat halen en merkt op dat dit niet als **algemene reserve light** moet worden beschouwd, omdat er dan sprake is van beperking van het budgetrecht en stelt daarom voor een **limitatieve lijst** op te stellen. (Omdat hierover een motie door de GL-fractie bij de perspectiefnota wordt ingediend stelt zij voor de discussie daar te voeren.) Verder heeft haar fractie er waardering voor dat het college de **maatregelen inzake de energiecrisis en armoedebestrijding** op heel veel manieren en momenten aan de inwoners kenbaar heeft gemaakt. Toch ziet men dat er een beperkt bedrag uit deze reservering is gekomen en dat hier niet veel mensen gebruik van hebben gemaakt. Zij vraagt het college wat men **extra zou kunnen doen** als dit komende winter weer speelt en stelt zich voor dat het beperkte gebruik kan liggen aan de maatregelen van de rijksoverheid. M.b.t. de (incidentele) gelden voor het **onderwijsachterstandenbeleid** merkt zij op dat het van incidentele gelden lastig is structureel personeel op te zetten, maar dat dit i.v.m. de achterstanden na de coronacrisis nog hard nodig is en dat het geld gebruikt had moeten worden. Ondanks het feit dat het college hier niet veel aan kan doen vraagt zij of men hier nog mogelijkheden ziet om hiervoor in gesprekken **aandacht te vragen**.

De heer GRIMMIUS merkt op dat het overschot van ruim 12 miljoen, ondanks het feit dat alles klopt en de accountant dit ook heeft bevestigd, **lastig wordt om aan inwoners uit te leggen**. Omdat men geen cent gemeenschapsgeld gaat uitgeven aan het saneren van PFAS zal zijn fractie **amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling niet steunen**. Inzake het door zijn fractie mede ingediende **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** begrijpt hij de reacties dat men ook moet kijken naar wat men eruit haalt. Omdat er een motie is aangenomen om het overschot in de bestemmingsreserve te stoppen, maar dit vorig jaar niet is gebeurd en het college weer voorstelt deze motie niet uit te voeren heeft zijn fractie dit amendement mede ingediend, om dit zodoende te corrigeren. Hij vraagt het college of men van mening is dat er **genoeg is gespaard voor de komende investeringen en wat de reden is om deze motie niet uit te voeren**. Daarnaast is hij het eens met mevrouw Van Es om het gesprek over een **maximum bedrag** te voeren. Op zijn schriftelijk gestelde technische vraag **wat er uit de bestemmingsreserve gehaald zou worden** heeft het college aangegeven dat het college hier voorstellen voor kan doen, maar dat de raad hierover beslist. Hij nodigt de fracties uit om bij de perspectiefnota aan te geven waar men deze bestemmingsreserve aan wil uitgeven en **met een lijstje te komen**, zodat men duidelijkheid heeft waar de bestemmingsreserve voor is bedoeld. Op dit moment is er inderdaad sprake van een kleine algemene reserve, waarbij het college voor elk onderwerp met een financieringsvoorstel kan komen.

De heer BEZEMER vindt het een **bijzondere gang van zaken** dat men via de mail moet vernemen dat de accountant voornemens is goedkeuring te verlenen en hij stelt voor hierover met de nieuwe accountant **goede afspraken** te maken. Verder spreekt hij zijn **dank en waardering** voor het uitgebreide jaarverslag, de jaarrekening en de beantwoorde vragen, waaruit men opmaakt dat er veel werk verricht is, maar dat een aantal zaken i.v.m. **personele problemen** ook niet uitgevoerd kon worden (hetgeen hem zorgen baart). Zijn fractie is **blij met het overschot** dat er is, maar merkt wel op dat dit helemaal vanuit incidentele factoren komt en men het huishoudboekje hier structureel niet mee kan rondmaken. Verder vindt hij het belangrijk in ogeschouw te nemen dat men moet sparen voor allerlei zaken die op de gemeente af komen. Om deze reden onderschrijft zijn fractie amendement **3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** om deze gelden in de spaarpot te stoppen. Daarnaast is hij het eens met het voorstel om duidelijk te definiëren waarvoor dit gebruikt mag worden. Daarnaast merkt hij op dat bij een **andere wijze van begroten de risico's vergroot** worden. Om deze reden heeft ook zijn fractie er behoefte aan kennis te maken met de nieuwe wijze van begroten, zodat men weet wat dit inhoudt en waar de risico's liggen. Tenslotte zal zijn fractie amendement **3.A1. opruimen PFAS-vervuiling niet steunen**, omdat men geen gemeenschapsgeld gaat uitgeven aan

een probleem dat Chemours heeft veroorzaakt, **niet steunen**. Hij merkt hierbij nog op dat het hem bevreemdt dat de OP-fractie dit amendement indient, omdat men eerder heeft aangegeven dat men geen overeenkomsten met Chemours moet aangaan, omdat Chemours de veroorzaker is en dus moet betalen.

De heer LAMMERS vindt het **grote overschot alarmerend** en merkt op dat de overheid geen bedrijf is dat winst moet maken. Wanneer er beter begroot zou worden zou een dergelijk overschot niet het geval zijn. Op een begroting van 100 miljoen is 12 miljoen heel veel. M.b.t. amendement **3.A1. opruimen PFAS-vervuiling** is zijn fractie uiteraard ook van mening dat Chemours dit zou moeten betalen, maar is de gedachte hierachter om geld apart te zetten, zodat men kan starten en de kosten op Chemours kan verhalen in de juridische procedure die loopt. Hij begrijpt niet dat er fracties zijn die denken dat de OP-fractie vindt dat de gemeente dient te betalen. Zijn fractie kan de gedachte achter amendement **3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** volgen, maar merkt op dat men van mening is dat er niet te veel potjes moeten zijn en 1 grote algemene reserve beter is voor de transparantie. Hij merkt op dat in dit kader hun amendement inzake Chemours misschien strijdig is met dit idee, maar dat men wanneer er een bepaald potje is direct kan acteren. Omdat iedereen ziet hoe Chemours zich verzet tegen een open debat en vragen ontduikt verwacht zijn fractie niet dat Chemours (snel) bereid zal zijn deze kosten te betalen.

De heer VAN DEN DOOL merkt op dat er sprake is van **daadkracht** en dat er inhoudelijk veel is gebeurd, maar geeft aan dat hij vindt dat dit gesprek **tekort doet aan een goede bespreking van het jaarverslag** en dat hier volgend jaar meer recht aan moet worden gedaan. Zijn fractie is blij met het **degelijke financiële beleid**, waarvoor een compliment aan de wethouder en de gemeentelijke organisatie op zijn plaats is. Tegelijkertijd blijft men met vragen zitten: jaar op jaar zijn er **forse incidentele meevallers**, waardoor men spreekwoordelijk het gezin wordt dat ieder jaar niet op vakantie gaat, maar wel aan het eind van het jaar elk jaar het vakantiegeld overheeft. Zijn fractie vindt dit moeilijk uit te leggen. Er is een **analyse nodig** om te kijken welke achterliggende mechanismen er zijn, welke incidentele meevallers structureel zijn en met welke kosten men geen rekening houdt en of dit geen structurele kosten zijn. Daarnaast houdt men wel rekening met de **structurele kosten van de basisscholen, maar niet die van het vo.** M.b.t. amendement **3.A1. opruimen PFAS-vervuiling** deelt zijn fractie de zorg over de vervuiling, maar vindt men dat dit, omdat het niet de taak van de gemeente is om de vervuiling op te ruimen, een verkeerd signaal afgeeft. Zijn fractie zal dit amendement daarom **niet steunen**. M.b.t. hun eigen amendement **3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** verwijst hij naar de destijds aangenomen motie m.b.t. het anders begroten en sparen en het veel te lang geen rekening houden met grote investeringen, waarin men vraagt structureel

bedragen te reserveren voor deze investeringen en die jaarlijks te sparen. Wanneer deze reserveringen zijn gedaan veranderen deze bedragen van spaarbedragen in aflossingsbedragen en heeft men hier in de exploitatie al rekening mee gehouden. Dit doet men ieder jaar niet en ook de vorige CDA-wethouder heeft men hierop kritisch bevraagd. Men zou er graag voor zorgen dat de per saldo meevallende niet gelabelde kosten in de begroting in eerste instantie worden verwerkt ten gunste van de **reservering voor toekomstige investeringen**. Dan heeft men een bedrag dat onderbouwd is, hetgeen nu niet het geval is. Als noodmaatregel stort men ieder jaar dat wat overblijft in de reserve. Zijn fractie vindt dit *second best*.

Mevrouw BOKMA merkt op dat een positief resultaat van 2,3 miljoen in een commerciële organisatie met gejuich zou worden ontvangen. Voor de gemeente Papendrecht realiseert haar fractie zich dat een flink deel is ontstaan doordat de rijksoverheid met veel extra geld is gaan strooien. **Uitleggen aan inwoners dat de OZB is verhoogd** en de gemeente gelijktijdig heel veel overhoudt **blijft lastig**. Het grootste deel zijn dan ook incidentele baten en met name heel veel extra geld vanuit Den Haag. Het blijft dan ook van belang te benadrukken dat de bezuinigingen helaas nodig waren om de begroting op orde te krijgen, de voorzieningen te kunnen behouden en te kunnen blijven investeren. Terugkijken is altijd makkelijk en als men toen had geweten dat de Rijksoverheid met enorme zakken geld zou gaan strooien, tja... wie weet. De VVD-fractie is blij dat er een nadere **analyse** wordt gemaakt hoe het komt dat men jaar in jaar uit overschotten heeft, zodat men dit in de toekomst beter kan doen. Net op tijd voor de besluitvorming is de **goedkeurende verklaring van de accountant** afgegeven. De VVD-fractie wenst iedereen te **bedanken** die deze klus heeft geklaard. Het is onder heel hoge druk en met een hele krappe bezetting gerealiseerd. Haar fractie kan zich vinden in de beslispunten en wacht de reactie van het college op de amendementen af. Er is een motie aangenomen, maar men vindt dat het aan de raad is om -als er een goede reden is- hier een ander besluit over te mogen nemen. De optie van een **maximum die men stort in de bestemmingsreserve** die de D66-fractie noemt vindt zij een goed idee. **Amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling** zal de VVD-fractie, omdat men van mening is dat de vervuiler betaalt en anders de provincie aan zet is om te betalen, **niet steunen**.

De heer VERWEIJ spreekt zijn **waardering** uit voor al het werk dat is verzet. Als inwoners de tijd nemen om alles door te nemen, zouden ze verbaasd staan over de hoeveelheid werk dat er in 1 jaar in het gemeentehuis wordt verzet. M.b.t. **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen reserves** noemt hij de 3 potten, waaronder de algemene reserve, de Eneco-gelden die zijn bedoeld om in te zetten voor de Papendrechtse inwoners en de reserve

toekomstige investeringen. Hij merkt op dat er momenteel een **weerstandratio** van 2,1 is, terwijl 1,0 genoeg is. Hij vraagt zich af of men de splitsing moet maken tussen de 4 miljoen voor toekomstige investeringen en of de rest nodig is om het weerstandsvermogen in tact te houden. Als dit 2,1 is terwijl het minimum is gesteld op 1,0 vraagt hij zich af of het nodig is om de andere miljoenen in de algemene reserve te stoppen, of men de motie gaat uitvoeren voor de reserve toekomstige investeringen. M.b.t. **amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling** neemt zijn fractie aan dat de (omliggende) gemeenten en de provincie de vervuiler aansprakelijk zullen gaan stellen, maar denkt men niet dat dit voorlopig aan de orde is.

Eerste termijn college

Wethouder DE KEIZER geeft aan dat Papendrecht er op **korte termijn financieel goed voor staat**, terwijl dit voor de lange termijn anders is. Er staan grote projecten op stapel, waarvan de financiële impact nog niet helder is. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden. Het positieve saldo wordt deels veroorzaakt omdat men gespaard heeft en deels omdat men van het Rijk vaak eenjarig geld ontvangt, waarmee men meerjarige taken moet uitvoeren. Dit levert op korte termijn een positief resultaat op, maar **op lange termijn onzekerheid**. Het positieve resultaat onder aan de streep komt voor de gemeenten op een gunstig moment, zodat men een **buffer kan opbouwen voor grote, toekomstige projecten**. Het college wil mooie dingen doen voor haar inwoners en daarvoor moeten de gemeentelijke financiën ook voor de lange termijn op orde zijn. Het college deelt de vragen en bedenkingen die de raad uit en is in alle financiële producten en in de gehele P&C-cyclus te alle tijde op zoek naar **verbeteringen**. Om deze reden vindt men het voorstel van de D66-fractie om een **maximum in te stellen** een goed idee. Ditzelfde geldt voor de vragen vanuit de CU-fractie om **meer inzicht** te krijgen wanneer zaken op het spel staan en wat dit gaat kosten. De wethouder stelt voor alle bedenkingen die zij vandaag heeft gehoord -en de accountantsverklaring- in de **eerstvolgende auditcommissie te bespreken**. Daarnaast merkt zij op dat men in het najaar start met de **nieuwe manier van begroten**, waarvoor een extern bureau wordt ingehuurd en waarbij het **advies vanuit de auditcommissie** inzake wensen en bedenkingen meegenomen kan worden, zodat de veranderingen waar de CU-fractie om vraagt op korte termijn geregeld kunnen worden. Zij dankt de OP-fractie voor de aandacht voor het onderwerp PFAS en deelt de zorgen, maar benadrukt dat er al 3,5 miljoen subsidie is ontvangen, voor onderzoeken en het eventueel saneren van gronden, die nog niet volledig is besteed. Omdat de vervuiler betaalt en hiervoor een rechtszaak loopt adviseert het college **amendement 3.A1. opruimen PFAS-vervuiling niet te steunen**. M.b.t. **amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen** merkt

wethouder DE KEIZER op dat het gemeente met de verdeling van het resultaat heeft gemeend aandacht te vragen voor het feit dat er veel zaken zijn naast de spaarpot en heeft voorgesteld dit resultaat te verdelen in o.a. activiteiten voor het collegeprogramma 2023, een storting in de algemene reserve en in de spaarpot voor toekomstige reserveringen. Het college werkt bewust vanuit de samengestelde ambitie voor Papendrecht aan grote projecten, zoals het integraal huisvestingsplan primair onderwijs, de huisvesting van vo-scholen, maar ook de verbetering van de verkeersveiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast benadrukt de wethouder dat het **budgetrecht van de raad** altijd van kracht blijft. Het lijkt erop dat een gedeelte van de raad anders denkt over het voorstel van het college, waarvoor ze het oordeel aan de raad laat.

De VOORZITTER heeft de toezegging gehoord dat de wethouder bij de eerstvolgende auditcommissie op 4 oktober terugkomt op de wensen en bedenkingen van de raad.

M.b.t. het door de D66-fractie genoemde **onderwijsachterstandenbeleid** merkt wethouder KOSTEN op dat de gelden goed en volledig benut moeten worden, hetgeen niet het geval was, maar dat dit -nadat hij hier aandacht voor heeft gevraagd- inmiddels wel het geval is.

Wethouder VAN ERK merkt m.b.t. het door de D66-fractie genoemde **armoedebeleid** op dat dit project nog steeds doorloopt, maar een andere urgentie kent dan het afgelopen najaar. De stuurgroep heeft gezegd kort na de zomer inhoudelijk en financieel te wegen hoe de zaken er voor staan en wat er voor de komende winter nodig is. Wanneer de contouren voor de volgende periode bekend zijn zal de raad hiervan via een RIB op de hoogte worden gesteld.

Tweede termijn

Mevrouw VAN ES adviseert -omdat men nog veel meer nodig heeft- de VVD-fractie nooit te zeggen dat het Rijk met zakken geld strooit. Het is vaak wel zo dat men eerst structureel te weinig krijgt en dan incidenteel er veel bij krijgt. Men ziet echter **altijd tekorten op de lange termijn**. Hierbij merkt zij op dat veel gemeenten in Nederland vanaf 2026 tekorten zien en men ervanuit gaat dat het Rijk hier structureel wat aan gaat doen. Haar fractie is van mening dat de overschotten niet komen door het te **behoedzaam begroten**, omdat behoudend begroten de Papendrechtse cultuur is waar men heel bedreven in is en hier zeker niet vanaf moet stappen. Haar fractie is blij dat het college positief reageert op **het instellen van een maximum bedrag** voor de overschotten richting de bestemmingsreserve. Daarnaast vraagt zij zich af of de **auditcommissie betrokken wordt bij de keuze voor het externe bureau** dat zich gaat bezig houden met de

nieuwe vorm van begroten en de opdracht aan dit bureau. Op de vraag van de heer LAMMERS of men het **wenselijk vindt dat er een extern bureau wordt aangesteld** antwoordt mevrouw VAN ES dat haar fractie de wens voor een andere, meer gebruiksvriendelijke indeling van de begroting zelf heeft uitgesproken en dat het mooi zou zijn als dit binnen de eigen organisatie uitgevoerd kan worden, maar dat het i.v.m. de wisselingen van de wacht moeilijk is personeel met voldoende kennis te vinden. Haar fractie heeft er geen probleem mee om voor een dergelijke opdracht een extern bureau in te horen. Wel vindt men het zeer belangrijk dat de opdracht aan dit bureau via de raad/college/auditcommissie komt. M.b.t. de **onderwijsachterstanden** is de D66-fractie blij te horen dat de middelen gebruikt worden en dat hier aandacht voor is gevraagd. Ook is men tevreden dat er m.b.t. het **armoedebeleid** tegen de winter weer wordt gekeken wat er nodig is en dat hierover een RIB naar de raad komt. Wanneer hiervoor **budget** nodig is verwacht men hier echter meer voor dan een RIB.

De vraag van de heer GRIMMIUS, of het college vindt dat er **voldoende is gespaard voor de toekomst** en zo niet waarom er niet voor is gekozen dit in het voorstel op te nemen, heeft de wethouder niet beantwoord.

De heer BEZEMER stelt voor de **wijze van begroten** niet alleen in de auditcommissie maar **ook in de raad te bespreken**. Daarnaast merkt hij op dat de **bestemmingsreserve** t.o.v. algemene reserve samenkomt in het voorstel van de GL-fractie, om duidelijk aan te geven wat men waar op termijn uit gaat betalen.

De heer LAMMERS wenst nogmaals duidelijk aan te geven dat het amendement van zijn fractie **niet aangeeft dat de vervuiler niet hoort te betalen**. Daarnaast zou men in de financiële P&C-cyclus graag opgenomen zien dat er -vanuit het verleden naar de toekomst- lange termijn beleid wordt toegepast. De presentatie van de **financiële kaart** vond zijn fractie een goed inzicht geven in de financiële staat van de gemeente Papendrecht. Het advies aan het externe bureau zou zijn om op basis van de financiële kaart lange termijn prognoses te maken voor de financiële stand van zaken van de gemeente, omdat hieruit bleek dat de gemeente er financieel sterker voor staat dan men dacht.

De heer VAN DEN DOOL geeft aan dat men uit de opmerking van de wethouder zou kunnen opmaken dat het amendement zou beogen dat het verdeelde resultaat ook allemaal niet doorgaat, maar dat dit niet de bedoeling en de strekking van het amendement is. Het sportbeleid, ICT-budget en alle andere zaken blijven intact. Het amendement stelt voor de **4 miljoen + 100% van het onverdeelde resultaat (€ 5.5317.000, -) te storten ten laste van de algemene reserve**. De andere zaken gaan gewoon door. Daarnaast vragen de GL, OP en CU-

fracties of er genoeg is gespaard en of men anders moet begroten. Ook zijn fractie zou graag een **overzicht** krijgen, waardoor men realistisch een bedrag per jaar kan **sparen om de lasten voor de toekomst te dragen**. Op die manier zit het in de begroting en houdt men niet ieder jaar zoveel over en kan men de burgers goed uitleggen waarvoor het nodig is.

De heer VERWEIJ sluit aan bij het **realistisch sparen**. Hierbij merkt hij op dat tot nu toe niemand kan uitleggen wat de begrotingen voor de grote projecten (bv. de scholen) zullen zijn, maar dat men in september een goede inkijk in de financiële stand van zaken en financiën op de lange termijn krijgt. Zolang men niet zeker weet wat het gaat kosten, maar wel weet dat het heel veel gaat kosten, stelt hij voor de pot te blijven spekken en na september te kijken of er grenzen gesteld moeten worden. Om deze reden zal zijn fractie amendement **3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen steunen**.

Mevrouw BOKMA worstelt met amendement **3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen**, omdat de wethouder heeft aangegeven dat er dit jaar nog diverse zaken komen die ten laste van de algemene reserve komen, die dan weer uit het net vol gestorte potje van de bestemmingsreserve zou moeten komen. Dit maakt het lastig om het hele bedrag in de bestemmingsreserve te storten. Zij stelt voor om in het midden uit te komen en bv. **7 miljoen te storten** en de rest naar de algemene middelen. Zij vraagt of er fracties zijn die hiermee akkoord zouden gaan.

Tweede termijn college

Wethouder DE KEIZER zegt de D66-fractie toe schriftelijk terug te zullen komen op de gestelde vraag of de **auditcommissie betrokken wordt bij de keuze voor het externe bureau** dat zich gaat bezig houden met de nieuwe vorm van begroten en de opdracht aan dit bureau. Richting de heer Lammers merkt zij op dat, vooropgesteld dat men een **zeer deskundig en gevarieerd financieel team** heeft, een frisse externe blik altijd goed is. Naar de heer Grimmius merkt zij op dat er **keuzes gemaakt moeten worden**, die aan de raad worden voorgelegd. Daarbij merkt zij op dat er **niet genoeg is gespaard**. De heer GRIMMIUS vraagt per interruptie **waarom** het college er dan voor kiest **slechts 4 miljoen in de bestemmingsreserve te storten** en dit middels een amendement gecorrigeerd dient te worden, waarop wethouder DE KEIZER aangeeft dat er nog meer zaken zijn dan het sparen voor toekomstige investeringen en er zaken voor zullen komen waar men nog niet op heeft gerekend. Op de vraag van mevrouw KARSO wanneer de raad een **meerjaren beeld van toekomstige uitgaven** ontvangt (zijzelf vindt onderwijshuisvesting zeer belangrijk) antwoordt wethouder DE KEIZER dat dit, omdat het over veel verschillende ontwerpen gaat, heel lastig is.

Zij deelt echter de grote behoefte aan een overzicht en zegt toe in september schriftelijk aan te zullen geven wanneer men dit kan verwachten.

De heer GRIMMIUS merkt -zoals de heren Van den Dool en Verweij al hebben aangegeven- per interruptie op dat het niet zo is dat de andere zaken van het andere bestemmingsresultaat niet doorgaan en er met dit amendement geen geld in de algemene reserve zit en men ook geen weerstandsratio heeft die dit niet toestaat. Op zijn vraag **waarom niet het volledige ongelabelde overschot naar de bestemmingsreserve is overgeheveld** antwoordt wethouder DE KEIZER dat dit het voorstel is en dat het aan de raad is hier een oordeel over te vellen. Op de vraag van mevrouw KARSO of de oproep vanuit de CU-fractie om **de andere manier van begroten ook in de raad te bespreken** geeft wethouder DE KEIZER aan dat dit zeker zal gebeuren.

(Mevrouw VAN ES verzoekt voor de stemming een schorsing van 5 minuten.)

(Schorsing 16.46 - 16.54)

Stemming amendement 3.A1. Bestemmingsreserve opruimen PFAS vervuiling

Met 4 stemmen voor (mevrouw Hoekstra en de heren Hardam, Lammers en Spitsbaard) en 17 stemmen tegen wordt het amendement **verworpen**.

Stemming amendement 3.A2. Meer ruimte voor toekomstige investeringen.

Stemverklaring mevrouw VAN ES:

de D66-fractie zal voor het amendement stemmen, omdat het een afspraak is de we hebben. Wij hechter er wel aan daar bij te zeggen dat wij in september willen doorspreken over een limiet per jaar wat we van die overschotten in de reserve willen storten.

Stemverklaring mevrouw BOKMA:

Ook de VVD-fractie zal voor het amendement stemmen en wil ook in september spreken over een maximum van wat wij vanuit de overschotten in de bestemmingsreserve kapitaallasten storten.

Met 21 stemmen voor wordt het amendement unaniem **aangenomen**.

Stemming geamendeerde voorstel jaarstukken 2022.

Aansluitend wordt **unaniem conform het voorstel** van burgemeester en wethouders besloten.

Schorsing om 16.57 t.b.v. het besloten deel van de raad.

04. Perspectiefnota 2023 – 2028.

De heer LAMMERS spreekt namens de OP-fractie de **volgende algemene beschouwingen** uit:

*Geachte voorzitter, dames en heren,
De fractie van Onafhankelijk Papendrecht levert hiermee een bijdrage aan de algemene beschouwingen van de gemeenteraad van Papendrecht met als thema:*

'Pantser of ruggengraat'?

1. *We hebben de afgelopen tijd gezien dat de gemeente haar pantser liet zien:
→ onvermogen om een individuele inwoner met zijn dochter aan een woning te helpen.
→ het verlies van een langspekend bestuurlijk-juridisch conflict met een lokaal bedrijf.
→ de tik op de vingers door het OM bij een binnengemeentelijke integriteitszaak en
→ de commotie bij de plaatsing van een transformatorhuisje op de verkeerde plek.*
2. *Hier verschool de gemeente zich achter haar pantser en moest er een ferme correctie van buitenaf komen om de gemeente op het rechte spoor te zetten.*
3. *Ook de televisie-uitzendingen van Zembla over de PFAS-doofpot en de PFAS-verspreiding in ons gebied delen een harde corrigerende tik uit. Maar,... is er ruimte voor kritiek?*
4. *Daar waar het pantser wordt getoond, worden er door de mensen in de samenleving, zoals een actiecomité, barsten in geslagen. Kenmerkend voor deze tijd – middenin de digitale revolutie – is dat niets verborgen blijft. Leugens worden onthuld. 'Functie elders' betekent inmiddels meer dan dat alleen. Openheid en transparantie winnen uiteindelijk het pleit.*
5. *Het gemeentebestuur kan zoveel beter! Het kan anders en Onafhankelijk Papendrecht stelt tegenover het getoonde pantser voor om te investeren in de ruggengraat.*
6. *Want investeren in de ruggengraat levert ons allemaal uiteindelijk veel meer op.
→ Versterking in plaats van verzwakking.
→ Verbetering in plaats van stilstand en de status quo en
→ Vooruitgang in plaats van inertie en behoudzucht.*
7. *Investeren in de ruggengraat van de samenleving is een veel betere keuze.*
8. *En we moeten veel meer gaan nadenken en praten over de lange termijn.
- Waar moet het naartoe met deze gemeente?
- Waar willen we staan in 2030, waar in 2035 en waar in 2040?*
9. *Gaan we de doelen van de Energietransitie wel halen als we op de huidige voet doorgaan?*
10. *Gaan we het halen om in 2030 een CO2-neutrale gemeente te zijn?
De oppositiepartijen werken samen in de Papendrechtse Progressieve Agenda (PPA). Daar staan veel verstandige dingen in.*
11. *Zal er in 2030 voor elke inwoner een boom in de gemeente staan?*
12. *Plant bomen boven de A15 in de Vriesenpolder en zet daar dan gelijk een paar honderd Tiny Houses neer. Betaalbaar, flexibel, snel, duurzaam, ecologisch verantwoord, modern, nomadisch en aantrekkelijk wonen in de natuur.*

13. *Het taboe op niet bouwen boven de A15 is rijp voor de sloop.*
14. *We hebben dringend betaalbare woningen nodig, met name voor starters huur en koop. De doorstroming op de woningmarkt moet beter worden gefaciliteerd.*
15. *Bouw er de twee nieuwe scholen voor het voortgezet onderwijs: samen in één nieuw architectonisch spannend onderwijscomplex.*
16. *We willen overigens voor de financiering van de twee VO scholen wel een compleet dekkingsplan zien alvorens tot definitieve besluitvorming over te kunnen gaan.*
17. *Aantrekkelijk plan: bosrijke omgeving, sportfaciliteiten, een BMX baan voor de jeugd en een halte Vriesenpolder van de Lightrail.*
18. *Uitgroei tot de nieuwe urban hotspot waarmee de gemeente zichzelf bij de tijd brengt.*
De strijd om de onafhankelijkheid is gestreden, want het plan om te komen tot één Drechtstad heeft het niet gehaald. Maar elk voordeel heeft zijn nadeel. En het nadeel is dat we nu op het pluche blijven plakken en voldaan zijn met onszelf. IJdel in de betekenis van leeg. Tevreden. En dan doen we de inwoners en onszelf tekort. Het huidige college kan beter zijn ontslag indienen en plaatsmaken voor mensen met ambitie.
19. *Onafhankelijkheid vereist een actieve houding, gericht op de toekomst en op het grijpen van kansen die zich voordoen. Maar dan moeten we daar wel voor gesteld staan. En dat is nu niet het geval. Wij vinden het gemeentelijke beleid over de hele linie veel te conservatief.*
De gemeentelijke organisatie en het bestuur zijn teveel in zichzelf gekeerd. De communicatie met de omgeving is ondermaats. In de sociale media zien we veel voorbeelden van de bestuurlijke felicitatiedienst met de boodschap dat men erg tevreden is met zichzelf. De ijdelheid spat ervan af. De zoveelste ondernemers award die hengelt naar trots en zelfgenoegzaamheid.
20. *Binnen het gemeentebestuur is de gemeenteraad niet het spreekwoordelijke derde wiel aan de wagen. De gemeenteraad dient onafhankelijk te opereren en zijn eigen lijnen uit te zetten, want anders komt haar integriteit in de knel. Het is de taak van de griffie om dit proces te begeleiden en te bewaken.*
Het college mag niet bepalen hoe er op de agenda van de gemeenteraad gestuurd wordt, want omgekeerd is dat ook niet het geval. De meerderheid in de gemeenteraad heeft de dure plicht om ervoor te waken dat de gemeenteraad door het College als het derde wiel aan de wagen wordt beschouwd en buiten de vergaderzaal bestuurlijk kan worden gecompromitteerd.
21. *Democratie veronderstelt niet dat de stem van de minderheid monddood wordt gemaakt.*
22. *Het is beter om écht aansprekende plannen te maken en ruggengraat te tonen.*
23. *Richt bijvoorbeeld een ambtelijke taakgroep 'Toekomst van Papendrecht' in en ga aan de slag met de voorbereidingen voor een Lightrail verbinding met Rotterdam. Wij hebben daarvoor samen met de fracties van D66 en de PvdA deze week officieel een oplegnotitie ingediend.*
24. *En versterk de band met de inwoners door de herinvoering van de wijkplatforms. Dat kan het beste vanuit de gemeente worden opgezet, zodat inwoners een georganiseerd forum krijgen voor overleg, contact en ideeënuitswisseling met de gemeente. Daarbij kunnen raadsleden aansluiten, hun band met de inwoners versterken en de communicatie intensiveren.*

25. *De gemeenteraad zou elk jaar een 'Dag van de Democratie' moeten organiseren, zodat inwoners weer meer betrokken raken bij de plaatselijke politiek. Werken aan vertrouwensherstel.*
26. *Als we kijken naar de kansen om het centrum te verbeteren zou hier naast het gemeentehuis het nieuwe Theater de Willem moeten verrijzen. In onze visie is het een gemiste kans om op die plek een torenflat neer te zetten omdat zo'n torenflat elders ook kan worden neergezet.*
27. *Op het voormalige terrein van de Wieken komen flexwoningen en leg daar dan ook een minibos aan. Daarvoor dienen wij samen met de PvdA fractie een motie in.*
28. *Aan het Slobbengors kan een reeks dure appartementen met uitzicht op het Drierivierenpunt komen. Laat de tennisbaan er maar liggen; die komt daar op die plek dan nog van pas.*
29. *Gelukkig ligt corona achter ons. Het ging om een weggelekt virus uit een laboratorium in Wuhan (China). Maar het ging ook om een georkestreerde oefening in massacommunicatie en -manipulatie. Enkele farmaceutische bedrijven werden multimiljardair. Van burgers werden van overheidswege hun rechten ingeperkt. Toen wetenschappelijk al vaststond dat het geen effect had moesten zij een mondkapje dragen en gold er een avondklok. Gezonde kritiek werd weggezet als complottheorie en als je een kritische vraag stelde was je meteen een wappie.*
30. *Maak niet normaal wat niet normaal is. De rechten van burgers mogen nooit meer op die manier worden geschonden. Laten we hiervan leren.*
31. *Na jaren van neoliberal beleid en 'new public management' is de overheid geradicaliseerd en niet meer primair handelend gebleken ten behoeve van het belang van de burgers. Vroeger had je vertrouwen in de overheid, nu (kan dat) niet meer. De toeslagenaffaire waarvan ook tientallen inwoners in onze gemeente de klappen hebben gekregen. Het hapsnap korte termijn beleid van de regering bij de opvang van vluchtelingen. Het stelselmatig negeren van adviezen van Hoge Colleges van Staat, adviesorganen en onafhankelijke wetenschappers. De machtspolitiek die zichzelf boven het dienaar schap aan de burgers heeft gesteld. Het helpt de politiek niet als het om het terugwinnen van vertrouwen gaat. Het nalatige toezicht en de gebrekkige handhaving. Van de vuurwerkoverlast tot de overschrijding van milieunormen en -wetgeving. Het vertrouwen in de politiek is mede hierom gedaald; de burgers zijn de overheid minder gaan vertrouwen. En dat wordt zichtbaar in een terugval van hun positieve betrokkenheid en bij een tegenvallende opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen.*
32. *In maart vorig jaar was de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen 47%. De alarmbellen moeten gaan rinkelen. Wat gaan wij er samen aan doen om dit percentage bij de volgende verkiezingen omhoog te krijgen? Het is belangrijk om meer energie en financiën vrij te maken voor het lange termijn beleid. Betrek de inwoners actief bij het gemeentelijk beleid en treedt meer dan te doen gebruikelijk is met hen in dialoog.*
33. *Als we de komende jaren in de ruggengraat van de samenleving investeren, ontstaat er weer perspectief en kan het pantser worden afgelegd.*

De OP-fractie dient de volgende **moties** in:

- **Motie 4.M1. Onderzoek naar een cultuurgebouw in het centrum.**
Wethouder JANSSEN vindt het vreemd deze motie voor een cultuurgebouw op de locatie Veerpromenade opnieuw te zien, omdat de raad op 28 november 2022 het bestemmingplan heeft vastgesteld, waarbij eenzelfde amendement aan de orde is geweest en niet is aangenomen. Hij vindt het niet opportuun dit middels deze motie weer te doen en zal deze daarom **ontraaden**.
- **Motie 4.M2. Participatie van burgers (beter) regelen.**
Wethouder JANSSEN vindt participatie van belang, maar merkt op dat hier andere instrumenten voor worden ingezet dan het voorgestelde participatiehandvest. Hiermee gaat men, samen met de raad, in het najaar aan de slag. Het college **ontraadt** deze motie.
- **Motie 4.M3. Raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet blijft Papendrechtse werkwijze.**
Het bindend adviesrecht vergt nog aangescherpte besluiten van de raad, waarvoor men op 12 september aan zet is. De beeldvorming vindt op 21 september plaats en de besluitvorming een maand later. Het college **ontraadt** ook deze motie.
- **Motie 4.M4. Wijkplatforms nieuw leven in blazen.**
Wethouder VAN ERK geeft aan dat het college deze motie **ontraadt**. Dit omdat de 4 wijkplatforms zichzelf - i.v.m. het tekort aan bestuurders en vrijwilligers- in 2015 hebben opgegeven. Als voorwaarde is toen wel gesteld dat de gemeente het digitale bewonersplatform Mijn buurtje, tegenwoordig Puur Papendrecht, zou aanschaffen. Daarnaast merkt hij op dat men participatie belangrijk vindt en dat dit gebeurt met/door bewoners die interesse hebben voor of betrokken zijn bij een onderwerp. Door het inrichten van een wijkplatform creëert men een nieuwe schakel tussen de gemeente en inwoners, terwijl de gemeente juist direct het gesprek wil aangaan met de inwoners. Welke inwoners dit zijn kan continue verschillen. Hiermee zegt hij niet dat het wijkplatform per definitie iets is uit het verleden, maar dat deze tijd vraagt om nieuwe vormen en activiteiten om de direct connectie met de inwoners te maken.
- **Motie 4.M5. Leg een minibos (ook wel 'Tiny Forest' genoemd) aan.**
Wethouder VAN DER BORG **ontraadt** deze motie, omdat men prioriteit wil geven aan de realisatie van de flexwoningen aldaar.

- **Motie 4.M6. PFAS-1 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – onderzoek naar de vervuiling van het oppervlaktewater,**
Wethouder KOSTEN merkt op dat de vervuiling van oppervlaktewater zeker de aandacht van het college heeft en dat men op dit moment in overleg is met de waterschappen om te bepalen waar in de watergangen langs de moestuinen nader onderzoek kan worden gedaan naar oppervlaktewater. Dit is een vervolg op het eerder gedane moestuinonderzoek. Omdat men hier actie op onderneemt en dit hier tegelijkertijd de verantwoording niet voor bij de gemeente ligt vindt het college deze **motie overbodig**.

- **Motie 4.M7. PFAS-2 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – onderzoek naar de vervuiling van de grond**
Wethouder KOSTEN merkt op dat ook naar de grond in 2017 een luchtdepositie onderzoek en vanwege riolering bodemonderzoeken hebben plaatsgevonden en dat bij ieder bouwproces bodemonderzoek wordt uitgevoerd en men uitgebreid naar de moestuinen heeft gekeken, waarvoor in 2023 en 2024 op basis van het eerder gedane moestuinonderzoek een vervolg onderzoek komt. Hierover is de raad in januari middels een uitvoerige RIB geïnformeerd. Ook deze motie vindt men derhalve **overbodig**.

- **Motie 4.M8. PFAS-3 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – onderzoek naar veiligheid van de moestuinen.**
Wethouder KOSTEN geeft, onder verwijzing naar moties M6. en M7., aan dat het college ook deze motie **overbodig** vindt.

- **Motie 4.M9. PFAS-4 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – ter beschikking stellen van gratis bloedtests.**
Wethouder KOSTEN merkt op dat men m.b.t. de bloedtest advies heeft gevraagd aan de GGD, die aangeeft dat een bloedtest een uitslag geeft waarmee men vervolgens niets kan. Dit advies luidt als volgt: *'bij een bloedonderzoek bij Result Laboratorium ontvangt men een uitslag met een getal=waarde PFOA in het bloedserum, die niet geforceerd kan worden verlaagd wanneer deze hoog is, er is geen medicijn of andere therapie die dit kan doen en de uitslag heeft ook geen voorspellende waarde voor ziekte of aandoeningen in de toekomst'*. Men moet zich afvragen of een dergelijk bloedonderzoek zin heeft. Omdat het college van mening is dat dit niet het geval is, **ontraadt** zij deze motie.

- **Motie 4.M10. PFAS-5 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur aan de huishoudens die daar vrijwillig voor kiezen als uit nieuwe metingen door een onafhankelijk wetenschappelijk laboratorium blijkt dat de concentraties van Poly- en perfluoralkyl stoffen in het kraanwater te hoog blijken te zijn.**

Wethouder KOSTEN ontraadt deze motie met klem, omdat hij afstand doet van de stelling dat de drinkwaterkwaliteit niet voldoet aan de (nieuwe) normen. Men kan de waarden bij Oase ter plekke controleren. Hierbij komt dat het drinkwater in de toekomst (naast de bron bij Langerak) ook uit Nieuwlekkerland komt, waar omgekeerde osmose plaatsvindt waar de motie toe oproept. Het college **ontraadt deze motie**.

- **Motie 4.M11. PFAS-6 snel duidelijkheid over de gezondheidsrisico's door PFAS voor de omwonenden van de Chemours fabriek te Dordrecht – sluiting van de Chemours-fabriek.**

Wethouder KOSTEN merkt op dat het een logische stap lijkt om hiertoe op te roepen, maar dat hiermee de kern van het probleem niet oplost is, omdat de vervuiling met een eventueel vertrek van de fabriek niet weg zou zijn. Men wil zeker dat de schade wordt aangepakt, waarop de gemeente ook inzet, maar hij **ontraadt** concrete uitzetting van de fabriek.

Hij vindt de inzet en aandacht van de OP-fractie goed, merkt op dat een aantal zaken wordt oppakt, maar dat hij een aantal andere zaken ook lastig vindt.

De heer VERWEIJ spreekt namens de **PAB-fractie de volgende algemene beschouwingen** uit:

Geachte voorzitter, collega's en inwoners, het PAB kijkt terug op een succesvol raadsjaar, met trots op behaalde resultaten. De nieuwe burgemeester, positieve ontwikkelingen rond Fokker en inzet voor banen en mobiliteit zijn belangrijk. Ook hebben we verbeteringen doorgevoerd in armoedebestrijding en minimabeleid, waardoor meer mensen financiële hulp kunnen ontvangen. Er is extra geld voor energie-armoede en veiligheid. Bouwplannen zijn voortvarend aangepakt (bouwvisie, bestemmingsplannen, start Kraaihoek). Zorgen zijn er nog wel over de stagnatie in de uitvoering ervan.

Begrotingsoverschot:

Het PAB feliciteert de gemeente met het begrotingsoverschot. We moeten echter beseffen en (nog) beter aan onze inwoners uitleggen, dat het voornamelijk eenmalige meevallers zijn en wij maatregelen móeten nemen om toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. Het PAB houdt vast aan nuchter en realistisch begroten. De lokale lasten passen bij het gemiddelde in Nederland, wat ervoor

zorgt dat we onze goede voorzieningen kunnen behouden. We moeten blijven sparen voor toekomstige dure projecten. In het verleden zijn meevallers te snel uitgegeven.

Ouderenzorg:

Er zijn genoeg uitdagingen. Neem de ouderenzorg (met mogelijk 900 miljoen gekort). We worden geconfronteerd met een dubbele vergrijzing: zowel het aantal ouderen als de gemiddelde leeftijd stijgt. Het is daarom essentieel dat we alternatieve woonvormen onderzoeken. Bovendien: is het wel altijd haalbaar en wenselijk om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen? Grijpen we pas in als iemand al één keer of pas twee keer het vuur aan heeft laten staan? Het PAB constateert een behoefte aan een modern type “bejaardenhuis” (senioren serviceflat) voor mensen die fysiek nog niet toe zijn aan een verzorgingstehuis. We waarderen dat het woonplan kijkt naar ouderen. We kunnen kennelijk een modern verzorgingshuis tegemoet zien. Het PAB juicht toe dat in de wijk Kraaihoek gestreefd wordt naar een inwonerssamenstelling van jong en oud waarbij het omzien naar elkaar gestimuleerd wordt.

Eerstelijns verblijf:

Het PAB vraagt het college zorgverleners te stimuleren om meer eerstelijns verblijven in te richten. Waar inwoners zonder vangnet thuis na een operatie of andere behandeling complete zorg wordt geboden voor de eerste periode.

Groenonderhoud:

Dan het groenonderhoud. Het PAB koestert burgerinitiatieven om de eigen woonomgeving te verfraaien. Hierbij is goede samenwerking tussen inwoners en gemeente van belang. Goed dat er extra middelen voor de groenvoorziening zijn. Of het genoeg is? We omarmen natuurvriendelijk maaien, dit wordt (nog) niet door iedereen gewaardeerd. Daarom moeten we de voordelen van biodiversiteit en de noodzaak om ons voor te bereiden op extremere weersomstandigheden beter communiceren. Onderzoek of het groen – ná onderhoud – visueel fraaier kan, en de achtergebleven groenresten sneller kunnen worden opgeruimd.

Afvalstelsel:

Wat betreft het afval-ophaalsysteem per 1 januari 2024, is het volgende in de aanloop verteld. Na eigen onderzoek door de gemeente blijkt dat een systeem met restafval op afstand en diftar (recyclatarief) voldoet aan de gestelde doelen en uitgangspunten. Dit is zowel goed voor het milieu als voor de portemonnee van bewoners, omdat gemiddeld de basiskosten per huishouden met ongeveer €25 tot €50 per jaar zouden kunnen dalen vanaf 2024, maar het schijnt dat de basisheffing nagenoeg gelijk blijft. Het is belangrijk om te evalueren of het doel nog Algemene beschouwingen Perspectiefnota 2023-2028, 6 juli 2023 2 steeds haalbaar is om de basiskosten voor inwoners te verminderen na de volledige invoering van het omgekeerd inzamelen. Het college moet zorgen dat omgekeerd inzamelen daadwerkelijk goedkoper kan zijn voor onze inwoners wat zal leiden tot meer draagvlak.

Energietransitie:

De energietransitie is zo'n enorme uitdaging dat we niet star mogen vasthouden aan één verander-knop. Laten we alternatieven onderzoeken en openstaan voor nieuwe technologieën en innovaties. Alleen door diversiteit in ons energieaanbod na te streven, kunnen we een duurzame toekomst waarborgen. Bij een warmtenet kan men de leverancier niet kiezen. Goede afspraken met de leverancier zijn vereist om de inwoners te beschermen tegen ongebreidelde prijsverhogingen. Investerings in groene energie, energiebesparing en bewustwording zijn belangrijk. Het PAB streeft ernaar dat de energievoorziening betaalbaar is voor elke inwoner, inclusief woningeigenaren.

Evenementen:

In de huidige tijd kunnen er weer evenementen georganiseerd worden. De gemeente steunt initiatiefnemers van evenementen, met aandacht voor lokale horeca en middenstand. Goede en creatieve initiatieven die de levendigheid en het geluksgevoel van de inwoners vergroten, verdienen steun. Vooral hulp bij de vele regels waaraan men moet voldoen. Het PAB pleit voor budgetten voor evenementen die voor alle inwoners aantrekkelijk zijn. Het Oranjecomité organiseert succesvolle feesten voor alle inwoners en verdient daarom meer subsidie volgens het PAB.

MKB:

De lokale bedrijven, vooral het MKB, leveren werkgelegenheid en inkomsten op. Het nog meer aantrekkelijk maken van onze winkelcentra plus de voortzetting van 2 uur gratis parkeren in de parkeergarages kunnen een bijdrage leveren aan een bloeiende middenstand.

Bereikbaarheid:

Bereikbaarheid en openbaarvervoer vormen grote uitdagingen. Het PAB kijkt uit naar de reacties op het mobiliteitsplan waar veel geld in geïnvesteerd gaat worden.

Communicatie:

Betere communicatie tussen gemeente en inwoners is essentieel. We moeten transparant zijn en actief luisteren naar behoeften en zorgen. Gebruik moderne communicatiemiddelen, maar vergeet inwoners zonder toegang niet. Stimuleer participatie om betrokkenheid te vergroten. Maar geef vóóraf de grenzen aan van wat wel en wat niet kan.

Tot slot:

Terugkijkend op een succesvol raadsjaar van ons college, met waardevolle bijdragen van alle partijen in de raad, beseffen we dat van achterover leunen geen sprake kan zijn. Laten we met daadkracht, visie en transparantie werken aan een duurzame en bloeiende gemeente. Het PAB gelooft dat we met de juiste maatregelen en de betrokkenheid van onze inwoners aan een nog positievere toekomst kunnen bouwen. Immers: Samen maken we Papendrecht.

De PAB-fractie dient de volgende **moties** in:

- **Motie 4.M23. Tijdelijke woonruimte voor revalideren.**
Wethouder VAN ERK merkt op dat het college deze motie zal **overnemen**. De gemeente gaat niet over het realiseren en bekostigen van tijdelijke woonruimte om te revalideren, het zgn. eerstelijns verblijf. Dit wordt bekostigd door de zorgverzekeringswet. Omdat de gemeente hier feitelijk geen directe invloed op heeft is de enige toezegging die de wethouder kan doen, dat hij het gesprek aangaat met Rivas en het zorgkantoor.
- **Motie 4.M24. Subsidie aan het Oranjecomité in evenwicht brengen.**
Burgemeester VAN DRIEL geeft, omdat deze subsidie steeds geïndexeerd maar uit balans is, een **positief advies** op deze motie. Dit omdat koningsdag een belangrijk evenement is voor Papendrecht, waar zoveel inwoners van genieten en er nu keuzes moeten worden gemaakt door de organisatie, die geen recht meer doen aan het evenement en de waarde hiervan voor de gemeente. Het kan zijn dat men hier in de aanstaande evenementennota ook gaat kijken naar faciliteiten, maar dit zal pas over een jaar aan de orde komen.
- **Motie 4.M25. Uitbreiding visplekken.**
Wethouder VAN DER BORG staat **positief** tegenover deze motie, dit omdat men reeds met een externe ecooloog aan het onderzoeken is hoe men de vis- en waterkwaliteit kan verbeteren en de genoemde punten hierin worden meegenomen. Motie: positief of overbodig.

Mevrouw VAN ES spreekt namens de **D66-fractie** de volgende **algemene beschouwingen** uit:

*Voorzitter, elke generatie denkt: De tijd waarin ik leef, is de meest bijzondere, nooit eerder was er zóveel verandering en kwam het er zó op aan. Wij denken dat ook. De D66-fractie gaat hiermee om middels het adagium van architect Rem Koolhaas: vind optimisme in het onvermijdelijke. Voorzitter, het is onvermijdelijk dat Papendrecht drastisch verandert richting 2050. In de perspectiefnota wordt gesproken over een strategische visie en agenda. Daar is de D66- fractie blij mee. Wij hebben behoefte aan **een verhaal**, het verhaal van Papendrecht, zodat we niet slechts terugkijken met nostalgie, maar onze blik vooral richten op een gouden toekomst. Schrijf dat verhaal in aansprekende taal, visualiseer het en betrek inwoners, bedrijven en instellingen. Ook de VNG schreef recent over “het verhaal van Nederland in 2040: een krachtiger, groener en menselijker land.” Betreft dat rapport bij onze toekomstvisie. En, voorzitter, de crux: pas het toe! Geef bij elk raadsvoorstel aan, hoe dát specifieke voorstel een bouwsteen is op weg naar het totaalbeeld. En voer het uit. Wij verwachten die **kwaliteit** te zien, consequent en*

consistent. **Graag een reactie van het college.** Voorzitter, de D66-fractie vindt onderwijs zeer belangrijk, maar iets belangrijk vinden rechtvaardigt nooit een onverantwoord financieel besluit. De vraag bij **de nieuwbouw vo-scholen** is dus: is een investering van 100 miljoen euro voor Papendrecht verantwoord. Ter vergelijking - wij zeiden het eerder - als Rotterdam een even grote investering zou doen ten opzichte van hún begroting, zouden ze acht nieuwe Feijenoordstadions kunnen bouwen! Tja, voorzitter, optimisme... Optimisme hier, is het vertrouwen op de combinatie: samen alle risico's willen zien, én samen een oplossing vinden. In de Papendrechtse Progressieve Agenda schrijft D66 met OP, PvdA en GL: "Grote uitgaven mogen niet leiden tot onverantwoorde financiële tekorten, tot belastingverhoging voor inwoners, bezuinigingen op voorzieningen en uiteindelijk tot het risico dat niets anders rest dan fuseren met buurgemeenten. **Dus: bij besluiten worden alle lange termijn consequenties en risico's meegenomen.**" Voorzitter, zoals gezegd in de commissie, de D66-fractie zoekt **comfort** bij de nieuwbouw VO, en dat voelen wij op dit moment niet. Wij willen: een onafhankelijk financieel adviseur, die geen inwoner is van Papendrecht en geen link heeft met de scholen of met een lokale politieke afdeling. Wij willen geen kleine lettertjes meer bij besluiten, zoals bij de verhoging van de aflossingstermijn van 40-60 jaar, weggestopt in een bijlage van de financiële verordening en rechtstreeks als hamerstuk naar de raad. En uiteraard: **het GO-besluit bouw vo-scholen**: één totaalbesluit, met één dekkingsplan. Dat is staande praktijk in gemeenten. **Graag een reactie van het college.** Voorzitter, met betrekking tot de **extra verhoging OZB**, dienen wij met OP, GL en de PvdA een motie in. De PvdA zal deze toelichten en indienen. De D66-fractie heeft in dezen nog wel antwoord van het college tegoed op de vraag: Waarom werd in de PPN 2022 de OZB-verhoging niet als apart beslispunt opgenomen in het gevraagde besluit? En aanvullend: waarom was 2022 het enige jaar waarin de PPN meerjarig werd vastgesteld. Ervoor niet, dit jaar ook niet.

Voorzitter, bij **de rioolheffing** zien we in Papendrecht één tarief, of in een woning nu één persoon woont of bijvoorbeeld vijf. De alleenstaande subsidieert het gezin. Dat is niet fair en een prijsprikkel ontbreekt. De D66-fractie is vóór faire heffingen en milieuprikkels. In onze regio zijn er twee varianten van gedifferentieerde tarieven: die tussen één en meerpersoonshuishoudens en één gebaseerd op het kubieke meter waterverbruik. De D66- fractie heeft een motie voorbereid om de consequenties van beide varianten in beeld te krijgen. Ik zal aan het einde van mijn betoog het dictum voorlezen en de motie indienen.

Voorzitter, met betrekking tot **welzijn**, is de D66-fractie tevreden dat de aanpak van **kindermishandeling en geweld achter de voordeur**, waaronder femicide nu echt de benodigde aandacht gaat krijgen.

In het **sociaal domein** in Papendrecht, zien wij veel hulp voor mensen, bij armoede, schulden en eenzaamheid. Dat is fijn. Wij krijgen het signaal, onder meer vanuit het PMV die regelmatig welzijnsinitiatieven bezoekt, dat er bij veel

organisaties weinig kennis is over elkaar en hoe de één de ander kan aanvullen. Mensen kennen elkaar niet. De D66-fractie verzoekt het college hierin regie te pakken en te zorgen voor verbinding, met bijvoorbeeld, een congres als aftrap, bezoeken aan elkaars organisatie en regelmatige gezamenlijke bijeenkomsten. We moeten de rijkdom van hulp, professioneel en vrijwillig, beter benutten. Wij vragen het college (eerst zonder motie) om dit serieus op te pakken. Graag een reactie.

*Bij verbinding en welzijn hoort ook **cultuur en evenementen**. Over evenementen spreken we in tweede termijn. **Met betrekking tot cultuur is onze vraag: Hoe staat het met de ontwikkeling in het cultuurplatform?***

*Dan voorzitter, **duurzaamheid en klimaatadaptatie**. Bij klimaatadaptatie dienen wij een motie in met de progressieve partijen; GroenLinks zal deze toelichten en indienen. Verder kan de D66-fractie hier kort zijn: snelheid is geboden.*

*Ten slotte, voorzitter, wordt er €7000,- gevraagd om iemand aan te stellen, die het **energieverbruik in het gemeentehuis moet monitoren**. Dit soort dingen vraagt een hoge frustratietolerantie van de D66-fractie. Wij vragen al een jaar of acht of de thermostaat standaard op 19 graden kan, in plaats van 23. Wij hebben tientallen toelichtingen gekregen, met de strekking: moeilijk, moeilijk, maar niemand gevonden die dat gewoon regelt. En dan is 7000 euro ook nog eens precies het bedrag waarmee het Beeldenpark is wegbezuinigd. Optimisme, voorzitter, het is soms heel hard werken!*

De D66-fractie dient de volgend motie in:

- **Motie 4.M16. Eerlijke tarieven rioolheffing** (mede ingediend door de OP en GL-fracties).

Wethouder DE KEIZER merkt hierbij op dat Papendrecht landelijk gezien een laag tarief heeft. Om de consequenties te kunnen overzien wat het effect is van een gedifferentieerd tarief, inclusief het effect op de uitvoeringskosten van de belastingdienst, vraagt dit meer voorbereidingstijd. Dit is voor 5 oktober aanstaande niet haalbaar. Uiteraard is het college wel bereid om nader onderzoek te doen, waarvan men de uitkomst kan betrekken bij de begroting 2025.

De heer STOUTHART spreekt namens de **VVD-fractie** de volgende algemene beschouwingen uit:

*Voorzitter, allereerst een woord van dank aan de ambtelijke organisatie en het college voor het opstellen van deze perspectiefnota. Mijn fractie hecht er waarde aan om iets te zeggen over de recente berichtgeving rondom **Chemours/Dupont**. Ik denk dat ik namens veel Papendrechtters spreek als ik zeg dat we geschokt en verontwaardigd zijn over wat naar buiten is gekomen. Het is schandalig en misschien zelfs wel misdadig dat er bewust informatie achter lijkt te zijn*

gehouden. Fractiegenoot Akkie Bokma trekt al langere tijd op met VVD'ers uit de regio om dit de aandacht te geven in Den Haag die het nodig heeft en te pleiten voor onder andere veel strengere controles. Al zou maar een deel van de Zembla uitzending waar zijn, dan lijkt het er toch verdacht veel op, dat dit bedrijf decennialang, willens en wetens, door is gegaan met het lozen van vergif over de rug van de gezondheid van medewerkers, inwoners, grondwater en eigenlijk de hele omgeving. Zich verschuilend achter vergunningen van een overheid, die mogelijk niet alle informatie had die ze had moeten hebben. Dat er nog steeds niet op inhoudelijk vragen van journalisten wordt gereageerd, maakt de zaak alleen maar ernstiger. We doen dan ook een klemmend beroep op Chemours/Dupont om openheid van zaken te geven. En de vragen te beantwoorden die er zijn. Als VVD pleiten we er middels een motie voor samen met de gemeenten in de regio een centraal informatiepunt in te stellen om inwoners makkelijk en eenduidig te voorzien van info en waar zij ook terecht kunnen met hun zorgen en vragen. Voorzitter, mijn volgende punt is de **opvang van asielzoekers in Papendrecht**. Het college gaat bijna in tegenstelling tot wat onze landelijke politiek doet tot nu toe keurig om met de opvang van asielzoekers. Diverse locaties zijn ingericht er wordt voorzien in onderwijs en de overlast lijkt tot nu toe beperkt in de media lezen we echter dat het elders in het land er ook anders aan toegaat en dat zorgt voor angst en boosheid onder inwoners. De VVD begrijpt deze zorgen, daarom is communicatie en openheid van zaken zo vreselijk belangrijk ook al is het eerlijke verhaal niet altijd het verhaal wat mensen willen horen. Niemand wil in de schoenen staan van een vluchteling die zijn of haar land moest verlaten voor oorlog of andere gruwelijkheden. En wij vinden dat mensen die echt in nood zijn op een humane manier moeten worden geholpen. Om dit te blijven realiseren vind de VVD het nodig een grens aan te geven. En die grens trekken we hier. Om te zorgen dat er genoeg ruimte blijft, goede medische zorg gegarandeerd kan worden en er een bezigheid is voor de mensen die hier op dit moment worden ondergebracht in onze gemeente moeten we zeggen nu is het genoeg. Laat nu eerst het kabinet duidelijkheid geven hoe het verder moet. Laat er duidelijkheid komen over de spreidingswet. Laat duidelijkheid komen vanuit Europa. En laten we vooral vluchtelingen als mens blijven zien en ze zo behandelen en zorgen voor goede humane opvang binnen wat Papendrecht en de Papendrechtse gemeenschap aankan.

Voorzitter, dan de **gemeentelijke financiën**, we staan er goed voor voorlopig. De bezuiniging die zijn gedaan blijken effectief en met dank aan incidentele meevallers lijkt het allemaal best rooskleurig. Echter moeten we voorzichtig zijn als we het voorzieningen niveau in Papendrecht gelijk willen houden en op sommige punten willen verbeteren. Een oorlog in Europa en de gevolgen van de hoge inflatie en energieprijzen voelen we ook in Papendrecht. VVD Papendrecht is voor een streng financieel beleid om onze gemeentelijke budgetten op orde te houden en het voor onze inwoners ook betaalbaar te houden. We dienen daarom

een **motie** in waarin we de eerste stap willen zetten om meer grip te krijgen op de financiële ontwikkelingen bij de verbonden partijen. We doen dit in de eerste plaats om onze financiën op orde te houden en daarmee onze doelen te halen maar vooral doen we het om de Papendrechtse inwoners met plezier in onze gemeente te laten wonen.

Dat brengt mij op het volgende punt. Het oog wil namelijk ook wat. De VVD ergert zich net als veel inwoners al lange tijd aan de voor het oog **onverzorgde staat van het groen in Papendrecht**, voortkomend uit het ecologisch beheer van de afgelopen jaren. Naast het onverzorgde uiterlijk zorgt dit ook voor onveilige situaties. Iets waar je bij ons als VVD al helemaal niet mee aan moet komen. We dienen daarom een **motie** in die oproept tot een andere wijze van groenbeheer. Voorzitter, **evenementen** kunnen ook bijdrage leveren aan woongeluk van onze inwoners, wij zijn daar dan ook een erg groot voorstander van. Echter zien we in de perspectiefnota exorbitant hoge bedragen staan voor onder andere het wereldfeest. En wij vragen ons serieus af of dit de bedoeling is. Er worden meer evenementen in Papendrecht georganiseerd maar dan door verenigingen, stichtingen of ondernemers en wat ons betreft hoort het daar vandaan te komen en is het geen taak van de gemeente om dit met zulke hoge bedragen te doen of te ondersteunen. Bovendien doen we daar mee andere initiatieven te kort. Wij vinden dat evenementen best gesteund mogen worden, maar dan wel op basis van een gelijk speelveld en een eerlijke verdeling van de daarvoor beschikbare middelen. Misschien is een eenduidig evenementenbeleid een goed idee voorzitter. Dat zeg ik met een knipoog omdat eerder is aangegeven dat hieraan gewerkt gaat worden.

Voorzitter, al eerder refereerde ik aan een speerpunt van ons VVD'ers en dat is **veiligheid**. Veel te vaak horen we berichten over kinderen maar ook volwassenen die zijn verdrongen. Onlangs ook nog een jong leven uit onze gemeente. Zonder de oorzaak van iedere verdrinking te weten horen we te vaak dat kinderen maar ook volwassenen niet kunnen zwemmen. Dat is toch haast ondenkbaar een zo'n waterrijk land als Nederland voorzitter. Voorzitter, vaak is de reden dat de financiële middelen niet voor handen zijn of dat simpelweg het nut niet wordt ingezien van het leren zwemmen. Voorzitter, wat is mooier dan dat we als gemeente mogelijk kunnen maken dat we kinderen leren zwemmen doormiddel van **schoolzwemmen**? Ieder kind is gelijk en kan hier van profiteren en er is geen onderscheid of je ouders het nu wel of niet kunnen betalen. Bovendien past schoolzwemmen bij de ambities voor bewegonderwijs en jeugdsportdeelname in Papendrecht. We dienen daarom vanavond een **motie** in die het college verzoekt te onderzoeken of het schoolzwemmen voor de basisonderwijs groepen 5 en 6 weer ingevoerd kan worden.

Tot slot voorzitter, het laatste punt dat ik wil aanhalen is het thema **wonen**. Er zijn in Papendrecht mooie projecten in voorbereiding die veel mensen onderdak kunnen bieden. Daar zijn we als VVD gelukkig mee. We realiseren ons de

beperkingen in ruimte en roepen het college op daarom creatief te kijken naar mogelijkheden. Ga in gesprek met investeerders die bestaande bedrijfspanden willen omvormen naar wonen, denk aan alternatieve bouw zoals prefab om zo goedkopere woningen te realiseren. Kortom blijf denken in mogelijkheden en niet in beperkingen.

De VVD-fractie dient de volgende **moties** in:

- **Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein.**
Wethouder VAN ERK merkt op dat het college deze motie die oproept meer grip te krijgen in relatie tot de DG&J en de GR Sociaal **ontraadt**. Dit omdat er ieder jaar een kadernota/uitgangspuntennotitie is, met als vervolg daarop een concept begroting waarop de zienswijze kan worden gegeven door de raad. Dit is het moment om aan te geven wat men hierin wil stellen. T.a.v. grip op financiële ontwikkelingen heeft de raad al belangrijke zaken, zoals het realistisch begroten, aangegeven. Tenslotte merkt hij op dat het college staat voor goede dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten. Als het om het sociaal domein gaat staat men en gaat men voor voorkostenbeheersing.

- **Motie 4.M21. Schoolzwemmen opnieuw invoeren voor basisonderwijs (mede , ingediend door de CU-fractie).**
Wethouder VAN DER BORG staat **positief** ten opzichte het onderzoek of men het schoolzwemmen op het basisonderwijs kan herinvoeren. Hij zal met de betreffende partijen, het zwembad en de basisschool, het gesprek aangaan om te kijken of men hier positief tegenover staat. Hier gaan positieve geluiden over, maar het is goed ook de randvoorwaarden met hen te bespreken.

- **Motie 4.M22. Ecologische bermen en het oog wil ook wat.**
Wethouder VAN DER BORG zal deze motie **ontraden**, dit omdat men een aantal jaar geleden het maaibeleid heeft aangepast (i.v.m. de forse afname van het aantal insecten) en heeft geïnvesteerd in een betere biodiversiteit, die enige tijd nodig heeft voordat dit zichtbaar is. De motie vraagt om het inzaaien van de bermen met een bloemenmengsel waarin meerjarige bloemen zijn opgenomen en te zorgen voor vaste planten in die delen van de bermen, zodat dit bijdraagt aan een betere verkeersveiligheid. De wethouder merkt op dat met de huidige werkwijze een 1 jarig mengsel voor een jaar een zeer kleurrijk beeld geeft, dat voor meerjarige bloemen een schrale grond nodig is die binnen Papendrecht beperkt aanwezig is, waardoor er meer bloembollen ingezaaid moeten worden, hetgeen veel kosten intensiever is om in het groenonderhoud op te nemen. De huidige werkwijze sluit aan op de wens de biodiversiteit te vergroten en heeft tijd nodig om dit te realiseren. M.b.t. de verkeersveiligheid en het toepassen van vaste planten heeft de

wethouder in eerdere instantie aangegeven dat er altijd aandacht is voor de verkeersveiligheid, door hier d.m.v. het beter maaien aandacht voor te hebben. Binnen het huidige maaibeleid wordt dit geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Dit is echter nog niet aan de orde.

- **Motie 4.M26. Informatiepunt PFAS, zorgen één centraal informatiepunt.**
Wethouder KOSTEN vindt dit een goede motie, waarmee het college zou kunnen **instemmen**. Hierbij merkt hij op dat in andere gemeenten een dergelijke motie de afgelopen dagen al is aangenomen en dat men als bestuur al heeft afgestemd om dit samen te gaan doen.

Mevrouw KARSO spreekt namens de PvdA-fractie de volgende **algemene beschouwingen** uit:

Standbeeld van een jonge zwarte vrouw.

Voorzitter, toen ik vorige week voor het eerst het nieuwe standbeeld van een jonge zwarte vrouw ('Moments Contained') voor het Centraal Station van Rotterdam zag staan, keek ik met enige jaloezie. Dat doen ze daar toch beter, dacht ik, want hier in Papendrecht worden de beelden in de openbare ruimte wegbezuinigd. Wat dit standbeeld voor mij zichtbaar maakte, is dat vrouwen, maar ook mensen van kleur en andere achtergronden, vaak onzichtbaar zijn in de Papendrechtse straten of bij evenementen. Waar zijn zij, bij de nieuwsjaarborrel, informatiebijeenkomsten, 4 en 5 mei enzovoort? Voorzitter, ik dacht: waarom hebben wij in Papendrecht, op zo'n centrale plek, op de Marktplein, niet een standbeeld. Een beeld die inwoners trots maakt, hoopvol. En heel misschien, als we geluk hebben, zelfs verbindt. De PvdA-fractie wil onze gemeente inclusiever en daarmee rechtvaardiger maken; de onzichtbare, zichtbaar maken. Wij verwachten dat bij alle communicatie en het evenementenbeleid de verantwoordelijkheid wordt genomen, dat iedereen zich welkom voelt en meedoet.

Vraag 1: Graag een reactie van de portefeuillehouder communicatie.

Visie, daadkracht en duidelijkheid.

Voorzitter, de Perspectiefnota blinkt niet uit in (strategische) visie, daadkracht en duidelijkheid. Zeker de duidelijkheid hoe de doelen bereikt moeten worden, ontbreekt. Hoe gaan we grote opgaven tot een goed einde brengen en tegelijkertijd de Papendrechtse samenleving eerlijker en rechtvaardiger krijgen? Die antwoorden ontbreken.

'Geen knaken (van burgers) zonder taken'

Voorzitter, het ziet er niet best uit voor de inwoners van Papendrecht. En al helemaal niet voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning. Een rekensom laat zien dat de woonlasten voor deze groep in 2023 t.o.v. 2020 gemiddeld met bijna 50% zijn gestegen. Dat is opgeteld de OZB, de afvalstoffen- en de rioolheffing. De PvdA vindt, dat wanneer lastenverzwaring niet nodig is, dit

achterwege moet blijven. Kies je als college hier toch voor, dan moet je dit op een open en transparante manier naar je raad en de inwoners melden. Dat is in de Perspectiefnota vorig jaar niet gebeurd en dat vinden wij niet oké. Zo zien we rondom de huisvesting van de Vo-scholen van alles gebeuren:

- De zogenaamde tegenstelling tussen onderwijs belangrijk vinden en financieel verantwoorde besluiten nemen. Dat is voor ons geen tegenstelling.*
- Aan de ene kant de ozb steeds verder verhogen en de tekorten die daarmee voor de huishoudens ontstaan met armoedemaatregelen willen repareren.*
- Het college dat met één grote ozb verhoging, eerlijkheid predikt en daarna rust beloofd, om het jaar daarop direct weer met een ozb verhoging voor de toekomstige dekking van de VO-schoolgebouwen te komen. Hoezo is dit eerlijk en zorgt dit voor rust?*
- Een bestuursakkoord waarin staat dat zorgvuldig, nuchter en realistisch begroten belangrijk is en tegelijkertijd een overschot laat zien van 11 miljoen én de aankondiging dat er voortaan risicovol wordt begroot.*
- De coalitie zegt in hun akkoord voor meer openheid in het samenspel tussen raad, samenleving, college en ambtelijke organisatie te kiezen, maar we moeten als een detective door de stukken spitten om te achterhalen wat precies de beslispunten zijn. Om deze reden dienen wij samen met D66, OP en GL **de motie 'geen knaken (van burgers) zonder taken'** in.*

Voorzitter, ik lees het dictum voor en dien deze aan het einde van mijn betoog in. Wij doen er geen dekkingsvoorstel bij, omdat we deze als een correctie zien. Een onterechte niet transparante verhoging van de ozb.

Toegankelijkheid openbaar vervoer.

Voorzitter, met deze raad is eerder gesproken over gratis openbaar vervoer en na de zomer staat dit onderwerp weer op de agenda. Het behoeft geen discussie, dat openbaar vervoer en de mobiliteit van inwoners onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Wij lezen in de PPN, dat het college bezig is met een mobiliteitsplan. We weten nog niet welke plannen er in de maak zijn en wat dit voor de inwoners gaat betekenen, maar ik wil het college graag meegeven dat de toegang tot het openbaar vervoer al een tijdje geen vanzelfsprekendheid meer is. 'Haltes om de hoek' die zomaar verdwijnen, Busritten die duurder en duurder worden en/of minder vaak rijden, ouderen die niet meer in hun wijk in een bus kunnen opstappen en scholieren die niet meer binnen een uur hun stageplek kunnen bereiken. Inwoners moeten zich nu en in de toekomst makkelijk, snel, veilig, betaalbaar en zo duurzaam mogelijk kunnen verplaatsten binnen Papendrecht én binnen de regio (en tussen de regio's). Alleen een toegankelijk openbaar vervoersysteem, kan bijdragen aan een beter functionerende samenleving en dat mag best wat gaan kosten, omdat het uiteindelijk ook geld oplevert.

Vraag 2: *Wij vragen het college bij OV-maatregelen niet alleen de kosten, maar ook de baten mee te wegen. Graag een reactie van het college.*

Regeldruk.

Voorzitter, zoals u weet is de PvdA voorstaander van het vereenvoudigen van regelgeving en het opheffen van overbodige regels. Vorig jaar noemden we dit De Paarse Krokodil. De wethouder zegde ons toe om hier direct werk van te maken. We zijn een jaar verder en daarom de vraag (3) aan de wethouder: Hoeveel overbodige regels en administratie voor de inwoners hebben we inmiddels afgeschaft?

Tot slot,

Voorzitter, nog een paar vergaderrondes te gaan en dan zitten we al op de helft van deze raadsperiode. De PvdA-fractie zal vandaag en al die dagen en maanden, die we met deze raad hebben, samenwerken en doen wat nodig is voor Papendrecht. Wij zullen het college, de raad en onszelf scherp houden op kwaliteiten als visie, daadkracht en duidelijkheid.

De PvdA-fractie dient de volgende **motie** in:

- **Motie 4.M17 Geen knaken (van burgers) zonder taken** (mede ingediend door de D66, OP en GL-fracties).

Wethouder DE KEIZER constateert dat de komende jaren forse investeringen op de gemeente afkomen. Daarom wordt hierop al vanaf de begroting 2023 geanticipeerd, door o.a. de OZB jaarlijks extra met 1,5% te verhogen. Zoals het financieel meerjarenbeleid laat zien is het nodig om deze lijn vast te houden. Niet doorvoeren van de extra indexatie van de OZB leidt in 2024 tot een daling van het begrotingssaldo van € 160.000,- structureel en tot € 850.000,- structureel in 2028.

Om deze reden **ontraadt** het college deze motie.

De heer VAN DEN DOOL spreekt namens de **CDA-fractie** de volgende **algemene beschouwingen** uit:

*Het college wil vanuit een toekomstvisie bouwen aan inhoudelijke opgaven. Dat vinden we oprecht een mooie en een goede gedachte. Dank voor deze perspectiefnota, zowel aan het adres van college als ook dank aan de ambtelijke organisatie. We hebben het stuk met **veel waardering** gelezen. Kijkend naar de toekomst zien wij een belangrijk vliegwiel dat heel veel mooie ontwikkelingen op gang kan brengen. We doelen op de **nieuwe huisvesting van het onderwijs**. Helderheid daarover en een eerste investering vinden we cruciaal, want het brengt heel veel op gang dat nodig is.*

- 1. Natuurlijk een impuls voor het onderwijs, basis voor een goede toekomst van onze kinderen en jongeren. Je opleiding neem je je hele leven mee, de mooiste investering in de toekomst en in ons sociaal domein.*
- 2. Het legt ook de weg open naar het bouwen van woningen. Wat willen we dat allemaal graag. En dan heel graag ook woningen die de doelgroepen helpen die ze het hardst nodig hebben, woningen voor ouderen die elkaar helpen, woningen*

voor jongeren die willen starten met hun eigen leven. Er komt een flinke locatie vrij op de Douwes Dekkerlaan en nog meer later langs de burg, Keizerweg.

3. Die investering is mooi te combineren met een bedrijfsschool in samenwerking met grote bedrijven in onze gemeente als Fokker en Boskalis. Dat is volgens ons de gouden kans om nu een keer investeringen van de regiodeal naar Papendrecht te halen. Zo kunnen jongeren en volwassenen blijven investeren in hun toekomst met opleidingen die gelijk gekoppeld zijn aan een baan in de sectoren waarin wij in Papendrecht sterk zijn.

4. De nieuwe gebouwen leveren ook de kans om een nieuw cultuurhuis te realiseren. Wij zijn heel benieuwd naar de kansen die het biedt als je verbinding legt tussen het theater, muziekverenigingen, volksuniversiteit en andere organisaties. Een cultuurhistorisch evenement kan hierbij een prachtige impuls betekenen. De motie over een cultuurhistorisch evenement dienen we daarom graag in, samen met de SGP.

5. Het is ook een impuls voor het vastgoed van de gemeente. Door slim te bouwen, spelen we verouderd vastgoed vrij, daar kan dan iets anders mee. De functies nemen we mee in de geplande nieuwbouw.

6. Duurzaamheid, dwars daar doorheen speelt dat we duurzaam bouwen. Dat kost nu geld, maar levert veel op in de exploitatie later.

*7. Sport en gezondheid kan ook een impuls krijgen. Niet alleen de sport in de binnenruimte. Corona liet zien dat ook sport in de openbare ruimte populair is. Kleine toevoegingen helpen al, een kraan, een kluisje, een bankje om samen af te spreken aan het begin van het loopparcours. En voorzitter, wat hebben we veel sporters, mooie sportverenigingen en wat zijn er veel sportieve prestaties van Papendrechtters. Wij vinden dat daar de schijnwerpers meer op mogen staan, dat motiveert en stimuleert. Vandaar onze **motie***

*Zo ben ik zomaar door alle inhoudelijke opgaven heengelopen die in het voorwoord worden genoemd. De opgaven hangen sterk samen. Dat is ook gevaarlijk, want als alles samenhangt, komt het nooit of zeer vertraagd tot stand. Dat moet niet. Om dat te voorkomen is niet alleen visie nodig, goed dat het college daar aan denkt trouwens, maar ook uitvoeringskracht. Gelukkig vonden we die bij punt 85 op pagina 31. Daar gaat het over de **versterking van de ambtelijke organisatie**. Wat ons betreft had dat ook op pagina 1 vermeld mogen worden, zo belangrijk vinden wij het.*

*Vragen: Wanneer kunnen we het **stedenbouwkundig plan** verwachten dat wordt aangekondigd voor de Vo-scholen? Wat vinden de andere partijen van het **vliegwieleffect** dat wij in zeven punten schetsen? Ziet u dit belang ook? Als dat zo is, moeten we als raad sturen op een goede en tijdige start. Dan hebben we als raad ons eerste punt voor de lange termijn agenda te pakken. Ziet u dat ook zo? De omgevingswet zal dan toch eindelijk 1 januari 2024 in werking gaan treden. Maar voor die tijd moeten er nogal wat hobbels genomen worden. Goed als we als*

raad, kort na het zomerreces, bijgepraat worden over wat er op ons af komt. Waar we keuzes en beslissingen over moeten gaan nemen.

Asielzoekers.

Op verschillende plekken in de perspectiefnota wordt gesproken over de opvang van asielzoekers en Oekraïners. Het CDA vindt het heel belangrijk om hieraan bij te dragen. De komende spreidingswet, het belang van duidelijkheid en draagvlak in de samenleving en vooral ook een goede opvang en integratie vraagt om een visie van ons als gemeente. Wat zijn onze mogelijkheden en ook: waar ligt onze grens. Wat is onze capaciteit en wanneer gaan we overvragen? Bij welke opgave kunnen we bijvoorbeeld nog goed onderwijs bieden? En goede zorg? En goede huisvesting die niet gaat schuren met de woningen die voor anderen nodig zijn? Wij zijn van mening dat kleinschalige opvang goed bij ons past, vooral omdat zo ook vrijwilligers en inwoners een rol kunnen spelen. Die rol wordt naar onze mening nog wel karig mogelijk gemaakt. Daar liggen nog kansen die we niet invullen. Vragen: Is de raad het eens met het CDA dat we hierover een raads gesprek moeten voeren? Bent u het met ons eens dat dit niet heel lang kan wachten? Wil het college een dergelijk gesprek ondersteunen, onder andere door in te gaan op vragen op het gebied van zorg, onderwijs en huisvestingsmogelijkheden?

Financieel.

We zijn blij met het degelijk beleid dat is gevoerd. Het geeft ons een goede uitgangspositie, het geeft kracht om onze opgaven op te pakken. Dat is echt een compliment waard, een compliment aan de wethouder en zeker ook aan de ambtelijke organisatie. Er zijn ook gemeenten die nu vergaderen over de tegenvallers en tekorten, dus laten we vooral blij zijn met deze situatie. Tegelijk blijven we ook met vragen zitten. Jaar op jaar worden er incidentele meevallers gemeld, maar die zijn wel telkens heel fors. Zo worden we het gezin dat ieder jaar niet op vakantie gaat, maar aan het eind van het jaar het vakantiegeld over houdt. Dat is niet leuk, dat is heel lastig uit te leggen en op den duur is het niet vol te houden. Er is een analyse nodig. Welke achterliggende mechanismen zijn er? Welke incidentele meevallers zijn eigenlijk toch structureel, ook al komen ze niet elk jaar terug, wat zien we toch met enige regelmaat? Maar ook: met welke kosten houden we nu geen rekening die wel structureel gaan doorwerken. Niet alleen de onderwijsinvesteringen spelen daar een rol, ook de kosten voor de aanleg van een warmtenet. De kosten voor ons personeel over enkele jaren? Kortom: we juichen een beeldvormende avond over de financiën toe. Onze vraag hier is: College u hoeft nu geen antwoorden te geven op al deze vragen, maar Gaat het college voorafgaand een kritische analyse maken en neemt het college dan deze vragen mee?

Sociaal domein.

Bij Sterk Papendrecht wordende laatste jaren mooie stappen gemaakt. Wij hebben wel eens kritische vragen gesteld, we willen nu vooral onze waardering uitspreken. Recent nog de deelname aan ANWB auto-maatje. In buurgemeente

Zwijndrecht was er vorig jaar na de start in 5 maanden al 200 keer gebruikt van gemaakt. Maar zoals vermeld in de perspectiefnota, heldere subsidie afspraken en sterk opdrachtgeverschap blijven noodzakelijk. Met de nieuwe GR Sociaal en nu Papendrecht weer zelf het risico draagt voor alle plussen en minnen op het sociaal domein, lijkt een wat andere benadering ons belangrijk. We zullen ons meer moeten richten op die inzet die lokaal echt verschil kan maken. We willen ons daarbij laten inspireren door wat al bekend is, dat wat elders goed werkt en verschil maakt.

We hebben concrete suggesties die we graag bespreken:

- De gemeente kan 1 plaats in een verzorgingshuis betalen en inzetten om mantelzorgers even een weekje vrij te geven. Die verzorging helpt vaak ook goed doordat iemand anders aandacht geeft en suggesties kan geven op het gebied van gezondheid en zorg. In de Hoeksche Waard is men erg tevreden over deze voorziening. Wat vinden andere partijen van dit idee? Onze suggestie zou zijn dat het college deze suggesties meeneemt in het uitvoeringsplan dat nu in voorbereiding is.

Dan PFAS en Dupont.

Het nieuws hierover houdt onze inwoners en ons hier in de raad enorm bezig. Het gaat over de bedreiging van onze gezondheid. Er zijn hoorzittingen in het parlement en op het provinciehuis. Ruim twee jaar geleden namen we initiatief met enkele andere partijen om onze nationale overheid aan te sporen snel met strengere regels en normen te komen. Het CDA Papendrecht betaalde ruim een jaar geleden mee aan een grote advertentie waarin veel partijen opriepen met PFAS te stoppen. Het CDA staat niet snel in protest aan de poort van een industrieel bedrijf, maar dat stonden we nu wel.

Vragen: *Ik heb de website van de gemeente gelezen, maar toch de vraag: kan het college ons kort en goed aangeven welke lijn we volgen om tot duidelijkheid te komen voor onze inwoners als het gaat om de veiligheid van ons water in de sloot, het regenwater, het zwemwater? Welke mogelijkheden hebben we om de PFAS-uitstoot naar nul te krijgen? Een dringende wens die we al jaren hebben.*

Laten wij samen het vliegwiel op gang brengen, samen maken we Papendrecht.

De CDA-fractie dient de volgende **moties** in:

- **Motie 4.M15. Cultuurhistorisch evenement in Papendrecht** (mede ingediend door de SGP-fractie).

Wethouder VAN DER BORG **neemt deze motie over** en geeft aan dat men aan de slag gaat met een lokaal evenementenbeleid, waarbij men een afweging kan maken welke evenementen men van belang vindt, welke rol de gemeente heeft en welke financiële bijdrage men hiervoor over heeft. De wens voor een nieuw evenement past hierbij en het college vindt dit een mooi initiatief om

uit te werken. Wel merkt hij hierbij op dat er nog geen budget is opgenomen voor het komende jaar.

- **Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten.**

Wethouder VAN ERK is het er mee eens dat het belangrijk is sportprestaties te waarderen en dat dit beter kan. Als deze motie wordt aangenomen gaat het college hier van harte mee aan de slag. Hierbij merkt hij op dat de gemeente Alblasserdam dezelfde wens heeft en men hierin wellicht kan samenwerken.

- **Motie 4.M19. concrete initiatieven sociaal domein.**

Wethouder VAN ERK geeft aan dat het college adviseert dit voorstel **over te nemen**. In de agenda die in vervolg op de visie Wonen en Zorg wordt gemaakt kan men deze ideeën meenemen. Of men deze precies gaat uitgevoerd, of ze worden gebruikt als inspiratie kan hij nog niet aangeven. Het vraagstuk eronder is eenzaamheid onder senioren en de behoefte aan ontlasting van mantelzorgers voor een korte periode.

De heer GRIMMIUS spreekt namens de **GL-fractie** de volgende **algemene beschouwingen** uit:

Ik wil u graag meenemen naar 6 jaar geleden: het jaar 2017: toen werd hier de kaderbrief van 2018 besproken.

Donald Trump was net een klein half jaar president van Amerika en had Amerika net teruggetrokken uit het Klimaatakkoord van Parijs.

Nederland had net twee panda's te leen gekregen van China.

Feyenoord was net voor de 15e keer in de geschiedenis landskampioen geworden.

Tom Dumoulin had net de Giro D' Italia gewonnen.

De hoogste temperatuur van het jaar was 35,2 graden in het Limburgse Arcen.

Het lijkt wel gisteren.

2017 voelt nog heel erg dichtbij en toch is de wereld enorm veranderd in de tussentijd.

Donald Trump is weer gewoon meneer Trump en zijn opvolger Biden heeft Amerika gelukkig weer aangesloten bij het klimaatakkoord.

De twee panda's hebben in 2020 een jong gekregen, dat ondertussen al weer bijna een jaar in China is om deel te nemen aan het fokprogramma.

Feyenoord is notabene net voor de 16e keer kampioen geworden.

Tom Dumoulin heeft zijn fiets in 2022 aan de wilgen gehangen.

De hoogste temperatuur van het jaar komt nu zomaar boven de 40 graden uit, dat is geen uitzondering meer.

We hebben een wereldwijde pandemie meegemaakt en ondertussen is er oorlog op het Europese continent.

Opeens bleek dat sociale maatregelen en maatregelen over duurzaamheid toch snel van de grond konden komen, als we maar de juiste motivatie hebben.

2017 is 6 jaar geleden.

Over 6 jaar is het 2029 en wordt hier de perspectiefnota 2030 besproken. In 2030 hebben we een hoop deadlines te behalen,

- de ambitie om in 2030 co2-neutrale gemeente te zijn, zoals ook in onze progressieve agenda staat.

- We hebben een woonplan dat doelen voor 2030 heeft.

- En de RES voorziet ook in voldoende doelen voor 2030.

*Maar 6 jaar is kort en vliegt voorbij. De tijd dringt. Ook in de voorgangsrapportage van de RES wordt gesteld dat er **op alle fronten versneld** moet worden om de doelen te halen. Tegelijkertijd kan er in 6 jaar een hoop gebeuren, als we de juiste motivatie hebben. Dit is de tweede perspectiefnota van dit college. Wat dat betreft zijn we al op de helft van deze bestuursperiode. Toch wordt het jaartal 2030 in de perspectiefnota 2 keer genoemd en dan niet in het kader van de doelstellingen die we moeten halen. Het is al vaker gezegd de afgelopen weken: het is tijd om in de **doe-stand** te gaan. En dat merken wij als GroenLinks nog te weinig. Dit college en deze raad gaat 2030 niet halen. Het is aan onze opvolgers als college en de raad van de volgende bestuursperiode om de doelstellingen te gaan halen. Ik had de vraag willen stellen aan dit college en aan deze raad: hoe gaan we onze opvolgers goed afzetten om die doelstellingen te halen? Gaan we ze een vliegende start meegeven of moeten ze het zelf op gaan lossen? Maar voorzitter, ik ben bang dat ik het antwoord op die vraag al weet. Het is welk een belangrijke vraag, want we hebben net bij de jaarstukken en de perspectiefnota gezien, dat juist **vanaf 2026 er een enorm financieel doomschap** op ons afkomt. Precies op het moment dat deze bestuursperiode afgelopen is. Ik weet het antwoord op de vraag: we doen al heel veel en doen ons best, we zijn goed bezig. En als we het niet willen doen dan dienen we een motie in en laten we de deadline vervallen en hoeven we het ook niet meer te doen en hoeft de volgende raad er ook niet meer over na te denken. Zoals we dat hebben gedaan bij het integraal huisvestingsplan: 2030 was niet nodig, het mocht ook wel later. Voorzitter, in plaats van de vraag die ik wil stellen aan het college en deze raad wil ik vragen om **een toezegging** van het college: GroenLinks wil voor het einde van dit jaar graag een uitgebreide beeldvormende bijeenkomst, waarin het college de volgende zaken duidelijk inzichtelijk maakt:*

- Welke doelstellingen, gekoppeld aan een deadline, hebben we momenteel?

- Welke deadline hoort daarbij?

- Wat is de voortgang op deze doelstelling? Lopen we op schema, lopen we achter, groen, oranje, rood?

- Wat is er nodig om deze doelstelling binnen de deadline alsnog te kunnen halen?

- Wat kan deze raad en dit college in deze bestuursperiode nog betekenen bij het halen van deze doelstellingen?

Wij zullen een amendement tegen eenzaamheid mede indienen, ik laat de toelichting aan de SGP of de ChristenUnie-fractie.

De GL-fractie dient de volgende **moties** in:

- **Motie 4.M12. Eerste burgerbegroting van Papendrecht** (mede ingediend door de D66-fractie).
Wethouder KOSTEN vindt het een goed idee om de burgerbegroting mee te nemen bij de uitwerking van de participatie instrumenten. Hierbij worden gesprekken gevoerd met inwoners, waarin deze optie kan worden meegenomen. Wel heeft men moeite met de voorliggende motie, omdat inwoners op deze manier nooit formeel over de begroting kunnen beslissen en het moet passen binnen het financiële systeem zoals de gemeente hanteert. Omdat men eerst wenst te onderzoeken wat dit idee inhoudt **ontraadt** hij deze motie.

- **Motie 4.M13. Definitie toekomstige investeringen.**
Wethouder DE KEIZER merkt op dat de bestemmingsreserve inderdaad voor alle investeringen kan worden aangewend. De stelling dat de bestemmingsreserve kapitaalslasten toekomstige investeringen een algemene pot zonder kaders is, klopt in feite. Zij merkt hier echter wel bij op dat het budgetrecht ten alle tijden bij de raad ligt. Men vraagt om extra reserves aan te maken. In de nota reserves en voorzieningen is opgenomen dat de raad haar voorkeur heeft uitgesproken om zo min mogelijk reserves aan te houden. De punten die de GL-fractie uitsprekt in deze zijn voor hen van groot belang, maar het kan ook zo zijn dat deze punten voor andere raadsleden niet zo hoog op hun lijstje staan. Daarom wil het college hier goed naar kijken en komt men bij de begroting terug met een voorstel hierover en acht men de motie voor nu **overbodig**.

- **Motie 4.M14. Klimaatburgemeester van Papendrecht** (mede ingediend door de OP, PvdA en D66-fracties).
Wethouder JANSSEN vindt dit een heel sympathieke motie, maar gaat hier niet in mee. Dit omdat het college hier niet over gaat en iedereen klimaatburgemeester kan worden door zich aan te melden bij het ministerie van EZK. Om te voorkomen dat er meerdere klimaatburgemeesters komen, vindt men het goed om hierop wel de regie te pakken. Omdat de voorgestelde actie het college niet snel genoeg gaat **ontraadt men deze motie** en gaat men voor de klimaatweek van dit jaar al een burgemeester zoeken, door de oproep via de kanalen aan geïnteresseerden om zich via de gemeente te melden. De gemeente draagt vervolgens bij EZK een klimaatburgemeester aan en geeft deze persoon een rol rondom de

klimaatweek en mogelijk bij andere relevante momenten in het jaar. Via het aanwijzen door de gemeente krijgt de functie van klimaatburgemeester meer status.

De heer BEZEMER spreekt namens de **CU-fractie** de volgende **algemene beschouwingen** uit:

*Voorzitter, vorig jaar begon ik met de constatering dat bij velen ook in Papendrecht grote onzekerheid en bezorgdheid heerste over de toekomst. En helaas is dit nu nog niet veranderd. De perspectiefnota 2023 begint ook typerend met “We leven in een tijd van **zekere onzekerheden**”. Dat is de realiteit. Juist ook in Papendrecht, want naast de onzekere economische situatie, inflatie, arbeidsmarkt, Rijksuitkering, energietransitie, vluchtelingenopvang e.d. speelt in onze lokale situatie een aantal specifieke grote projecten zoals het huisvestingsplan basis- en Vo-scholen, integraal veiligheidsplan accommodatiebeleid, mobiliteitsbeleid, herijking kompas sociaal domein, etc. Dit vraagt lef voor college en raad om keuzes te maken, zonder direct alle aspecten zeker te weten. Het vraagt ook om alle relevante ontwikkelingen goed en zo volledig mogelijk in beeld te brengen. We zijn dan ook blij dat het college aangeeft dat zij werkt aan een integrale strategische agenda, die weer leidt tot een strategische visie. **Wanneer** kan het college deze **strategische agenda en strategische visie** aanbieden aan de raad?*

Graag ga ik nu wat in op enkele punten uit de perspectiefnota.

Maar allereerst wil ik het college en de ambtelijke organisatie bedanken voor het opstellen hiervan. Niet alleen de veelheid van zaken, maar ook de complexiteit en samenhang maken het een uitdagende en ongetwijfeld ook tijdrovende klus.

Het kader.

*Het college geeft aan dat de strategische visie niet gedomineerd mag worden door een beperking in de financiële middelen. We zijn het daarmee van harte eens. Echter we moeten wel realistisch zijn, we kunnen niet alles realiseren wat we mogelijk willen. Daarvoor ontbreken op termijn de middelen. Het geschetste financieel meerjarenperspectief maakt dat heel duidelijk. Daarom hebben wij vooral behoefte aan het totaalplaatje, zodat we als college en raad de goede keuzes kunnen maken. We zijn erg geholpen met de paragraaf “Wat komt er nog financieel op ons af”. Ook al zijn dit nog indicatieve bedragen en zijn de besluiten nog niet genomen, we weten 1 ding wel zeker: we kunnen met betrekking tot deze zaken niet niets doen. Het zou helpen als deze ontwikkelingen in hun **minimumvariant** – uiteraard onder voorbehouden – in een extra overzicht toegevoegd zou kunnen aan het Financieel meerjarenperspectief. Dit zal het o.i. ook aan de inwoners beter duidelijk maken waarom niet alles mogelijk is en waarom soms tariefsverhogingen noodzakelijk zijn.*

Sociale domein.

Het Kompas Sociaal Domein is een goede leidraad om te komen tot een goed en samenhangend beleid. Bij de herijking daarvan vragen we in het bijzonder aandacht voor

bestaanszekerheid, schuldenproblematiek, zorg voor ouderen en voor jongeren en eenzaamheid. We waarderen dat het college hier aandacht voor heeft, wel vragen we waar nodig door te pakken. Al eerder hebben we als CU gepleit voor een goede en duidelijke regiefunctie op het gebied van bestaanszekerheid. Hierbij denken we aan een 1-loket functie voor alle regelingen, zodat mensen niet van het kastje naar de muur gestuurd worden.

De herziening van de WMO, waarbij de algemene voorzieningen kunnen worden versterkt en zo lang mogelijk lichtere ondersteuning wordt geboden, is een goede zaak. Graag zien we de raad in dit herijkingsproces maximaal meegenomen en niet alleen bij de besluitvorming.

De extra capaciteit op de casusregie Jeugd en Volwassenen ondersteunen we, want dat voorkomt latere en dus duurdere inzet en vooral ook groter persoonlijk leed.

We benadrukken verder het genoemde punt van goede subsidieafspraken en duidelijk opdrachtgeverschap bij Sterk Papendrecht.

We zijn blij dat Papendrecht passend invulling geeft aan opvang van vluchtelingen en Oekraïners en daarvoor duidelijke richtlijnen en kaders opgesteld zijn. Wel heerst bij omwonenden van de nieuwe locatie Poldermolen veel onrust en onduidelijkheid omtrent invulling, mogelijke overlast en veiligheid. We roepen het college op hier snel meer duidelijkheid over te verschaffen.

Wonen.

We realiseren ons dat mogelijkheden voor nieuwbouw gezien de beperkt beschikbare ruimte niet groot zijn. Tegelijk blijft het aantal woningzoekenden hoog. Daarom vragen wij om vaart te maken met de plannen die er nu liggen. Dit geldt zowel voor permanente als flex woningen.

Daarbij roepen we op om ook zoveel mogelijk sociale woningbouw te realiseren. Met name in het plan Kraaihoek liggen kansen en we vragen het college om samen met Woonkracht 10 hier invulling aan te geven.

Dat geldt ook voor Beschermd Wonen. Ook hier is een grote behoefte, die in Kraaihoek goed ingevuld kan worden.

Groen en openbare ruimte.

We delen de ambitie om voor het beheer van het openbaar groen het kwaliteitsniveau B te bereiken. We vragen wel aandacht voor de soms al te eenzijdige bloemloze en hoge grasranden die onverzorgd ogen. Ook kan de hoogte gevaar opleveren voor de verkeersveiligheid.

We waarderen dat het college werkt aan een combinatie van functies zoals recreëren, sporten en ontmoeten in de parken. Daarbij vragen we wel nadrukkelijk vooraf na te gaan wat best practices zijn elders en achteraf te evalueren welk gebruik daadwerkelijk van faciliteiten gemaakt wordt.

Ook lijkt het weghalen van zitbanken op een aantal plaatsen niet te passen in deze opzet van ontmoeten.

Onderwijs.

We zien uit naar de concrete invulling van het Integraal Huisvestingsplan BO en de huisvesting van de Voortgezet Onderwijs scholen, omdat hieruit zeer grote financiële consequenties voortvloeien. Hoewel we liever in 1 keer het totaalplaatje voor de Vocholen zouden vaststellen, begrijpen we dat gezien de omvang en complexiteit een fasegewijze besluitvorming meer voor de hand ligt. Wel gaan wij er dan vanuit dat de uitgangspunten van de eerder gepresenteerde businesscase leidend blijven.

Energietransitie.

Terecht geeft u ruim aandacht aan de energietransitie vanwege de snelle klimaatverandering en de hoge volatiele energieprijzen. Niet duidelijk wordt echter nog welke concrete stappen het college op dit gebied gaat zetten.

Vraag: *Wat is het concrete actieplan hierin?*

Veiligheid.

De drie geformuleerde prioriteiten t.w. verkeersveiligheid, integrale wijkaanpak en aanpak ondermijning geven de richting aan. We zijn benieuwd naar de concrete uitwerking in het uitvoeringsplan wat aan de raad wordt voorgelegd.

Organisatieontwikkeling.

Moeilijk te vervullen vacatures, groot personeelsverloop en veel externe inhuur maken onze gemeente kwetsbaar. Gegeven de grote opgaves in Papendrecht is dit effect nog sterker. We vragen het college hier vooral niet ‘penny wise and pound foolish’ te zijn.

Afrondend.

We leven in onzekere tijden, zeker, maar als we samen de uitdagingen durven aangaan kunnen we met vertrouwen de onzekere toekomst ingaan. Daarbij wens ik allen veel wijsheid en zegen toe.

De heer BOERSMA spreekt namens de **SGP-fractie** de volgende **algemene beschouwingen** uit:

Voorzitter!

Heeft u ze al zien wapperen? Ik heb het over de vlaggen die sinds een paar weken de entree van het winkelgebied versieren. Bovenaan en onderaan de Veerpromenade. ‘Winkelpark De Meent 15 jaar’ staat erop. En inderdaad, oktober 2007 werd de vernieuwde Meent feestelijk geopend. Het kristallen jubileum – zo noem je een vijftiende verjaardag – is zeker een felicitatie waard voor al die winkeliers en ondernemers!

Toch zette het mij aan het denken. Vijftien jaar? Is die Meent niet veel ouder? Ik ben de archieven ingedoken. Wat schetst mijn verbazing – kristal blijkt diamant te zijn! De Meent bestaat niet 15, maar precies 60 jaar. Op 8 oktober 1963 opende burgemeester Keijzer het gloednieuwe winkelcentrum. Kunnen de vlaggen nog aangepast worden?

Voorzitter, als kersverse inwoner van Papendrecht heeft u zich misschien afgevraagd: wat is een meent eigenlijk? Daarvoor moet je niet zestig, maar vele honderden jaren terug. In de Middeleeuwen was een meent een stuk grond waar meerdere mensen gezamenlijk rechten en plichten hadden. Bijvoorbeeld om het te bewerken of er vee te houden.

Er is geen bewijs dat in Papendrecht ooit een meent was. Maar hoe komt onze Meent dan aan haar naam? Nou, daar kan de huidige Commissie Naamgeving nog een puntje aan zuigen. De voorgangers van de heer Van Heteren zullen ontdekt hebben dat 'meent' hetzelfde betekent als 'gemeenschap'. Het boek Geschiedenis en verklaring van de straatnamen in Papendrecht meldt dus dat men het nieuwe winkelgebied naar eer en geweten 'Meent' kon noemen omdat de winkeliers tenslotte... een gemeenschap vormden. Een fraai staaltje straatnaamgeving!

Voorzitter, meenten lijken iets van lang geleden. Middeleeuws! Toch pleit ik vandaag voor herwaardering van de meent.

Niet dat we het Marktpllein voor het gemeentehuis moeten omploegen en inzaaien als een gezamenlijke tuin. Wel dat De Meent ons eraan herinnert hoe belangrijk het is om onszelf als een gemeenschap te zien, omdat we dat zijn.

Voorzitter, onze tijd kenmerkt zich doordat vaak het individu als de maat der dingen wordt genomen. Zelfontplooiing, zelfbeschikking, zelfregulering. Die ik-gerichte manier van denken sijpelt ook door in gemeentelijk beleid. Bijvoorbeeld een term als 'zelfredzaam', die ik een paar keer tegenkwam in de Perspectiefnota. Jezelf kunnen redden. Alsof dat echt mogelijk is. Alsof je 'de tuin van je leven' – om in de beeldspraak te blijven – helemaal zonder anderen kunt bijhouden of er alleen zelf de vruchten van mag plukken.

*Voorzitter, een 'meent' doet een beroep op 'wat we gemeen hebben'. De waarde van hechte verbanden is niet gauw te overschatten. We moeten gemeenschappen koesteren en versterken. Bijvoorbeeld door te investeren in nieuwe schoolgebouwen. **Bouwen aan scholen is bouwen aan gemeenschappen.** Of door werk te maken van woningbouw. **Bouwen van huizen is bouwen aan gemeenschappen.***

*Voorzitter, een sterke gemeenschap is ook een **zorgzame** gemeenschap. Omzien naar elkaar in gezinnen, families, scholen, kerken en verenigingen. Maar ook een overheid die – indien nodig – optreedt als 'schild van de zwakken'.*

Uit recent onderzoek blijkt dat de helft van onze inwoners niet bekend is met het gemeentelijk hulpaanbod bij eenzaamheid, opvoedondersteuning, echtscheiding en relatieproblemen (Monitor Sociaal 2021). Ik schrok daarvan!

*Samen met ChristenUnie en GroenLinks diende collega Goudriaan **een amendement** in om ook in 2024 geld beschikbaar te stellen om **eenzaamheid** tegen te gaan en ontmoetingen mogelijk te maken.*

*Voorzitter, mooi dat het adviespunt **Scheiden, Kind en Ouderschap** nu structureel gefinancierd wordt.*

- *Maar hoe wordt de bekendheid van het hulpaanbod vergroot?*
- *Komen er preventieve maatregelen om ouderschap en relaties te versterken vóóordat er sprake is van een heftig conflict?*

Voorzitter, Papendrecht is een gemeenschap met een eigen karakter en geschiedenis.

Het college gaat volgend jaar evenementenbeleid opstellen.

*Samen met het CDA diende ik een **motie** in om te onderzoeken of er in Papendrecht een evenement kan worden georganiseerd waarin de **cultuurhistorie** van onze gemeente centraal staat. Zo'n evenement kan een samenbindende rol vervullen voor de hele Papendrechtse gemeenschap.*

*Voorzitter, in de Perspectiefnota wordt flink geïnvesteerd in de **ambtelijke organisatie**. Terecht. De **arbeidskrachte** zal de komende jaren bepalen wat de gemeente aankan. We zeggen vaak: 'Geen taken zonder knaken'. Ik voeg daaraan toe: 'Geen wensen zonder mensen'!*

*Voorzitter, de **opvang van vluchtelingen** roept veel reacties op.*

De SGP is principieel voor het bieden van onderdak aan mensen in nood.

Tegelijkertijd houden we oog voor de draagkracht van de Papendrechtse gemeenschap.

- *Mijn indruk is dat er méér gebruik kan worden gemaakt van de inzet van vrijwilligers, verenigingen en kerken. Klopt dat?*

*Voorzitter, waarom het beeld van de 'meent' mij aanpreekt en inspireerde bij dit debat, is omdat ik ervan overtuigd ben dat ieder mens geschapen is met een diepgewortelde behoefte aan betekenisvolle relaties. Zonder gemeenschap, liefde, vriendschap met anderen kan een mens simpel niet leven. **Maar ik geloof dat die diepe behoefte aan gemeenschap pas écht wordt vervuld als er sprake is van een persoonlijke relatie met God.** Gods Zoon, Jezus Christus, wil met ieder van ons zo'n relatie aangaan. Hij had er zelfs Zijn leven voor over.*

Voorzitter, namens de SGP-fractie wens ik het college, alle raadsleden en ambtenaren van harte Gods zegen en wijsheid toe bij hun werk.

Tot slot.

Zestig jaar De Meent. Het is een prachtig gebruik dat de burgemeester een feestelijk bezoek brengt aan echtparen die zestig jaar getrouwd zijn. Bloemen, foto's in de krant.

U voelt hem aankomen: heeft een 60-jarig winkelcentrum óók niet recht op zo'n bezoek?

Burgemeester VAN DRIEL merkt op dat als het bruidspaar dit op prijs stelt, zij haar mogen uitnodigen voor een feestje.

De SGP-fractie dient het volgende **amendement** in:

- **Amendement 4. A1. Tijdelijke subsidieregeling impuls ontmoetingen verlengen tot en met 2024** (mede ingediend door de CU en GL-fracties).
Wethouder VAN ERK merkt op dat het advies vanuit het college is om dit amendement te ontraden. De argumenten die men hiervoor heeft zijn dat de regeling tijdelijk en n.a.v. de effecten van corona was. Daarnaast wenst men geen zaken over te nemen die door derden ondersteund kunnen worden. Verder worden meerdere subsidies bij verlenging structureel, hetgeen een impact zou hebben voor de jaren daarna. Men kent deze subsidie voor het derde jaar toe en deze zou nu na 3 jaar structureel

worden. Tenslotte merkt de wethouder op dat het vraagstuk eenzaamheidsbestrijding dit jaar middels een meerjarig actieplan Eenzaamheid, dat begin 2024 met de raad wordt gedeeld, wordt aangepakt. Hierbij zal de eventuele ondersteuning van dergelijke initiatieven worden betrokken. Eventuele financiële consequenties hiervan zullen via de reguliere P&C-cyclus voorgelegd.

(Schorsing 18.29 – 19.52 uur)

Eerst termijn college

Wethouder DE KEIZER geeft aan dat men de toekomst vanuit financieel perspectief zo goed en zuiver mogelijk wenst te voorspellen. De voorspelbaarheid is de laatste jaren echter onder druk komen te staan. Men leeft in een dynamische wereld en is aan veel veranderingen onderhevig. Dat ziet men ook terug in de perspectiefnota, waarbij men moet inspelen op de opvang van vluchtelingen en Oekraïners. Er zijn uitdagingen op de arbeidsmarkt en waar wil men in investeren bij grote projecten? En dan heeft men ook nog de discussie rondom de financiële verhouding tussen het Rijk en de gemeente. Dit alles vraagt om constante flexibiliteit. Mede daarom **onderzoekt** het college in het najaar **de wijze waarop het begrotingsproces kan worden geoptimaliseerd** en de financiële huishouding naar de toekomst toe nog beter kan. Men zoekt naar een goede balans en kijkt daarbij onder andere naar de wettelijke taken, efficiency en integraliteit van lokaal beleid. Men is constant in beweging om aan te sluiten bij de wensen uit de raad en alle maatschappelijke en economische ontwikkelingen waar men met elkaar voor staat en waar men met elkaar verantwoordelijkheid voor draagt. Verder hoort de wethouder de raad spreken over **keuzes maken, sparen voor toekomstige investeringen, over nuchter en realistisch begroten** en mooie woorden over Feijenoord. Daarnaast zijn de woorden van **wensen en bedenkingen** net zo belangrijk als de lovende woorden en laat dit zien dat men met elkaar op een constructieve manier bezig is het financiële proces en de hele P&C-cyclus een dynamisch document te houden dat continue aan verbetering onderhevig is.

Wethouder KOSTEN merkt m.b.t. de **vo-scholen** op dat de D66-fractie vraagt om comfort, dat waarschijnlijk iedereen wil, bij de te nemen maatregelen. Hij denkt hierbij dat er voor alles een tijd is en merkt op dat de raad op 31 augustus wordt bijgepraat over het vo-scholen proces en later in brede zin over de financiële situatie. In september zal het college op hoofdlijnen een herijking geven van de bedragen waarover tot nu toe gesproken is. Voor meer gedetailleerde informatie is nog meer tijd en onderzoek nodig. Men zal de raad meenemen in besluiten en t.z.t. met een duidelijk investeringskrediet, voorzien van een second opinion,

komen. Op de vraag van de CDA-fractie wanneer men een **stedenbouwkundig plan** kan verwachten antwoordt de wethouder dat begin dit jaar de stedenbouwkundige visie is vastgesteld en in september een voorbereidingskrediet voor de architect zal worden aangevraagd. Men wil voordat men de raad de definitieve stedenbouwkundige plannen voorlegt deze eerst met de architect bespreken. In de presentatie na de zomer zal men ook meer duiding en toelichting geven op de uitgewerkte denkrichtingen, zodat men meer gevoel krijgt welke kant het stedenbouwkundig op gaat. M.b.t. **PFAS en Chemours** hecht de wethouder er aan om uit te spreken dat het college begrip heeft voor alle commotie en verontwaardiging. Hij heeft zelf ook de schokkende uitzending van Zembla gekeken. Men wil een veilige en prettige leefomgeving, hetgeen niet vanzelfsprekend lijkt. Het is belangrijk dat men samen met andere partijen -zoals de GGD en het RIVM- optrekt en samen met de 4 gemeenten naar de rechter. Hij kijkt met veel belangstelling uit naar de uitspraak in september, die van groot belang is voor de gemeente en voor de inwoners. Waar mogelijk moet men stappen zetten, hetgeen echter wel tijd en inzicht vraagt. Het vraagt inzicht omdat men een aantal onderzoeken heeft gedaan, maar nog niet alles weet en verder moet kijken naar bv. het slootwater. Daarnaast is tijd van belang, hetgeen ook te maken heeft met de rechtszaak, en kan men hoe graag men dit ook zou willen niet alle acties direct in gang zetten. Op de vraag van de CDA-fractie **welke lijn het college volgt** antwoordt wethouder KOSTEN dat er 0 uit de pijp moet komen en dat Chemours sinds 2012 geen PFOA en ook minder andere PFAS uitstoot. Hierover is men niet ontevreden, maar men wil meer resultaat. In de eerste plaats ligt de verantwoordelijkheid hiervoor bij Chemours, blijft men het bedrijf samen met de provincie en andere gemeenten aanspreken en blijft men scherp kijken naar de vergunningen. Het college wenst waar mogelijk duidelijkheid te geven m.b.t. risico's. Rondom de moestuinen heeft men dit gedaan, er ligt een gedegen onderzoek en goede adviezen. Op dit moment is er veel informatie en geluid, waarop inderdaad regie moet komen. Deze behoefte, zie ook de VVD-motie en een aantal moties van de OP-fractie die hierop wijzen, proeft hij breder.

De VOORZITTER merkt op dat motie M6. van de OP-fractie is aangepast, waarop de heer LAMMERS aangeeft dat de moties M6., M7. en M8. zijn samengevoegd tot motie M6.

In antwoord op de vraag van de D66-fractie inzake een mogelijk **betere samenwerking tussen professionals en vrijwilligers binnen het sociaal domein** en een betere regiefunctie vanuit de gemeente geeft wethouder VAN ERK aan dat men dit als een heel belangrijke opdracht ziet. Hierbij merkt hij op dat er al veel verschillende overleggen met professionele partners en vrijwilligersorganisaties plaatsvinden, een goed voorbeeld hiervan is het netwerk waarin allerlei

professionals en vrijwilligers actief zijn i.v.m. het armoedevraagstuk, en dat er recent een verbindende bijeenkomst heeft plaatsgevonden in het sportcentrum. Daarnaast merkt hij op dat de gemeente hierin een duidelijke regiefunctie vervult, dat men desgewenst altijd bereid is hierover het gesprek te voeren, maar dat men daar waar het kan en moet de verantwoordelijkheid neemt. Inzake de opmerking van de SGP-fractie dat **inwoners niet bekend zouden zijn met het gemeentelijke hulpaanbod** bij eenzaamheid, opvoedondersteuning, scheiding- en relatie problemen en een daaraan gerelateerd onderzoek noemt merkt wethouder VAN ERK op dat hem onbekend is aan welk onderzoek wordt gerefereerd. Hierbij geeft hij aan dat men een theatervoorstelling over scheiden, kind en ouderschap aanbiedt en men gebruik maakt van Puur Papendrecht voor het verspreiden van informatie over het hulpaanbod, waarvoor recent een verbetering is gemaakt. Ter versterking van de relatie tussen ouders voordat er sprake is van een heftig conflict noemt de wethouder het adviespunt scheiden, kind en ouderschap, waarvoor geld is gevraagd d.m.v. de scheidingsatlas. Tot slot vervult Sterk Papendrecht gerelateerd aan al deze thema's een belangrijke adviesfunctie.

Wethouder JANSSEN merkt richting mevrouw Karso op dat hij de stelling deelt dat het afgelopen moet zijn met het rendement denken in het **openbaar vervoer**. Niet alleen in het mobiliteitsplan heeft men hier aandacht voor (het plan ligt een dezer dagen ter inzage), maar ook in bestuurlijke en ambtelijke gesprekken in de regio en de pijler Ruimte binnen de M50 staat het openbaar vervoer hoog op het lijstje. Niet in de laatste plaats vanwege de vele afsluitingen van tunnels en bruggen de komende 5-10 jaar in deze regio, maar ook omdat er in het kader van het niet doorgaan van grote infrastructurele projecten, zoals de verbreding van de A15, een toezegging ligt van minister Harbers dat een substantieel deel (10-15%) van het nu dus niet uit te geven budget van 700 miljoen zou moeten worden benut om in het onderliggend wegennet en openbaar vervoer te zorgen voor een betere bereikbaarheid en doorstroming. M.b.t. de vraag van de heer Van den Dool aan het college en de raad om een **raadsgesprek over (houdbaarheid van) de vluchtelingenopvang** en tot hoever men dit moet faciliteren te ondersteunen merkt wethouder JANSSEN op dat het college altijd bereid is het gesprek aan te gaan. Men heeft eerder ook in de openbaarheid gesproken over de kaders en uitgangspunten die men heeft gehanteerd, maar sommige zaken -bv. het onderhandelen over een beoogde locatie- kunnen (nog) niet in de openbaarheid besproken worden. Richting de heer Boersma merkt hij op dat **vrijwilligers en maatschappelijke instellingen** bij de opvang betrokken zijn, maar dat dit inderdaad -binnen de kaders en richtlijnen rondom veiligheid van het COA- nog beter kan en dat men hier mee bezig is. M.b.t. vraag van de heer Bezemer naar een **concreet actieplan voor de energietransitie** geeft wethouder JANSSEN aan dat men hard werkt aan een RES 1.0, waarvan de raad onlangs de voortgangsrapportage heeft ontvangen. Daarnaast is er een transitievisie warmte,

start men een nationaal isolatieprogramma en zal men na de zomer geïnformeerd worden over de opzet van het team energietransitie. Op de vraag van de heer Grimmius naar de toezegging voor een **beeldvormende bijeenkomst** in het kader van **duurzaamheidsdoelstellingen**, deadlines en stand van zaken, etc. merkt wethouder JANSSEN op dat hij reeds eerder heeft toegezegd dat dit na de afronding van het rekenkameronderzoek zal plaatsvinden. Hierbij kan men samen kijken naar de duurzame doelen die worden gesteld en naar de status hiervan. Wanneer de heer Grimmius dit breder bedoelt verwijst de wethouder daarvoor naar de P&C-cyclus en alle producten daarin. M.b.t. **wonen**: de voortgang van nieuwbouw en doelgroepen die men zoveel mogelijk wenst te bedienen en dit zoveel mogelijk probeert te doen merkt de wethouder richting de heer Bezemer op dat er vaart wordt gemaakt met de 'piep en knarrenwijk' (de zorgzame buurt fase 1 Kraaihoek) en dat fase 2 en 3 afgelopen week zijn doorgesproken met Woonkracht10 en dat hier, met een nieuwe projectleider bij de gemeente, versnelling in komt.

M.b.t. de vragen gesteld door de D66-fractie inzake het **cultuurplatform** merkt wethouder VAN DER BORG op dat er onderzoek is gedaan, dat net na de zomer zal worden gepresenteerd aan het college. In vervolg hierop zullen alle betrokken partijen tot een gezamenlijke activiteitenprogramma komen, dat hopelijk eind van dit jaar, begin volgend jaar gereed zal zijn.

Op de vraag wanneer de raad de **strategische agenda en visie** kan verwachten antwoordt burgemeester VAN DRIEL dat men de agenda dit jaar zal afronden, waarna men met de raad in gesprek gaat om tot een strategische visie te komen.

(Schorsing 20.39 – 21.07 uur)

Tweede termijn raad

De VOORZITTER merkt op dat er bij motie M14. klimaatburgemeester een aanpassing m.b.t. de termijn heeft plaatsgevonden. Daarnaast is motie M16. rioolheffing m.b.t. de termijn en in welk verband dit terugkomt (bij de perspectiefnota 2024) aangepast. Verder merkt zij op dat het in de tweede termijn is toegestaan dat ook andere fractieleden, naast de woordvoerder, het woord voeren.

De heer LAMMERS geeft namens de OP-fractie aan **amendement 4.A1. tegen eenzaamheid** te zullen **steunen**. M.b.t. hun **motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw** merkt hij op dat zijn fractie het belangrijk vindt hier een theater neer te zetten, maar dat onderzoek hiernaar nodig is. Destijds is dit vanwege de planvorming van de torenflat in de coronatijd -omdat men allemaal achter een computerscherm zat- in het gedrang gekomen en toen kwam ineens de torenflat

er in. 10 jaar geleden hebben bij de inrichting van het marktplein 1.800 mensen gereageerd op de 4 varianten waaruit men kon kiezen. Iets dergelijks had zijn fractie ook graag gewild bij dit beeldbepalende stukje Papendrecht, terwijl er nu maar sprake is van 1 variant. Mevrouw BOKMA merkt per interruptie op dat niet alles vanachter het beeldscherm gebeurde, maar dat er in de coronatijd een avond in theater De Willem heeft plaatsgevonden en hier -en over de wenselijkheid van de hoogte- uitgebreid over is gesproken. Hierbij merkt zij op dat ook een theater boven de 9 meter uit zou komen. De heer LAMMERS zegt dat er nooit serieus onderzoek is gedaan naar de andere variant, alleen naar die van de torenflat. Als de raad die torenflat prima vindt, dan is dat zo. Voor wat betreft de kwaliteit van de democratische besluitvorming is hij van mening dat de raad in staat moet worden gesteld te kiezen uit meerdere varianten.

M.b.t. hun motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen wenst men te kijken of het handvest van de Vereniging Eigen Huis een goede gedachte zou zijn om participatie te verbeteren.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet heeft al meerdere malen op de agenda gestaan, maar werd door omstandigheden steeds verdaagd. Deze motie omvat een uitgebreide toelichting inzake de bevoegdheden van de raad.

Inzake hun **motie 4.M4. Wijkplatforms nieuw leven inblazen** heeft men de afgelopen jaren gemerkt dat veel mensen het moeilijk vinden contact met de gemeente te vinden. De heer LAMMERS zegt dat dit vaak via de OP-fractie loopt. De vroegere wijkplatforms zijn overgenomen door Mijnbuurtje en nu door de website Puur Papendrecht. Hij merkt hierbij op dat niet iedereen digitaal vaardig is en dat deze mensen tussen wal en schip vallen. Om deze reden stelt men voor te onderzoeken of de wijkplatforms weer nieuw leven ingeblazen kan worden. Uiteraard uitgaande van het feit dat men veronderstelt dat er mensen zijn die dit leuk vinden, hijzelf kent een aantal mensen die hier interesse in hebben. De heer GRIMMIUS merkt per interruptie op dat de motie verzoekt de platforms weer op te richten, terwijl de heer Lammers nu spreekt over een onderzoek. De heer LAMMERS zegt dat de motie beoogt wat er staat.

M.b.t. **motie 4.M5. leg een minibos aan** heeft het college aangegeven flexwoningen te willen bouwen op de locatie van De Wieken en dat zijn fractie - samen met PvdA- verzoekt de mogelijkheid te onderzoeken of hier tevens een minibos kan worden aangelegd.

De **3 PFAS-moties over oppervlaktewater, grond en moestuinen** zijn samengevoegd tot **motie 4.M6**. Hij is blij met de aandacht die er is voor het PFAS probleem, waarvoor zijn fractie al jaren aandacht vraagt. Vorig jaar heeft men bij de algemene beschouwingen een motie ingediend (die is weggestemd) om de bevolking voor te lichten. Nu is door de Zembla-uitzending zoveel nieuwe informatie beschikbaar, zodat men er niet meer omheen kan. Vorig jaar werd door het RIVM nog aangegeven dat men (behalve in Sliedrecht) de groenten uit

het moestuintje -afgewisseld met groenten uit de supermarkt- kan eten. Nu is bekend geworden dat de grond binnen een straal van 15 km. zwaar vervuild is en men -volgens een autoriteit op dit gebied- niet uit de moestuinen moet eten. Om deze redenen begrijpt hij niet dat het college deze moties ontraadt en heeft hij geen goede argumenten gehoord om deze moties niet te steunen. Dit terwijl de concentraties PFAS 1.000-en keren boven de RIVM-normen liggen. En als men hier dan geen onderzoek naar wil doen.....De heer VAN DEN DOOL merkt per interruptie op dat de wethouder heeft uitgelegd dat er onderzoek is gedaan en ook onderzoek gepland is. Om deze reden heeft hij bezwaar tegen de opmerking en de toonzetting, alsof dit college helemaal niet geïnteresseerd zou zijn in het probleem. Hijzelf heeft zojuist een heel ander verhaal gehoord. Hierop geeft de heer LAMMERS, kijken naar wat er in de Zembla-uitzending wordt aangehaald, aan niet zoveel met deze opmerking te kunnen. Ook mevrouw BOKMA vindt het per interruptie tendentius om te stellen dat als men tegen zou stemmen men geen begrip voor en zorgen over de situatie zou hebben. Ook de VVD-fractie vindt het heel belangrijk, maar realiseert zich dat er op allerlei vlakken en door allerlei instanties diverse onderzoeken worden gedaan. Het is niet zo dat de fracties die tegen de motie stemmen het probleem niet belangrijk vinden. Zij vindt het heel kwalijk dat de heer Lammers dit met zijn opmerking wel insinueert. Hierop antwoordt de heer LAMMERS dat in de Zembla-uitzending werd aangegeven dat al het onderzoek dat tot op heden (door het RIVM, OZHZ, DCMR) is gedaan onvoldoende is en dat nieuwe feiten boven tafel komen die schokkender zijn dan men ooit had gedacht. In antwoord op de vraag die vorig jaar werd gesteld of mensen uit hun moestuin konden eten werd geantwoord dat dit in Sliedrecht niet, maar in Papendrecht wel kon. Met deze nieuwe informatie weet men dat men nu ook in Papendrecht niet uit de moestuinen kan eten. De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat hij heeft gelezen dat er al weer plannen zijn om (zonder dat hiervoor eerst afspraken over zijn gemaakt) verder te onderzoeken en er veel gebeurt en blijft gebeuren. Zijn fractie wacht hier de nieuwe uitkomsten van af. De heer LAMMERS merkt op dat dit niet wil zeggen dat de gemeente stil moeten blijven zitten: er moet opgeruimd worden en de uitstoot moet onder de RIVM-norm komen.

M.b.t. **motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest** zegt het college dat men niets met de uitslag kan, terwijl uit wetenschappelijke literatuur bekend is dat bepaalde vormen van kanker direct gerelateerd zijn aan PFAS en men dit, terwijl men in dit gebied woont en kanker heeft, wil onderzoeken om actie te ondernemen. Zijn fractie vindt dat de kosten hiervoor niet bij inwoners maar bij de gemeente liggen, die dit kan verhalen op de vervuiler die moet betalen. Deze inwoner heeft hier niet om gevraagd en zijn fractie vindt dat men in staat moet worden gesteld een bloedtests te doen en dat de gemeente dit moet betalen.

M.b.t. motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur

merkt hij op dat het zuiveren van het drinkwater -omdat PFAS bijna overal in zitten- geen oplossing is, maar wel een stapje in de goede richting.

Met **motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek** stelt men voor de fabriek te sluiten of uit te plaatsen naar bijvoorbeeld de Maasvlakte 2 of elders. Daarnaast kan men de discussie voeren welke PFAS-producten nodig zijn, deze kritisch bekijken en een nieuwe fabriek bouwen die zich hierop toelegt. De heer VAN DEN DOOL is het per interruptie eens met dit pleidooi en herinnert zich dat zijn fractie samen met het OP een raadsbreed ondersteunde motie hierover heeft ingediend, maar vraagt zich -omdat iedereen het hiermee eens is- af of men ermee geholpen is deze discussie nu te voeren. De heer LAMMERS is tevreden als iedereen deze motie steunt, waarop de heer VAN DEN DOOL opmerkt dat deze motie daar niet over gaat. De heer LAMMERS bevestigt dit, maar vindt dit een belangrijk onderwerp om te bespreken, waarop mevrouw VAN WIJNGAARDEN per interruptie aangeeft dat Chemours op Dordts grondgebied staat en men het niet zou accepteren als Papendrecht zich hier in mengt. De heer LAMMERS zegt dat het gaat om een uitspraak van wat men belangrijk vindt (en dat de motie toch niet -binnen afzienbare tijd- wordt uitgevoerd), dat Papendrecht dicht bij de Chemours fabriek ligt en dat het hele gebied in een straal van 15 km. is aangetast.

Motie 4.M12. Burgerbegroting zal de OP-fractie **steunen**.

Motie 4.M13. Definitie toekomstige investering zal de OP-fractie **steunen**.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester heeft zijn fractie mee ingediend.

Motie 4.M15. Cultuur historisch evenement zal de OP-fractie **steunen**.

Motie 4.M16. Rioolheffing zal de OP-fractie **steunen**.

Motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen heeft de OP-fractie mede ingediend. De heer LAMMERS zou het vreemd vinden als deze motie het niet zou halen.

Voorafgaand aan de reactie op de volgende motie vindt de heer SPITSBAARD het fijn dat de VVD en CDA-fracties in de algemene beschouwingen een 180 graden draai hebben gemaakt aangaande hun ingediende motie van vorige week over de **spreidingswet en asielzoekers**. Het was wel fijn geweest als zij hier vorige week iets over hadden gezegd. Ze hebben toen tegen gestemd en hebben nu een draai gemaakt. De heer STOUTHART merkt hierbij per interruptie op dat men vorige week heeft gesproken over de aanpassing van de spreidingswet, waarbij men heeft aangegeven dat de gemeente hier niet over gaat en dat men hier nog steeds hetzelfde in staat.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten zal de OP-fractie **steunen**, het verbaast de heer SPITSBAARD dat de CDA-fractie en de wethouder niet op hoogte waren van het feit dat het sportgala in Papendrecht is wegbezuinigd. Mevrouw VAN WIJNGAARDEN merkt per interruptie op dat in het kader van de

ombuigingen de overweging is gemaakt dat het sportgala, niet omdat dit niet gewaardeerd werd maar omdat het door max. 580 mensen kon worden bezocht en € 10.000,- kostte, niet in balans was t.o.v. andere evenementen. De heer VAN DEN DOOL is per interruptie blij dat de heer Spitsbaard het sportgala noemt en vraagt het woord uit zijn geheugen te schrappen, omdat de motie het college vraagt samen met sportverenigingen in gesprek te gaan om -omdat er nu helemaal niet is- tot een waardering en stimulering van sport te komen. De heer VAN HETEREN verbaast zich per interruptie over deze uitspraak van de heer Van den Dool, omdat de gemeente Papendrecht wel degelijk aandacht besteedt aan sportprestaties. De motie lezende dacht ook hij aan het sportgala. Omdat de burgemeester en/of wethouder al langsgaat na geleverde prestaties is deze motie overbodig. De heer VAN DEN DOOL merkt op dat er geen faciliteiten zijn om uiting te geven aan goede sportprestatie die zijn geleverd (bv. bij lands- of ander kampioenschap). Men zou er meer aan te kunnen doen dan men nu doet. De heer SPITSBAARD merkt op dat de ex-voorzitter van het sportgala (dat iets meer dan € 9.000,- kostte) heeft aangegeven dat een sportgala ook op een andere manier/locatie zou kunnen plaatsvinden. Zijn fractie zal deze motie, omdat men vindt dat er extra geld vrij moet komen om de sporters in het zonnetje te zetten, **steunen**. Hij vindt het ook prima dat het extra geld voor het Oranje comité er komt.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein zal men in lijn met de beantwoording van het college en i.v.m. de complexiteit van dit onderwerp **niet steunen**.

Mevrouw HOEKSTRA is blij met **motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs**. De **OP-fractie** heeft dit onderwerp in 2018 in het verkiezingsprogramma opgenomen.

De heer LAMMERS geeft aan dat men **motie 4.M22. Groenbeheer niet zal steunen**.

Motie 4.M23. Logeeradres revalidatie zal men **steunen**.

Motie 4.M24. Oranje comité zal men, omdat men niet begrijpt waarom deze is ingediend, **niet steunen**. Dit omdat het wereldfeest dat i.v.m. geld gebrek niet meer jaarlijks maar 1 x in de 2 jaar plaatsvindt. De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat er geen sprake is van het terugdraaien van subsidiekortingen, maar de nieuwe realiteit (die in de perspectiefnota ook wordt genoemd bij het wereldfeest) dat het oranje comité kampt met het feit dat de evenementkosten en de kosten voor beveiliging (zoals ook bv. bij Pellerpop) fors zijn gestegen en er niet veel overblijft voor het evenement op zich. Op de vraag van de heer LAMMERS aan welk bedrag men moet denken antwoordt de heer VERWEIJ dat het verschil ligt tussen de kosten en het evenement en dat het aan de onderhandelingen met de gemeente ligt hoe men dit wil oplossen. Zijn fractie vindt het al voldoende dat de bereidheid aan de kant van het college aanwezig is. De heer BOERSMA merkt per interruptie op dat de heer Spitsbaard zei dat hij blij

is dat er extra geld komt voor het Oranje comité, terwijl de heer Lammers zegt dat hij tegen de motie is. De heer LAMMERS merkt op dat men niet altijd hetzelfde stemt, maar dat zijn fractie hier in de schorsing naar zal kijken.

Motie 4.M25. Visplekken zal men **steunen**.

Motie 4.26. PFAS vindt de OP-fractie, omdat alle informatie al voorhanden is, **overbodig**. Mevrouw BOKMA antwoordt dat het klopt dat de informatie te vinden is, maar dat men door de bomen het bos niet ziet en de bezorgde inwoners het fijn zouden vinden om alles op 1 plek te kunnen vinden.

Mevrouw VAN WIJNGAARDEN hoort graag van de indieners of men **amendement 4.A1. tegen eenzaamheid** handhaaft. Zij wordt, omdat er een reeds vastgesteld bestemmingsplan bestaat en zij het jammer vindt dat sommige mensen hierdoor hoop krijgen op een theater, moe van **motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw**. M.b.t. de opmerking over een kleinschalig intiem theater van 300 plekken vraagt zij of de OP-fractie hierover met theater De Willem, die nu beschikt over 580 plaatsen, heeft overlegd. Daarnaast merkt ook zij op dat een theater ook hoger zou worden dan 9 meter, dat haar fractie graag het debat over een cultuurcentrum aangaat, maar dat men dit niet op deze locatie wenst. De heer LAMMERS merkt per interruptie op dat dit een beeldbepalende plek op de Meent betreft, waarover men maar op 1 moment kan beslissen. Hierbij merkt hij op dat een bestemmingsplanwijziging teruggedraaid kan worden, dat het theater groter kan worden en dat dit verzonken in de grond niet hoger dan 10 meter hoeft te zijn. Het punt dat hij wil maken is dat er destijds bij de herinrichting van de markt 4 mogelijkheden waren om uit te kiezen en er consultatie van de bevolking heeft plaatsgevonden. Dit is nu, op een dergelijk belangrijk dossier waarbij de raad een keuze zou moeten hebben uit diverse varianten, niet het geval en ligt er een plan waarmee men al dan niet akkoord moet gaan. De variant die de OP-fractie wenst zit hier niet bij. Mevrouw BOKMA vraagt per interruptie of men deze motie, omdat de raad in meerderheid heeft besloten voor de bouw van de toren op de Veerpromenade en de OP-fractie het hier niet eens is, nog vaker kan verwachten. Zij vindt het heel storend dat men hiermee herhaaldelijk probeert de raad hiermee op andere gedachten te brengen.

De heer VAN DEN DOOL merkt per interruptie op dat hij eerder heeft gevraagd om een **andere orde van bespreking van de 25 moties** en dat interrupties nu bijna complete woordvoeringen worden. De VOORZITTER deelt deze zorg, maar wil ook ruimte voor interrupties geven. Wanneer dit een herhaling wordt van standpunten die al in de motie staan, zal zij hier scherper op worden.

Mevrouw VAN WIJNGAARDEN merkt inzake motie **4.M2. participatie van burgers (beter) regelen** op dat hier al veel aan wordt gedaan en dat burgers ook niet altijd zin hebben om te participeren en men hen er niet aan de haren bij kan sleuren. Bij de bespreking van het mobiliteitsplan waren maar 6 mensen aanwezig. De

heer LAMMERS merkt per interruptie op dat er niet in de motie staat dat men mensen er aan de haren bij wil slepen.

Mevrouw VAN WIJNGAARDEN merkt m.b.t. **motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet** op dat de raad - zoals wordt gesuggereerd- niet buiten spel wordt gezet. Men is bij alle plannen in positie, maar wenst niet over iedere dakkapel te vergaderen. Zij zal deze motie **niet steunen**. De heer LAMMERS merkt per interruptie op dat het woord dakkapel niet in de motie staat.

Mevrouw VAN WIJNGAARDEN zal **motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen**, omdat mensen hier geen energie meer in willen steken (zoals bij meerdere vrijwilligersorganisatie), **niet steunen**. Er zijn buurthuizen/bibliotheek die hierin een rol kunnen spelen.

De heer VERWEIJ merkt op dat zijn fractie **motie 4.M5 leg een minibos aan** niet zal steunen. Wel ziet men de mogelijkheid, wanneer de flexwoningen er staan, voor een project waarbij men met inwoners kan kijken naar de inrichting van de omgeving. Men wil dit niet dwingen met een motie. Mevrouw KARSO vraagt per interruptie of men deze motie, als deze later wordt ingediend, wel zou steunen, waarop de heer VERWEIJ aangeeft dat men niet vindt dat er een minibos moet komen, maar misschien wel een andere manier van groenere omgeving.

Inzake de **PFAS-moties** vindt de PAB-fractie niet dat men het de gemeente apart hoeft op te leggen om onderzoeken te plegen, terwijl dit al gebeurt door partijen die hiervoor beter uitgerust zijn. Men zal deze moties **niet steunen**.

Motie 4.M12. Burgerbegroting wenst men, omdat men het bedrag van € 125.000,- een groot bedrag vindt, aan te houden. Tevens is reeds toegezegd dat dit onderdeel mogelijk wordt meegenomen bij de analyse van de begroting en wil men even afwachten of hier nog speling in zit.

Motie 4.M13. Definitie toekomstige investering zal men gezien het antwoord van de wethouder **steunen**. De heer GRIMMIUS is blij met de steun voor deze motie, maar merkt per interruptie op dat deze motie niet aan het college is gericht, maar dat het eerder de vraag is wat de PAB-fractie zelf onder toekomstige investering verstaat. De heer VERWEIJ merkt op dat dat men de 3 voorbeelden niet uitputtend vindt, maar dat het college heeft toegezegd de raad hier verder over in te lichten en dat men hem daarom zal steunen.

De aangepaste motie 4.M14. Klimaatburgemeester zal men, gezien de uitleg van de wethouder, **steunen**.

Motie 4.M15. Cultuur historisch evenement zal de PAB-fractie **steunen**.

Inzake **motie 4.M16. Rioolheffing** vindt men dit het onderzoeken waard, wel vraagt men zich af wat de kosten hiervan zullen zijn. Daarnaast is het ook privacy gevoelig wanneer men komt onderzoeken hoeveel water men gebruikt. Mevrouw VAN ES merkt per interruptie op dat de wethouder heeft gezegd dat het college dit onderzoek -net als een aantal buurgemeenten- wil doen en dat dit zeker geen privacy schendende werking heeft. Het enige dat het college zei is dat men dit

niet voor 5 oktober zou halen, hetgeen heeft geleid tot een aanpassing naar op tijd voor de perspectiefnota 2024, uiterlijk 31 mei 2024. De heer VERWEIJ vraagt zich af of het onderscheid in tarieven op basis van m³ watergebruik gemaakt kan worden zonder privacy schending, waarop mevrouw VAN ES antwoordt dat men, zoals reeds in andere gemeenten wordt gedaan, de privacy in de voorwaarden kan waarborgen. Om deze reden neigt de heer VERWEIJ ernaar deze motie te **steunen**.

M.b.t. **motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen** merkt de heer VERWEIJ op dat op dat op Papendrecht.net staat dat dit zomaar uit de lucht komt vallen, terwijl men in februari 2022 heeft gelezen dat op grond van een aantal pijlers werd gekeken naar een voorlopig dekkingsplan. Deze pijlers zijn dat de Eneco-gelden gedeeltelijk worden gebruikt, dat het geld dat is gestort in de reserve toekomstige investeringen wordt gebruikt, dat er een afschrijvingstermijn van 60 jaar wordt gehanteerd en dat de beroemde 1,5% extra OZB-verhoging (niet dé OZB-verhoging, maar de extra verhoging bovenop de inflatiecorrectie) wordt toegepast. Hij vindt dit (ook op Papendrecht.net) niet zo duidelijk weergegeven. Mevrouw VAN ES vraagt per interruptie of hij zich er van bewust is dat er sprake was van een presentatie en een RIB en niet van een raadsbesluit. De heer VERWEIJ is zich hiervan bewust, maar is ingegaan op wat er op Papendrecht.net staat, alsof de raad dit nu pas heeft gehoord, terwijl dit duidelijk staat in de perspectiefnota op pag. 15, die vorige zomer is aangenomen. Mevrouw VAN ES merkt per interruptie op dat men nog geen antwoord van het college heeft gekregen **waarom dit geen apart besluitpunt bij de perspectiefnota was**, die in zijn geheel als enige perspectiefnota ooit meerjarig is vastgesteld. Destijds is men hiervan raadsbreed niet op de hoogte gebracht. De heer VERWEIJ merkt op dat de wethouder heeft uitgelegd dat er voor de extra 1,5% inderdaad geen apart raadsvoorstel is geweest, maar dat men hiernaar in de perspectiefnota -die men heeft vastgesteld- heeft verwezen. Dit heeft zijn fractie geaccepteerd. Ook mevrouw KARSO vraagt per interruptie of hij zich er van bewust is dat men hierover geen aparte bijeenkomst/raadsvoorstel heeft gehad en dat hierover op basis van een RIB, zonder debat, is besloten. De heer VERWEIJ is zich bewust van de wijze waarop dit tot stand is gekomen. Door de perspectiefnota goed te keuren heeft men impliciet goedkeuring gegeven aan deze voorlopige dekking. Hierbij merkt hij op dat men niet weet hoe de begroting voor de dure projecten, van bv. de vo-scholen, eruit gaat zien. Hij stelt voor deze verhoging niet bij voorbaat -zonder de toelichting op de financiële stand van zaken van de gemeente Papendrecht in september af te wachten- te schrappen, maar dit af te wachten en dan het debat te voeren. Om deze reden adviseert hij deze motie aan te houden. Mevrouw KARSO merkt per interruptie op dat het niet om het debat gaat, maar om een eerlijk verhaal naar de inwoners. Zij is benieuwd of de heer Verweij deze informatie (via Papendrecht.net of andere kanalen) na vanavond ook over wenst te brengen naar de inwoners.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten zal men **steunen**.

Motie 4.M19. Sociaal domein zal men **steunen**.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein is **aangehouden**.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs wacht men nog even af.

Motie 4.M22. Groenbeheer Ecologische bermen spreekt zijn fractie aan, maar is te ambitieus. In lijn met de beantwoording van de wethouder zal men deze **niet steunen**.

Motie 4.M23. Logeeradres revalidatie heeft men mede ingediend.

M.b.t. motie 4.26. PFAS op 1 punt, merkt hij op dat er heel veel informatie te vinden is, die men graag gestructureerd op 1 plek terug ziet. Men zal deze motie **steunen**.

Mevrouw VAN ES merkt allereerst op dat het college geen antwoord heeft gegeven op haar vraag of bij elk raadsvoorstel specifiek aangegeven kan worden hoe dit voorstel een **bouwsteen is op weg naar de visie**. Men wil raadsvoorstellen zien waar alle kaders duidelijk in worden genoemd, maar ook hoe men hier met dit voorstel naartoe werkt. Daarnaast heeft men gesproken over de **absoluut onafhankelijke adviseur** die geen inwoner is van Papendrecht, geen link heeft met de scholen en niet gelieerd is aan een lokale politieke afdeling. Haar fractie zal dit punt, omdat dit het grootste besluit betreft dat Papendrecht ooit gaat nemen en omdat de integriteit van de raad hiermee gemoeid is, blijven benoemen. Hierop verwacht men een reactie van het college. De heer VAN DEN DOOL vindt dit per interruptie een onduidelijke formulering, die neigt naar het in het openbaar in twijfel trekken van de integriteit van bepaalde personen.

Mevrouw VAN ES vindt het jammer dat de heer Van den Dool niet aanwezig was bij de oordeelsvormende vergadering waar dit uitgebreid is besproken. Zij merkt met klem op dat het **niet gaat om de integriteit van de specifieke persoon** die wordt ingehuurd, maar dat het de integriteit van de raad is die op het spel staat wanneer men geen onafhankelijke mensen inhuurt. De ingehuurde personen moeten hun eigen afweging maken. Daarnaast heeft zij geen antwoord gekregen op de vraag waarom in de **perspectiefnota 2022 de OZB-verhoging niet apart als besluitpunt** werd genoemd en waarom 2022 -in tegenstelling tot andere jaren- het enige jaar was waarin de **perspectiefnota meerjarig eenmalig is vastgesteld**.

Als zij geen antwoord krijgt op deze vraag zal zij deze schriftelijk stellen. M.b.t. het **Sociaal Domein** bevestigt zij de opmerking van de wethouder dat er al veel gebeurt m.b.t. het **leggen van dwarsverbanden** tussen de verschillende organisaties. Wat haar fractie echter voor signalen ontvangt is dat dit niet zodanig voldoende is zodat deze organisaties elkaar allemaal kennen, weten wat men doet en daar gebruik van maakt. Zij vraagt of het antwoord van de portefeuillehouder (*ik hoor het wel als de raad meer wil*) een uitnodiging was voor een motie bij de begroting of het college dit zal oppakken.

Haar fractie zal **amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid**, op basis van het antwoord van het college dat het na 3 jaar structureel wordt, **niet steunen**.

Inzake motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw vindt haar fractie dat men alles (meerdere malen) mag aankaarten, maar is men echter een voorstander van de huidige plannen: de clustering van diverse culturele organisaties in het bestaande gebouw van De Willem. Mogelijk biedt de scholenbouw een mogelijkheid voor een aparte lobby biedt. Haar fractie zal deze motie **niet steunen**.

M.b.t. motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen merkt zij op dat deze motie overlapt met de participatietool, de burgerbegroting en waar het college zelf mee komt. Men zal **tegen deze motie** stemmen.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet. Navraag bij een expert heeft duidelijk gemaakt dat dit niet mogelijk is. Haar fractie zal **tegen** deze motie stemmen.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen. Haar fractie vindt dat dit uit de samenleving zelf moet komen en dat hier voldoende interesse voor moet zijn. Omdat het per onderwerp mensen mobiliseren ook haar fractie meer aanspreekt zal men **tegen** deze motie stemmen.

Het antwoord van het college op **motie 4.M5 leg een minibos aan** vindt de D66-fractie teleurstellend. De motie was niet bedoeld als het een óf het ander en hun eigen voorwaarde is dat er geen flexwoning minder gebouwd mag worden. Zij merkt echter op dat deze ook in het minibos geplaatst kunnen worden (ook i.v.m. het warme weer). Haar fractie zal **voor** deze motie stemmen en roept het college op hier een bosrijke omgeving te maken.

De D66-fractie zal **tegen de samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen** stemmen.

Men stemt, omdat men helaas niets kan met de uitkomst van de bloedtest, **tegen motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest.** De heer LAMMERS merkt per interruptie op dat de gemeente hier niets mee kan, maar de inwoners misschien wel. Mevrouw VAN ES merkt op dat er geen remedie tegen is. Men wil hiertoe, omdat dit veel onrust met zich meebrengt en men preventief niets kan doen, mensen niet vooraf oproepen.

Inzake **motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur** wenst de D66-fractie de link tussen drinkwater en onveiligheid te bestrijden. Men zal **tegen** deze motie stemmen. Er is (ook i.v.m. medicijnresten in het water) steeds meer zuivering nodig, maar men is ervan overtuigd dat het drinkwater goed gecontroleerd wordt en goed onder de normen blijft.

De D66-fractie zal, omdat hier veel haken en ogen aan zit en men hier niet over gaat, **tegen motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek** stemmen.

De GL-fractie zal reageren op **motie 4.M12. Burgerbegroting.**

Motie 4.M13. Definitie toekomstige investering vindt men te ruim en te vaag. De portefeuillehouder heeft aangegeven open te staan om het plafond van de jaarlijkse storting verder te bespreken, waarbij men dit onderwerp wenst mee te nemen om te komen tot een heldere definitie wat wel (denk aan alle

schoolgebouwen en het verduurzamen van het basisonderwijs) en niet uit deze reserve mag worden bekostigd. De heer VAN DEN DOOL merkt per interruptie op dat de raad eerst een besluit neemt over wat er betaald wordt en ziet daarom het punt niet dit vooraf scherp te definiëren. Hierop geeft mevrouw VAN ES aan dat men dit -alles wat men in de bestemmingsreserve stopt- ziet als een beperking van het budgetrecht. Als men een bestemmingsreserve te ruim maakt krijgt men een algemene reserve light, dat wil men niet. Haar fractie wil dat het geld dat men in de bestemmingsreserve toekomstige investeringen reserveert beperkt is, zodat men weet dat het bedrag op een gegeven moment behaald is en de rest in de algemene reserve kan blijven voor andere projecten. De heer VAN DEN DOOL merkt per interruptie op dat het de raad vrij staat, ook als men anders bepaald heeft, om dit geld te besteden waaraan men wil, waarop mevrouw VAN ES aangeeft dat er dan geen bestemmingsreserve nodig is en alles in de algemene reserve kan blijven. Haar fractie zal **tegen** deze motie stemmen.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester is aangepast.

De heer VAN HETEREN heeft zijn bedenkingen over motie **4.M15. Cultuur historisch evenement**. Men is niet tegen een evenement in Papendrecht, maar wel tegen de manier hoe de motie is opgesteld, waarin men de vergelijking trekt met andere festivals, terwijl hierbij alleen cultuurhistorische elementen centraal staan. Dit terwijl bij bv. het baggerfestival het verleden, het heden en de toekomst centraal staat. Hij vindt, omdat zijn fractie heel de samenleving wil betrekken, dit evenement te beknopt. Daarbij betreft de rol van de gemeente bij evenementen veiligheid, maar niet de inhoud en zou er -net als bij koningsdag- een (inclusieve en diverse) stichting moeten komen om de inhoud te bepalen en in gesprek te gaan met de relevante partijen in de samenleving, waaronder de gemeente die over de veiligheid gaat. Zijn fractie zal **tegen** deze motie stemmen.

Motie 4.M16. rioolheffing is aangepast.

Mevrouw VAN ES schrok van de reactie van de wethouder op motie **4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen**, waarbij hij aangaf dat men dan in 2024 een begrotingstekort zou hebben. Dit omdat het daarmee niets meer te maken heeft met de financiering van de vo-scholen en het gewoon een extra OZB-verhoging is geweest. In 2022 hebben de inwoners ineens te maken gekregen met een structurele verhoging van 15% OZB, waarvan werd gezegd dat het eerlijk was en rust gaf om dit in 1 keer te doen. Als de extra verhoging van 1,5% in het volgende jaar niet echt te maken blijkt te hebben met de vo-scholen, is haar fractie er niet gerust op dat het hier -wat betreft de financiering van de vo-scholen- bij zal blijven. Zij vraagt het college aan te geven of deze extra verhoging van de OZB bedoeld is voor de **vo-scholen**.

inzake **motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten** vindt de heer VAN HETEREN het bijzonder dat er wordt geconstateerd dat er geen beleid is om sporters in het zonnetje te zetten, terwijl de burgemeester of wethouders die naar een (lands)kampioen gaan om hen te feliciteren wel een voorbeeld van

beleid is. Er wordt gesteld dat er geen sprake is van vervanging van het sportgala, terwijl er wel wordt gevraagd om een soort vervanging van een sportgala. Wanneer men hetgeen gebeurt niet genoeg vindt, zou hier verandering in moeten komen, waar ook budget tegenover moet staan en waarvoor men -omdat dit een soort terugdraaien van een ombuiging is- over zou moeten stemmen. Zijn fractie zal **niet** met deze motie **instemmen**.

Motie 4.M19. Sociaal domein neemt het college over, hier is men **voor**.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein is ingetrokken.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs zal de D66-fractie **niet steunen**. Dit omdat destijds het aantal kinderen in groep 5-6 zonder diploma al heel laag was en het hiermee niet zo is dat het probleem voor bv. kinderen/volwassen immigranten wordt opgelost. Men ziet liever een specifieke maatregel bij de inburgering, waarbij een (duur) zwemdiploma aan kinderen wordt aangeboden.

Motie 4.M22. Groenbeheer zal men **niet steunen**. Uit beantwoording van eerdere technische vragen heeft men begrepen dat het 7-10 jaar duurt voordat de grond voldoende verarmd is en het maximale rendement is bereikt. Daarnaast vindt men dat de link tussen veiligheid en de bermen niet zo snel getrokken mag worden. Omdat het college altijd verantwoordelijk is voor veiligheid ontkomt men hier niet aan.

Motie 4.M23. Logeeradres revalidatie zal men **steunen**.

Motie 4.M24. Oranje comité (ingediend door de PAB-fractie) herinnert haar een aan GL-amendement dat tot 2 x toe is weggestemd door de PAB-fractie.

Motie 4.M25. Visplekken vindt men, omdat er honderden visplekken beschikbaar zijn, **overbodig**. Als men niet in Papendrecht wil vissen, kan men in het Unesco-erfgoed tegenover de prachtigste molens in Nederland vissen. Mevrouw VAN WIJNGAARDEN merkt per interruptie op dat het er om gaat dat mensen een dubbele prijs moeten betalen voor een visvergunning. Zij merkt op dat bij de omgeving van de vijver bij De Palm en Bethlehemkerk er inderdaad alle ruimte is, maar dat Papendrecht bestaat uit meer dan dat. Zij noemt het plan om van de ijsbaan in de zomer een vijver te maken en het feit dat in de Oostpolder heel veel riet staat, waardoor men niet kan vissen. Zij vindt het te makkelijk om te zeggen dat mensen ergens anders moeten vissen en zegt dat dit een motie is om mensen te bedienen (zij vindt vissen zelf verschrikkelijk) die in Papendrecht willen vissen. Mevrouw VAN ES stemt **tegen** de motie.

Inzake **motie 4.M26 PFAS** hoort men het college zeggen dat buurgemeenten dit ook hebben gevraagd/aangenomen. Zij merkt op dat men dit regionale informatiepunt via het internet dus ook vanuit Papendrecht kan bereiken en dat de motie hiermee **overbodig** is.

De heer STOUTHART geeft aan **amendement 4. A1. Tegen eenzaamheid** op basis van de opmerking van het college en het structurele karakter van de subsidie, **niet** te zullen **steunen**.

M.b.t. **motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw** merkt hij op dat het bestemmingsplan reeds is vastgesteld en men daarom **tegen** zal stemmen.

Motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen. Omdat verplichte participatie voor de Omgevingswet reeds is geregeld is deze motie **overbodig**.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet vindt men **overbodig en onuitvoerbaar**.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen moet uit de samenleving komen, men zal daarom **tegen** stemmen. Daarnaast merkt hij op dat er ook actieve buurtverenigingen zijn die iets kunnen doen.

Motie 4.M5 leg een minibos aan heeft het college, omdat men prioriteit geeft aan de flexwoningen, ontraden. Zijn fractie vindt dat er ook gedacht mag worden over een groene inrichting, maar een minibos gaat hen te ver. Men zal **tegen** de motie stemmen.

Samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen, motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest, motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur en motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek. De VVD-fractie zal deze moties, omdat er al onderzoeken worden gedaan **niet steunen**.

Mevrouw BOKMA vindt **motie 4.M12. Burgerbegroting** een positief idee, maar zal i.v.m. de vele middelen en in lijn met de woordvoering van het college **tegen** stemmen.

Omdat de VVD-fractie vindt dat men in het dictum van **motie 4.M13. Definitie toekomstige investering** -zonder een debat in de raad- veel teveel op detail ingaat zal men **tegen** stemmen.

De heer STOUTHART is inzake **motie 4.M14. Klimaatburgemeester** van mening dat sommige inwoners klimaatmoe worden en zal deze motie **niet steunen**. De heer GRIMMIUS vraagt zich per interruptie af waar dit op is gebaseerd en of het klimaat ondertussen ook moe wordt van mensen, waarop de heer STOUTHART aangeeft dit een goede vraag te vinden. Hij denkt echter dat er al veel initiatieven zijn om het klimaat onder de aandacht te brengen en een klimaatburgemeester geen toegevoegde waarde vindt.

M.b.t. **motie 4.M15. Cultuur historisch evenement** is de heer STOUTHART benieuwd wat men zich hier bij moet voorstellen, hij is bang voor het ringsteken en het koekhappen en zou liever een breder evenement zien. Zijn fractie zal **tegen** stemmen.

Inzake motie 4.M16. Rioolheffing is de VVD-fractie voorstander van het onderzoek, maar merkt men wel op dat ook de onderzoekskosten van de diverse varianten, voor het maken van een goede afweging, meegewogen dienen te worden.

Mevrouw BOKMA merkt inzake **motie 4.M17. Jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen** op dat men dit, hoe graag haar fractie de OZB ook wil verlagen, nu niet het moment vindt. Dit juist omdat het overschot wordt veroorzaakt door incidentele inkomsten en heel veel extra geld vanuit het Rijk voor specifieke zaken. Haar fractie vindt het onverantwoord in deze onzekere tijd de OZB te verlagen en zal deze motie **niet steunen**. Mevrouw VAN ES is per interruptie benieuwd of de VVD-fractie dit ziet als een OZB-verhoging die is bedoeld voor een sluitende begroting los van de toekomstige VO-investering, waarop mevrouw BOKMA antwoordt dat het noodzakelijk is om alle investeringsvraagstukken (de nieuwe damwand voor de Kooihaven, basisscholen, etc.) het hoofd te bieden. Mevrouw VAN ES merkt op dat dit zo niet is geformuleerd in de perspectiefnota, dat de OZB-verhoging is gelieerd aan de vo-scholen en dusdanig ook is verkocht aan de inwoners. Mevrouw BOKMA herinnert zich de exacte tekst niet, maar volgens haar was het niet alleen bedoeld voor de vo-scholen. De heer SPITSBAARD is verbaasd over het standpunt van de VVD-fractie, die in het verkiezingsprogramma sprak over lokale belastingen liever verlagen dan verhogen, waarop mevrouw BOKMA aangeeft dat het op dit moment, in deze onzekere tijden met een enorme dip in de inkomsten, niet het juiste moment is om te verlagen. Op de vraag van de heer GRIMMIUS wanneer het wel het juiste moment is antwoordt mevrouw BOKMA dat dit is wanneer duidelijk is dat de daling in inkomsten 'het 2026-2027 ravijn' voorbij is en de inkomsten vanuit de overheid gelijk blijven. Mevrouw KARSO merkt per interruptie op dat er al jaren wordt gesproken over onzekere tijden, maar dat die steeds opschuiven. Daarbij komt dat het besluit van de 1,5% OZB-verhoging is gebaseerd op de tekst uit de perspectiefnota: *uitgaande dat de raad op deze weg wil doorgaan is in de perspectiefnota rekening gehouden met de voorlopige dekking huisvesting van de vo-scholen*. Op haar vraag of de VVD-fractie hiermee van mening is de motie te kunnen steunen antwoordt mevrouw BOKMA dat dit niet het geval is, omdat men nu niet weet wat dit betekent voor de vo-scholen. Zij snapt de argumenten, maar zal de motie -ondanks dat dit hen moeite kost- i.v.m. de vele onzekerheden voor de toekomst niet **steunen**.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten vindt de VVD-fractie Moeilijk, omdat men -ondanks dat de heer Van den Dool aangaf dat dit niet de bedoeling is- ook een sportgala 2.0 voor zich zag en het erop lijkt dat hiermee de bezuinigingen die het sportgala om zeep hebben geholpen worden teruggedraaid. Zijn fractie is hier nog niet over uit.

Motie 4.M19. Sociaal domein zal men **steunen**.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein brengt men, gehoord de woorden van de wethouder, **niet in stemming**, maar houdt men in de achterzak.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs zal men i.o.m. de CU-fractie aanpassen, zodat men geen specifieke groepen meer benoemt.

Mevrouw BOKMA merkt inzake hun **motie 4.M22. Groenbeheer** op dat het sinds 2019 erg lang duurt voor men de bloemrijke bermen kan zien, maar dat tijdens de schorsing door de wethouder is aangegeven dat in september een beeldvormende avond met fietstour en nadere uitleg verzorgd zal worden. Men heeft daarom besloten deze motie tot die tijd **niet in stemming te brengen**.

Motie 4.M23. Logeeraadres revalidatie zal men **steunen**.

Motie 4.M24. Oranje comité zal men (min de stem van de heer Van der Giessen, die zich als lid van het 4 mei comité zal onthouden van stemmen) **steunen**.

Motie 4.M25. Visplekken zal men **steunen**.

M.b.t. **motie 4.26. informatiepunt PFAS** merkt mevrouw BOKMA op dat deze motie in bv. Sliedrecht al is aangenomen en in anderen gemeenten in stemming wordt gebracht en dat het de bedoeling is 1 punt met alle betrokken gemeenten en instanties in de regio te creëren. Uiteraard is het fijn als alle gemeenten meedoen en men de kosten hiervoor kan delen.

Mevrouw KARSO vraagt welk verantwoordelijkheid het college wenst te nemen inzake **communicatie en het evenementenbeleid**, om te zorgen dat iedereen aangehaakt en zich welkom voelt. Daarnaast is de vraag **hoeveel overbodige regels** inmiddels zijn afgeschaft niet beantwoord. Zij is enthousiast over de beantwoording van de wethouder inzake het **OV**, die er op neerkomt dat er extra middelen beschikbaar worden gesteld, hetgeen hoop en opties geeft. Zij vraagt of zij ervanuit kan gaan dat die middelen en denkrichtingen ook in het bespreken en presenteren van het **mobilitieitsplan** naar voor komen en zo nee, wanneer dit wel het geval is.

Amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid zal haar fractie, in lijn met de beantwoording van de wethouder en het structureel worden van de subsidie, **niet steunen**.

Motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw zal men, omdat men wel voorstander is van een cultuurcentrum maar niet in het centrum, **niet steunen**.

Motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen zal men omdat dit wordt meegenomen in andere participatietools **niet steunen**.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet is eerder in de raad behandeld, waarbij is afgesproken dit bij de beeldvorming omtrent de omgevingswet te bespreken. Het is haar niet duidelijk welk probleem men hiermee oplost, haar fractie zal daarom **tegen deze motie** stemmen.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen zal men onder de verwijzing naar Puur Papenrecht en het beperkte aantal vrijwilligers **niet steunen**.

M.b.t. eigen **motie 4.M5 leg een minibos aan** begrijpt zij de reactie van de wethouder, waarom een onderzoek of dit niet te combineren zou zijn en het leven voor de bewoners en omgeving aantrekkelijker te maken niet wenselijk is, niet.

De **samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen** worden door het college ontraden. Zij snapt de stelling van de OP-fractie, dat alle onderzoeken net onder de norm zouden zitten, de Europese normen worden aangepast en dat de Zembla-uitzending aangeeft dat de normen zijn overschreden. Zij snapt en deelt het gevoel, maar merkt op dat extra onderzoeken de uitkomst hiervan niet zouden veranderen. PFAS is niet goed en niet gewenst, men wenst dit alle aandacht te geven, maar niet door middel van allemaal onderzoeken waar men -preventief en achteraf- niets mee kan. Men zal deze moties, omdat deze een verkeerd signaal afgeven, **niet steunen**.

Motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest zal men ook **niet steunen**.

Ook **motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur** zal men, omdat dit de indruk wekt dat het drinkwater niet veilig is en dit niet aan de orde is, **niet steunen**.

Motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek zal men omdat deze tegenstrijdig is, PFAS kan nergens 100% veilig en schoon geproduceerd worden, **niet steunen**.

Inzake motie 4.M12. Burgerbegroting is mevrouw KARSO benieuwd of de indieners deze, met een toezegging van de wethouder om dit als optie mee te nemen, intrekken.

Mevrouw KARSO begrijpt de strekking van **motie 4.M13. Definitie toekomstige investeringen** en heeft de portefeuillehouder horen zeggen dat men hier in september over gaat spreken. Zij stelt voor de vraag wat men uit de bestemmingsreserve toekomstige investeringen gaat betalen dan te bespreken. Zij denkt dat het nu nog te vroeg is, maar twijfelt hier nog over.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester is aangepast.

M.b.t. **motie 4.M15. Cultuur historisch evenement** sluit zij zich aan bij de heer Van Heteren en zal hier **tegen stemmen**. Men vindt een cultuur historisch omschrijving een beperkte benadering, merkt op dat het niet de politiek is die bepaalt wat er wordt georganiseerd en vindt dat het evenement zo inclusief mogelijk moet zijn. De naam van het evenement impliceert dat het gaat over de geschiedenis van Papendrecht, die niet iedereen die in Papendrecht woont heeft meegemaakt. Zij is verbaasd over de positieve reactie van het college en betwijfelt of men met een cultuur historisch evenement alle inwoners van Papendrecht bedient. Men moet niet willen dat er specifieke feesten ontstaan waarbij diverse groepen worden uitgesloten. Mevrouw VAN WIJNGAARDEN merkt per interruptie op dat ook bv. de naam van het baggerfestival gerelateerd is aan hun industrie en het havenfestival aan de haven, maar dat men dit zo breed kan maken als men wil. Misschien is de term niet juist gekozen, maar zij herinnert zich diverse evenementen waarbij de hele bevolking welkom was. Wie niet wil komen blijft maar weg. Mevrouw KARSO vindt dit te makkelijk en merkt op dat men met een bepaalde benaming veel mensen uitsluit. Het kan locatie, maar niet cultuur of historisch gebonden zijn. De heer VAN DEN DOOL merkt op dat

nadrukkelijk in de motie staat dat het voor de gehele Papendrechtse gemeenschap is bedoeld, dat het college wordt gevraagd hier met diverse instanties over te spreken, dat men hier geen invulling aan hoeft te geven, maar met de samenleving kan kijken naar de mogelijkheden. Door het te framen en in te vullen is men al bezig het feestje te bederven. Mevrouw KARSO zegt dat de ervaring leert dat er een aantal feesten en evenementen zijn waar inwoners zich niet welkom voelen. Dit zal waarschijnlijk niet de bedoeling zijn, maar is wel de uitkomst. De heer VAN DEN DOOL is het ermee eens dat er in het evenementenbeleid kritiek vanuit inwoners is dat men zich niet gekend en gehoord voelt en men daarom aansluitend bij het voornemen van het college in 2024 een kader evenementenbeleid op te stellen, het college oproept dit evenement hierin een plek te geven en weloverwogen allerlei groepen te bedienen. Tenslotte merkt hij op dat diverse raadsleden die actief zijn in evenementenorganisatie hebben aangegeven dat zij wel veel zelf moet trekken, sleuren en duwen en dat zaken soms door ze te combineren veel krachtiger zijn. Inzake **motie 4.M16. Rioolheffing** wacht de PvdA-fractie de reactie van het college af.

Inzake hun motie 4.M17. jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen hoort mevrouw KARSO veel reacties als *onzeker, we verwachten zware tijden, we hebben de OZB-verhoging nodig*. Het feit is dat dit besluit niet is genomen op basis van een definitief dekkingsplan en er niet is gecommuniceerd naar raad en inwoners. Men zal deze motie handhaven. Haar vraag is of men bereid is alsnog communicatie in te zetten naar inwoners waar deze extra verhoging op gebaseerd is.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten doet ook mevrouw KARSO denken aan een sportgala 2.0. Zij vindt het bijzonder dat extra middelen worden gevraagd voor iets dat eerder is wegbezuinigd. Zij denkt dat men op een andere manier ook waardering kan tonen. Mevrouw VAN ES begrijpt per interruptie dat men teruggrijpt op de ombuigingsoperatie. Zij vraagt of mevrouw Karso dit niet ziet als een hoopvolle beweging, omdat als dit mogelijk is het beeldenpark ook terug kan komen. Mevrouw KARSO vindt dat men zaken op basis van voortschrijdend inzicht altijd moet kunnen aanpassen, maar vindt de verwoording bijzonder.

Motie 4.M19. Sociaal domein wordt overgenomen met de toezegging dat gesprekken met Rivas worden gevoerd. Men zal deze **steunen**.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein is ingetrokken.

De PvdA fractie staat **niet positief t.o.v. motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs**. De vraag is of men de doelgroep zo bereikt en men wil het onderwijs niet extra belasten. Op de interruptie van mevrouw BOKMA dat de motie juist vraagt naar onderzoek of en zo ja, hoe scholen dit zouden willen inrichten vraagt mevrouw KARSO of het onderzoek zich dan niet beter kan richten op een bepaalde doelgroep,

waarop mevrouw BOKMA antwoordt dat men eerder heeft aangegeven dit eventueel aan te zullen passen. Mevrouw KARSO zegt dat ervaring leert dat het onderwijs hier niet mee belast wil worden.

Motie 4.M22. Groenbeheer vindt men te ambitieus en zal men **niet steunen**.

Inzake **motie 4.M23. Logeeraadres revalidatie** vindt de PvdA-fractie het verstandig dat het college het gesprek met Rivas aangaat. Voor men het weet gaat de gemeente kosten op zich nemen die ook bij Rivas en zorgverzekeraars belegd kunnen worden. Men zal **tegen** deze motie stemmen.

Op **motie 4.M24. Subsidie oranje comité** zal de GL-fractie reageren.

Motie 4.M25. Visplekken zal men **niet steunen**.

Men is heel positief over **motie 4.M26. 1 informatiepunt PFAS**. Tegelijkertijd krijgt men te horen dat diensten zoals de Omgevingsdienst, de provincie en het RIVM allemaal naar elkaar verwijzen. De PvdA-voorzitter heeft bij Op1 aangegeven voor 1 loket te zijn, waar inwoners met vragen en antwoorden terecht kunnen. Zij twijfelt erover of dit bij de gemeente moet blijven en of men deze motie gaat steunen.

(Schorsing 23.06 – 23.19 uur)

De heer VAN DEN DOOL vindt dat er naar **een andere vorm** moet worden gekeken om de moties te bespreken. Hij merkt inzake motie **4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw** op dat het besluit is genomen en het bestemmingsplan er ligt, waarbij een motie aan de orde is geweest die het niet heeft gehaald. Om deze reden vindt zijn fractie dat deze motie er, omdat men een betrouwbare overheid is, niet had moeten liggen en zal men **tegen** stemmen.

Motie **4.M2. participatie van burgers (beter) regelen** zou eventueel in september aan de orde kunnen komen. Men vindt niet dat de motie duidelijk aangeeft waar het beter kan en zal **tegen** deze motie stemmen.

Motie **4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet** zal men, onder verwijzing van de woordvoering van de D66-fractie, **niet steunen**.

Inzake motie **4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen** is men het eens met eerdere sprekers en zal men **tegen** deze motie stemmen.

M.b.t. motie **4.M5 leg een minibos aan** is hij het eens met de woordvoering van de PAB-fractie: liever eerst de woningen, dan het groen er omheen.

Inzake alle **moties van de OP-fractie inzake PFAS** is men het eens met de uitleg van de wethouder op alle onderwerpen. Men waardeert de moties, is het eens met de strekking en intenties hiervan, maar vindt ze wel **overbodig**.

De CDA-fractie is heel enthousiast over motie **4.M12. Burgerbegroting**, maar vraagt zich af over men over dictum 3 inzake het precieze bedrag wel kan besluiten. Daarnaast vindt hij het belangrijk te spreken over de lessen die elders al zijn geleerd en wat men daar in Papendrecht mee kan.

Motie **4.M13. Definitie toekomstige investering** zal de CDA-fractie **steunen**. Dit vooral omdat de 3 genoemde onderwerpen niet uitputtend zijn, maar als voorbeeld zijn genoemd en men bij de besluitvorming over de jaarrekening heeft afgesproken te zoeken naar een andere manier van realistisch sparen. De CDA-fractie ziet de motie in het verlengde daarvan.

Men is het **eens met motie 4.M14. Klimaatburgemeester**.

Van **motie 4.M16. Rioolheffing** is de datum aangepast. Men heeft na eerdere twijfel aan het onderzoek naar watergebruik begrepen dat het gaat om een vergelijking van de systemen en zal deze motie **steunen**.

Omdat de raad hiervoor bewust heeft gekozen en men hiermee de dekking van de investeringen opbouwt, zal zijn fractie motie **4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen niet steunen**. In de uitleg heeft men niet gehoord hoe de € 800.000,- die men over enkele jaren mist opgelost zou worden. Daarnaast laat de perspectiefnota zien waar men in de komende jaren ook met het OZB-tarief naartoe wil en dat deze ieder jaar de OZB voor het volgende jaar wordt vastgesteld. In die zin klopt wat op Papendrecht.net staat echt niet.

Motie **4.M19. Sociaal domein is ingetrokken**.

M.b.t. motie **4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs** zegt mevrouw MIDDELKOOP dat haar fractie, vooropgesteld dat elk kind dat verdrinkt omdat het niet kan zwemmen er 1 te veel is, haar bedenkingen heeft over deze motie. Zij merkt op dat het schoolzwemmen in 2011 -i.v.m. de beperkte deelname en de afschaffing van het busvervoer door de gemeente- is afgeschaft. Ook zij is bang dat de scholen hier niet op zitten te wachten en dat de gewenste doelgroep niet bereikt gaat worden. Haar fractie ziet meer in een vangnetconstructie. Mevrouw BOKMA merkt per interruptie op dat zij - i.o.m. de CU-fractie- de motie eventueel kan aanpassen, zodat groep 5 en 6 eruit gaat en eventueel speciale doelgroepen wordt toegevoegd. Mevrouw MIDDELKOOP stelt voor het schoolzwemmen er helemaal uit te halen en zich te richten op kinderen die buiten de boot vallen. Op de vraag van mevrouw HOEKSTRA waarom er busvervoer geregeld moet worden naar een zwembad in Papendrecht antwoordt mevrouw MIDDELKOOP dat het zwembad te ver van sommige scholen is. Hier komt bij dat met het weer invoeren van het schoolzwemmen dit voor heel veel mensen die het wel kunnen betalen wordt betaald, terwijl dit in eerste instantie een zorg van de ouders is en de gemeente zorg moet hebben voor kinderen die op een bepaalde leeftijd geen diploma hebben. Mevrouw HOEKSTRA merkt per interruptie op dat zwemles heel duur is en dat een mensenlevens onbetaalbaar is. Mevrouw MIDDELKOOP is het hier mee eens, maar vindt dat het geld op een verantwoorde manier moet worden uitgegeven aan kinderen die het echt nodig hebben. Voor mensen die geen zwemles kunnen betalen verwijst zij naar stichting leergeld, waar de gemeente subsidie aan verstrekt.

De heer VAN DEN DOOL merkt inzake **motie 4.M22. Groenbeheer** op dat de ecologische bermten tijd nodig hebben. Zijn fractie zal, op basis van de uitleg van de wethouder, **tegen** deze motie stemmen.

Motie 4.M23. Logeeradres revalidatie vindt men een mooi idee en zal men steunen.

Motie 4.M24. Oranje comité vindt men belangrijk en zal men steunen.

M.b.t. de **vo-scholen** vat de heer VAN DEN DOOL het antwoord van de wethouder zo op dat er in september ook een tijdspad komt. Verder heeft de wethouder aangegeven een **raadgesprek over asielbeleid** te willen ondersteunen. Hierbij wenst hij op te merken dat het gesprek voor de CDA-fractie moet gaan over waar de grens ligt (m.b.t. onderwijs, zorg, ambtelijke capaciteit, huisvesting, etc.) om dit goed te doen. De heer SPITSBAARD vindt het per interruptie vreemd dat de CDA-fractie vorige week tegen de door zijn fractie ingediende motie heeft gestemd, terwijl hij hier nu een omdraaiing ziet. De heer VAN DEN DOOL geeft aan dat hij zich niet bewust is van een omdraaiing, maar dat wordt gevraagd om een gesprek (waarvoor zijn fractie een jaar geleden ook reeds heeft gepleit) om kaders te stellen en visie te ontwikkelen inzake het goed omgaan met deze grote opgave. De heer SPITSBAARD hoort hierin een herhaling van hun motie. De heer VAN DEN DOOL hoopt dat de OP-fractie hier blij van wordt. De heer SPITSBAARD is hier inderdaad blij om. Daarnaast noemt de heer VAN DEN DOOL ook de vraag **welke rol vrijwilligers kunnen spelen**, waarvan hij het idee heeft dat andere gemeenten dit beter geregeld hebben.

M.b.t. de eigen moties dankt hij voor de steun voor motie **4.M20. inzake het sociaal domein**. Hij is blij te horen dat de wethouder adviseert dit mee te zullen nemen in het uitvoeringsplan. Daarnaast is hij blij dat ook inzake **motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten** het advies is dit over te nemen. Hij heeft er bijna spijt van niet nog een motie te hebben ingediend 'voer opnieuw het sportgala in', zodat het duidelijk was geweest dat dit niet de wens is. De CDA-fractie wenst het college aan te sporen om na te denken over het feit dat ook symbolische handelingen (bv. bij een geboorte in Dordrecht ontvangt men een schapenkop of een foto in de krant bij een kampioenschap) veel impact kunnen hebben. De heer GRIMMIUS merkt per interruptie op dat in De Klaroen regelmatig jeugdvoetbalteams die kampioen worden met foto's worden genoemd. De heer VAN DEN DOOL geeft aan dat dit zijn punt onderstreept. De heer VAN HETEREN vraagt de heer Van den Dool een voorbeeld te geven van wat men wenst, waarop de heer VAN DEN DOOL aangeeft dat hij dit – op gebied van sport- bewust niet heeft genoemd, maar dat hij als voorbeeld het schaapje bij een geboorte in Dordrecht heeft genoemd. Het college heeft de vrijheid hierover na te denken en ergens mee te komen. Tenslotte merkt hij op dat zijn fractie bij het afschaffen van het sportgala en korting op andere sportbudgetten, omdat het gaat over de gezonde leefstijl en het samenbindende karakter, heeft aangegeven hier moeite mee te hebben. Binnen de huidige budgetten hoopt men dat het college toch met creatieve ideeën komt.

De heer GRIMMIUS heeft m.b.t. de beantwoording van wethouder Janssen inzake **duurzaamheid** ook het woonplan 2020-2030 en doelstellingen en deadlines - breder dan alleen duurzaamheid- genoemd. Hij vraagt een **toezegging** voor een **bijeenkomst waarin alle deadlines aan bod komen**, om de integraliteit te zien, te kijken aan welke knoppen men kan draaien en hoe men op de verschillende thema's loopt.

Op **amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid** zal de CU-fractie reageren.

Inzake motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw refereert de heer GRIMMIUS aan een destijds door zijn fractie ingediende en weggestemde motie. Omdat dit inmiddels helaas een gepasseerd station is zal men tegen deze motie stemmen.

Motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen zal men, in lijn met de beantwoording van de wethouder, **niet steunen**.

Ook **motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet** zal men, omdat dit juridisch niet mogelijk is, **niet steunen**.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen zal hij -onder verwijzing naar de eerdere woordvoeringen- ook **niet steunen**.

Motie 4.M5 leg een minibos aan zal zijn fractie (met het woord groen in de naam) **steunen**. Hij vindt dat de woningen, het sportveld en hondenuitlaatveld hier niet onder mogen lijden, maar vindt wel dat het onderzoek kan plaatsvinden.

De samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen gaan over een belangrijk onderwerp, waarop ook zijn partij op vele bestuurslagen druk mee bezig is. Hij is het helemaal eens met de opmerkingen en urgentie van de OP-fractie en vindt het belangrijk dat hier veel aandacht voor is. Hij is blij dat de wethouder hier de benodigde aandacht aan heeft besteed. De moties inzake oppervlakte water, grond, moestuinen en motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest zal hij echter **niet steunen**. De heer GRIMMIUS is zich ervan bewust dat oppervlakte water, grond, moestuinen PFAS bevatten en dat het zelfs in zijn bloed zit. Deze onderzoeken gaan niets vertellen dat men niet al weet. Hij vindt het daarom tijd- en geldverspilling voor zaken die men al weet. In die zin vindt hij de moties **overbodig**. Het is verschrikkelijk, het is puur gif en gaat nooit meer het systeem uit. Hiermee zal men moeten leren omgaan, want verbeteren gaat men het niet meer.

Inzake **motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur** sluit hij zich aan bij wat er al is gezegd. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat het kraanwater niet veilig is en vertrouwt hierin ook op de woorden van de wethouder. Hij zal deze motie **niet steunen**.

Motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek: hier gaat de gemeente niet over. Als het al niet van Dordrecht is, is het van de provincie. Deze motie zal hij **niet steunen**.

Hij is blij te horen dat meerdere partijen positief staan tegenover het idee van **motie 4.M12. Burgerbegroting**. Dank voor de woorden van de CDA-fractie. Hij

vraagt een toezegging van de wethouder dat de burgerbegroting meegenomen wordt als optie in het **participatietraject** en de GL-hier, als indieners van de motie, (net als bij het regenboogpad) actief wordt betrokken bij het voortraject. Wanneer dat het geval is zal hij deze motie voor nu in kunnen trekken.

De heer GRIMMIUS is bij dat de PAB en CDA-fracties **motie 4.M13. Definitie toekomstige** steunen. Hij heeft n.a.v. zijn vraag aan de fracties hierop aan te vullen (hetgeen het punt van de motie was) echter weinig gehoord en vindt dat er n.a.v. zijn voorzet niet veel over is gesproken. Hij stelt voor bij de bespreking in september over het maximale potje de vraag waar het wel en niet aan besteed mag worden mee te nemen. De heer VAN DEN DOOL vindt het -per interruptie-goed dit gesprek in de toekomst te voeren, omdat hij hier nu direct geen antwoord op kan geven. De heer GRIMMIUS begrijpt dit en ziet deze motie dan als onderlegger voor dit gesprek. Hij houdt deze motie daarom in stand en hoopt dat deze aangenomen zal worden.

De heer GRIMMIUS is heel blij dat de meeste fracties positief staan t.o.v. **motie 4.M14. Klimaatburgemeester** en dat de wethouder aangeeft dit nog sneller op te willen pakken. Om deze reden is de motie aangepast en kan deze aangenomen worden.

Motie 4.M15. Cultuur historisch evenement zal de GL-fractie niet steunen. Dit heeft niets te maken met het evenement zelf, maar men is het er niet mee eens dat de gemeente meebepaalt wat de inhoud van een evenement moet zijn. De gemeente is faciliterend en zorgt voor de veiligheid en een mooi evenemententerrein. Voor de rest kan een evenement plaatsvinden als men aan de voorwaarden voldoet. De heer VAN DEN DOOL vraagt per interruptie of er dan wel een evenementenbeleid nodig is, waarop de heer GRIMMIUS aangeeft dat in een evenementenbeleid kaders worden opgenomen, maar dat hierin niet de inhoud wordt bepaald. De heer VAN DEN DOOL merkt op dat het dan een karig evenementenbeleid wordt en dat hij bij andere gemeenten ziet dat er zekere ambities en thema's aan de orde komen. De heer GRIMMIUS vindt dat men daartoe kan aansporen, maar dat men organisaties die niet in dat straatje passen niet kan beperken. Daarbij vindt hij het voorbarig om voor de invulling van 1 evenement een motie in te dienen terwijl het evenementenbeleid nog niet is vastgesteld.

Motie 4.M16. Rioolheffing is duidelijk.

Inzake **motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen** sluit de GL-fractie zich aan bij de woordvoering van de PvdA en D66-fracties.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten komt voor hem neer op het terugdraaien van de ombuiging voor het sportgala, waarvan men -omdat men een betrouwbare overheid moet zijn- al jaren heeft gezegd dat gemaakte ombuigingen niet worden teruggedraaid. Hij vindt dit geen net proces, maar kan hier niet tegen stemmen. Men vindt sport en sportprestaties heel belangrijk en

vindt dat deze gevierd mogen worden. Ondanks dat men het geen chique proces vindt zal men toch **voor** deze motie stemmen.

Inzake **motie 4.M19. Sociaal domein** vraagt de heer GRIMMIUS zich af of dit noodzakelijk is. Hij hoort de wethouder zeggen dat men dit kan meenemen in het gesprek en is hier niet tegen. Dit met de kanttekening dat meenemen in het gesprek niet wil zeggen dat men dit ook uit zal voeren, omdat hij niet weet of hij er blij van wordt om een woning in een verzorgingshuis te reserveren. Dit betekent dat iemand die zorg nodig heeft hier niet in kan wonen.

Over **motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs** is genoeg gezegd, zijn fractie zal deze niet steunen. Of het groep 4,5 of 7 en 8 is maakt hem niet uit. De reden dat men hiermee is gestopt staat nog steeds overeind. Men moet er echter wel voor zorgen dat elk kind kan zwemmen en dat de verdrinkingsdood voorkomen wordt. Dit heeft niet alleen te maken met het kunnen zwemmen, maar ook met de inrichting van zwembaden en plassen, etc. Schoolzwemmen is hier niet de juiste oplossing voor.

M.b.t. **motie 4.M23. Logeeraadres revalidatie** is de GL-fractie er niet zeker van of hier noodzaak voor is en heeft men het idee dat het al bestaat. De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat bij Rivas 2 kamers beschikbaar en continue bezet zijn. In het verleden was het ook mogelijk om, wanneer men na vertrek uit het ziekenhuis geen opvangmogelijkheden had, in een appartementje bij te komen. Men wil niet wegnemen van de ruimte in het verzorgingstehuis, maar toevoegen als extra. Om deze reden heeft men gevraagd met Rivas en het zorgkantoor in gesprek te gaan. De heer GRIMMIUS vindt het -ondanks dat hij zich afvraagt of hier behoefte aan is- een goed idee hierover het gesprek aan te gaan en zal deze motie **steunen**. De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat de behoefte hieraan zeker bestaat en dat hiervan diverse signalen zijn geweest.

Motie 4.M24. Oranje comité. De heer GRIMMIUS merkt op dat mevrouw Van Es.... De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat hij toen hij de motie aan het opstellen was al wist dat hij onmiddellijk tegengas zou krijgen over bezuinigingen terugdraaien die in het verleden zijn gedaan. Hij heeft in het begin echter duidelijk uitgelegd dat het geen bezuiniging terugdraaien is en dat hij geen bedragen heeft genoemd. Hij heeft uitgelegd hoe de kosten- en activiteitenverhouding is. Vandaar dat dit heel wat anders is dan subsidies terugdraaien. De heer GRIMMIUS merkt op dat bij de vaststelling van de subsidieplafonds voor 2023 de subsidies op sport, cultuur en recreatie naar beneden zijn gegaan en specifiek voor: bibliotheek aan zet, de speeltuinvereniging de Wip Wap en het oranje comité specifiek met € 15.299,-. In de motie wordt inderdaad niet voorgesteld om dat bedrag weer toe te voegen en is het daarom ook niet letterlijk het terugdraaien van de bezuiniging. Maar toen zijn fractie op dat moment een amendement heeft ingediend om deze bezuiniging niet door te voeren heeft ook de PAB-fractie tegen gestemd. Toen men in december bij de eerste wijziging van de subsidieplafonds 2023 (toen bleek dat de indexatie te laag was) weer met een amendement kwam om de indexatie te verhogen (zodat ook het oranje comité meer geld zou hebben) stemde de PAB-fractie ook daar tegen. Nu komt de PAB-fractie zelf met een voorstel om subsidie

voor het oranje comité te verhogen. De heer VERWEIJ merkt per interruptie op dat de heer Grimmus refereert aan 2 momenten waarop de huidige situatie nog niet aan de orde was en men op grond van voortschrijdend inzicht en meer informatie tot een ander inzicht kan komen. De heer GRIMMIUS merkt op dat dit 2 momenten waren waarop het mogelijk was om de instellingen -waaronder het oranje comité- meer geld te geven. Nu komt de PAB-fractie wel met een motie, omdat het voor het oranje comité nu noodzakelijk is. Hij zal hier **tegen stemmen**, niet uit rancune en niet omdat hij iets tegen het oranje comité heeft, maar omdat vorig jaar ook andere instanties subsidie is afgenomen, die in dit voorstel worden vergeten en omdat deze bezuiniging dan ook voor de andere verenigingen teruggedraaid moet worden.

Inzake **motie 4.M25. Visplekken** is de heer GRIMMIUS van mening dat er in Papendrecht voldoende visruimte is (in het vijverpark zijn prachtige visvlonders), hij zal daarom **tegen** stemmen. Daarnaast wenst hij namens de GL-fractie de jacht op vissen niet verder aan te moedigen.

Motie 4.26. informatiepunt PFAS zal de GL-fractie steunen. Hij is van mening dat alle informatie die over PFAS naar buiten komt verwarrend kan zijn voor inwoners en vindt 1 centraal punt hiervoor een goed idee. M.b.t. de opmerking van de wethouder dat moties hierover in andere gemeenten zijn ingediend en zijn aangenomen, merkt hij op dat de dinsdag in Dordrecht breed aangenomen motie iets anders zegt. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat de gemeente Papendrecht hier specifiek bij aansluit. Het eerste punt van deze motie zegt: *verzoekt het college om het advocatenkantoor van de gemeente in de civiele zaak tegen Chemours Dupont een beknopte notitie te laten schrijven die de gemeente kan delen met inwoners van Dordrecht en andere gemeenten, over de mogelijkheden en procesroutes van inwoners die Chemours Dupont aansprakelijk willen stellen voor hun schades als gevolg van handelen of nalaten hiervan door Chemours Dupont.* Hij denkt dat het handig is dat het advocatenkantoor dat men hier zelf voor heeft een notitie opstelt. Ook Sliedrecht heeft een motie ingediend, waarin wordt verwezen naar Papendrecht en het voorstel hiermee samen optrekken. Hij vraagt de wethouder nogmaals om de **toezegging** hier zeker bij aan te sluiten en dit te ondersteunen.

Ook de heer BEZEMER vindt -met de heer Van den Dool- dat men serieus moet nadenken over **de behandeling van de moties volgend jaar** en vindt de huidige manier geen recht doen aan de diverse ingediende moties, waaraan niet voldoende tijd wordt besteed. Verder heeft hij geen antwoord ontvangen op zijn vraag naar een **extra toevoeging van de minimumvariant tabel bij het meerjarenperspectief**.

Over **amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid** zal de SGP-fractie het woord voeren.

Motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw vindt men een gelopen race en zal men **niet steunen**.

Motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen zal men gehoord de beantwoording van de wethouder **niet steunen**.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet zal men i.v.m. de latere bespreking **niet steunen**.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen zal zijn fractie i.v.m. het feit dat zij zichzelf hebben opgeheven en er andere specifiekere alternatieven zijn **niet steunen**.

M.b.t. **motie 4.M5 leg een minibos aan** vindt men het belangrijk dat er groen komt, maar niet zozeer dat dit een minibos wordt. Men kan het onderzoeken, maar de vraag is of dat op dit moment verstandig is. Zijn fractie zal deze motie **niet steunen**.

Inzake de **samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen, motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur en motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek** merkt mevrouw STIGTER op dat de vervuiling van Chemours een ernstige bedreiging vormt voor de inwoners van Papendrecht en haar buurgemeenten. Haar fractie pleit er dan ook voor dat de diverse instellingen hun verantwoordelijkheid neemt en organisaties hun verantwoordelijkheid oppakken. Daarnaast is men van mening dat de gemeenten geen invloed hebben gehad op de vergunning, de naleving en de handhaving van de afspraken die gemaakt zijn. Nu de vervuiling ernstiger blijkt dan men ooit heeft kunnen denken, roept men de gemeente niet op tot controle en het meten van alle effecten voor de inwoners. Dit omdat de verantwoordelijkheid hiervoor niet bij de gemeente maar bij diverse andere instanties, zoals provincie, RIVM, Omgevingsdienst en DG&J ligt. Haar fractie vertrouwt erop dat het college de taak om deze instanties op hun verantwoordelijkheid te wijzen serieus neemt en ziet geen reden om als gemeenten een eigen onderzoek op te starten. De CU-fractie zal deze moties **niet steunen**.

Motie 4.M12.Burgerbegroting vindt men positief. Hierbij gaat men ervanuit dat dit wordt meegenomen, hetgeen de motie overbodig maakt.

M.b.t. **motie 4.M13. Definitie toekomstige investering** vindt de heer BEZEMER het een terechte opmerking dat hierover onvoldoende is nagedacht en dat men hier in september goede de tijd voor moet nemen.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester zal men **van harte steunen**.

Motie 4.M15. Cultuur historisch evenement vindt hij een lastig onderwerp, omdat het een breed evenement moet zijn waarbij iedereen kan aanhaken en waar iedereen zich -tot op zekere hoogte- in kan herkennen. Een onderzoek vindt zijn fractie wel oké, maar dan moet er wel een goede uitkomst zijn. Anders zal zijn fractie niet instemmen om het evenement in te voeren.

M.b.t. **motie 4.M16. Rioolheffing** vindt zijn fractie een onderzoek goed, omdat men vindt dat de lasten zo goed en eerlijk mogelijk verdeeld moeten worden. De

schoulers die dit kunnen dragen moeten dit ook dragen. Men zal deze motie **steunen**.

M.b.t. **motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen** heeft hij eerder -in een andere context- aangegeven dat men zicht wil krijgen op het totaalplaatje, zodat men van daaruit besluiten kan nemen. Vandaar dat hij in de algemene beschouwingen met name hier aandacht voor heeft gevraagd en de wethouder heeft gevraagd of men dit zichtbaar kan maken. Voor zover het er nu uitziet is duidelijk dat men dit geld, m.n. ook voor de vo-scholen, nodig zal hebben. Zijn fractie vindt het daarom te vroeg de extra 1,5% te schrappen (misschien moet dit zelfs 2,5 of 3,5 worden) en zal deze motie daarom **niet steunen**. Op het moment dat men dit nu zou schrappen, moet men zich afvragen of men het op dit moment voor de burger aangenamer maakt, maar men het daarna weer moeilijker maakt omdat een hogere verhoging doorgevoerd moet worden.

Inzake motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten merkt mevrouw STIGTER op dat haar fractie sporten heel belangrijk vindt, maar dat men dit niet ziet als iets dat meer aandacht verdient dan andere hobby's van cultuuruiting. Zij vraagt waarom deze mensen ook niet in het zonnetje worden gezet, waarop de heer VAN DEN DOOL aangeeft dat haar fractie ook een motie kan indienen t.b.v. muziek of schilderkunst. Mevrouw STIGTER vindt de motie eenzijdig, vindt dat andere zaken net zoveel aandacht verdienen en zal deze daarom **niet steunen**.

Motie 4.M19. Sociaal domein zal men, omdat er voor de toekomst grote uitdagingen liggen, steunen. De CU-fractie is ook benieuwd hoe men in de toekomst aan de toenemende vraag kan voldoen. Mevrouw STIGTER vindt dat men als gemeente en samenleving erg alert moet zijn op nieuwe initiatieven die kunnen leiden tot kleine en grote oplossingen. Dat men de ontwikkelingen in het land nauwlettend moet volgen, deze desgewenst moet overnemen en toepassen in de eigen gemeente.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs zal worden aangepast, zodat deze zich m.n. richt op kinderen die (om financiële of andere redenen) niet kunnen zwemmen.

M.b.t. **motie 4.M22. Groenbeheer** vindt mevrouw STIGTER het, als lid van het PMV, jammer dat deze motie is ingediend. Dit omdat men de afspraak heeft gemaakt hier als PMV eerst vragen over te stellen aan het college.

De heer BEZEMER is blij met de brede steun voor **motie 4.M23. Logeeradres revalidatie**.

M.b.t. **motie 4.M24. Oranje comité** vindt de CU-fractie dat hier sprake is van een uitzonderingspositie, omdat het een breed evenement betreft dat voor veel Papendrechtse van belang is. Men zal **voor** deze motie stemmen.

Motie 4.M25. Visplekken is een vraagteken. Het weghalen van het riet vindt men prima. De heer BEZEMER merkt op dat het plan om van de ijsbaan een visvijver te maken financiële consequenties heeft. Mevrouw HOEKSTRA merkt per interruptie op dat men niet moet vergeten dat er ook andere dieren in dat riet wonen en dat

het riet belangrijk is en men dit niet zomaar kan verwijderen. De heer BEZEMER geeft aan dat dit niet zijn stelling was. Mevrouw VAN WIJNAARDEN merkt per interruptie op dat er zoveel riet in de Oostpolder is dat de dieren hier geen last van zouden hebben. Op de vraag van de heer BEZEMER naar consequenties van de ijsbaan/visvijver antwoordt mevrouw VAN WIJNGAARDEN dat haar fractie hier nog geen dekking bij heeft bedacht, maar dat het gaat om het weer oppakken van een plan dat er 5 jaar geleden al was en om een of andere reden gestrand is. Dit is een gebaar naar de mensen die er destijds hart en ziel in hebben gestoken om dit voor elkaar te krijgen, om dit weer op te starten. Op het moment dat het een ton gaat kosten vindt haar fractie dit natuurlijk ook geen goed idee. Zij merkt op dat de tekst van de motie misschien niet duidelijk genoeg is, er staat *'het voortijdig gestrande plan..... opnieuw op te pakken'*. Dit wil zeggen kijken wat de mogelijkheden zijn, zij merkt hierbij op dat de watergangen natuurlijk wel op diepte moeten zijn. De heer SPITSBAARD merkt per interruptie op dat er in de motie staat: *'verzoekt het college de oevers van de watergangen waar gevist wordt op enkele plekken te laten ontdoen van riet'*, er staat niets over een onderzoek of over een prijs. Mevrouw VAN WIJNGAARDEN begrijpt niet precies waar de heer Spitsbaard heen wil met zijn opmerking. De VOORZITTER stelt voor dat men dit in de schorsing uitzoekt.

De heer BEZEMER zal namens zijn fractie **voor motie 4.M26. informatiepunt PFAS** stemmen. Daarbij vindt hij dat men dit zoveel mogelijk gezamenlijk moet doen en dat men gebruik moet maken van bestaande informatie en verwijzend naar plaatsen waar deze informatie te verkrijgen is. Niet dat men zelf het wiel uit gaat vinden en hier zelf aansprakelijkheid voor gaat nemen.

De heer BOERSMA vindt het heel jammer dat de mooie bijdragen uit de eerste termijn nauwelijks aan bod zijn gekomen in de tweede termijn. Om deze reden wenst hij een aantal quotes uit de eerste termijn van de diverse fracties te noemen die hij mooi vond.

- *Grijpen we pas in als iemand 1 of 2 keer het vuur heeft aan laten staan?*
- De quote van Rem Koolhaas: *Vind optimisme in het onvermijdelijke*. De heer BOERSMA weet nog steeds niet wat hiermee wordt bedoeld, maar het is wel een quote waar je goed over na moet denken.
- *Het onzichtbare zichtbaar maken* van mevrouw Karso.
- De vraag van het CDA: *wat men vindt van het vliegwieleffect*. De heer BOERSMA is het hiermee eens, hij ziet het vliegwieleffect ook.

Vervolgens zal hij ingaan op de vele moties, waarvan hij hoopt dat het de volgende keer wat meer beperkt kan worden.

Motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw zal de SGP-fractie **niet steunen**.

Ook **motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen** zal de SGP-fractie, gehoord de beantwoording van de wethouder, **niet steunen**.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet zal de SGP-fractie, gehoord de beantwoording van de wethouder en het feit dat deze reeds meerdere malen aan de orde is geweest en dit onderwerp later terugkomt, **niet steunen**.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen zal de SGP-fractie, gehoord de beantwoording van de wethouder, **niet steunen**.

Inzake **motie 4.M5. Leg een minibos aan** ziet de SGP-fractie liever dat hier op een mooie manier groen komt/blijft. Het concept van een minibos ziet men niet voor zich.

M.b.t. de samengevoegde **moties 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen. motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest, motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur en motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek** heeft men veel waardering voor de OP-fractie voor het jarenlang agenderen van dit belangrijke onderwerp. Men volgt echter de lijn van het college dat er veel inzet is van de gemeente en er al veel onderzoek wordt gedaan en zal deze moties **niet steunen**.

Inzake **motie 4.M12. Burgerbegroting** wacht men of er een toezegging/aanpassing komt, ander zal men tegen stemmen.

Inzake **motie 4.M13. Definitie toekomstige investering** neigt men naar de lijn van de D66-fractie: aan de ene kant wordt iets uitgesloten en aan de anderen kant is er een niet limitatieve lijst van zaken die men wil financieren. Hij vraagt zich af wat deze motie toevoegt.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester: de klimaatburgemeester gaat er waarschijnlijk komen, wat van zijn fractie niet perse had gehoeven.

Inzake **motie 4.M15. Cultuur historisch evenement** dankt de heer BOERSMA voor alle reacties en alle vragen die zijn gesteld. Hij merkt hierbij op dat er 2 vragen zijn: wat is een cultuur historisch evenement en wat is rol van de gemeente? Voor die laatste vraag verwijst hij naar het dictum, waarin men benadrukt in gesprek te gaan met allerlei verschillende partijen in de samenleving, om te kijken of men kan komen tot een dergelijk evenement en wat de rol van de gemeente hierbij is. Dit is precies wat in het kaderevenementen beleid gaat gebeuren, waarbij dit volgens zijn fractie heel goed past. Deze motie vraagt er nadrukkelijk niet om als gemeente een evenement te organiseren. Hij hoopt dat hij met deze verduidelijking tegemoet is gekomen aan de vragen die op dat punt zijn gesteld. De heer VAN HETEREN merkt per interruptie op dat dit meer een rol is voor een stichting en niet voor de gemeente. De heer BOERSMA begrijpt zijn opmerking en weet dat dit in diverse andere gemeenten ook zo wordt georganiseerd, maar vindt dat de gemeente in eerste instantie -daar vraagt deze motie ook om- een rol kan spelen in het bij elkaar brengen van allerlei verschillende partijen en actoren in het dorp. De heer VAN HETEREN vraagt per interruptie of het dan de bedoeling

is dat deze partijen bij elkaar worden gebracht, waarna een stichting wordt georganiseerd en de gemeente vervolgens een stapje terugdoet. De heer BOERSMA zou nog niet zover in de uitvoering willen gaan, maar hiervoor de ruimte willen geven aan de wethouder om hierover na te denken en in gesprek te gaan met de betrokken organisaties. De heer GRIMMIUS vindt het -per interruptie- de omgekeerde volgorde om eerst over een specifiek evenement te spreken en daarna over het evenementenbeleid, i.p.v. eerst het evenementenbeleid te behandelen. De heer BOERSMA snapt deze opmerking, maar heeft dit nu mee willen geven omdat het college zelf aangeeft over het evenementenbeleid te willen nadenken. Omdat er al andere evenementen, gefinancierd vanuit de perspectiefnota, plaatsvinden vindt hij dit een interessante invalshoek om over na te denken. Met deze motie verzoekt hij het college na te denken over een evenement bedoeld voor de gehele gemeenschap, waar cultuurhistorische evenementen centraal staan. Hij heeft nagedacht over de benaming die de lading van dit evenement dekt, waarover mevrouw Van Wijngaarden aangaf dat men in de verschillende andere evenementen die als voorbeeld zijn genoemd elementen uit de lokale cultuur/historie/industrie terugziet als centraal element voor dit evenement. Juist omdat hij niet wil dat mensen hier geen aansluiting bij voelen, heeft hij de benaming niet te concreet (bv. het Fokkerfestival) willen maken en wil men het college de ruimte geven om dit verder uit te werken. Het is nadrukkelijk een evenement bedoeld voor de hele Papendrechtse gemeenschap, zoals dit ook in de motie is verwoord. De heer LAMMERS denkt dat er -per interruptie- een bruggetje is te slaan tussen wat de heer Boersma wil en wat de D66-fractie aangeeft en dat men dit bij het particuliere initiatief moet laten en dat de gemeente dit, wanneer men dit evenement wil organiseren, kan faciliteren. Omdat men altijd te maken krijgt met bepaalde deelbelangen, is het aansturen vanuit de overheid lastig. Hij stelt voor een aantal captains of industry en een aantal mensen uit het middenveld bij elkaar te brengen en die in een denktank een evenement te laten bedenken, waarna de gemeente dit kan steunen. De heer VAN DEN DOOL merkt per interruptie op dat dit bijna letterlijk is wat er in de motie staat. Men wenst niet verder te gaan dan het gesprek tot stand brengen. De heer BOERSMA had dit ook zo willen zeggen, er staat: onderzoeken of en hoe en aandacht voor de rol van de overheid.

Motie 4.M16. Rioolheffing zal de SGP-fractie steunen.

Motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen zal men niet steunen.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten zal men steunen.

Motie 4.M19. Sociaal domein zal men steunen.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein is ingetrokken.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs zal men steunen.

Motie 4.M22. Groenbeheer zal men niet steunen.

Motie 4.M23. Logeeradres revalidatie zal men **steunen**.

Motie 4.M24. Oranje comité zal men **steunen**.

Motie 4.M25. Visplekken zal men **steunen**.

Motie 4.26. PFAS zal men **steunen**.

De heer GOUDRIAAN zegt in antwoord op de vraag van mevrouw Van Wijngaarden of men **amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid** intrekt of handhaaft, eerst op een reactie op een vraag aan de wethouder te wachten. De gedachte achter dit amendement is om te voorkomen dat er een gat ontstaat tussen tijdelijke subsidie en vast beleid. Zijn vraag aan de wethouder is hoe dit voorkomen kan worden, waarop de heer VAN DEN DOOL per interruptie aangeeft dat de wethouder heeft verteld dit een jaar eerder in te zullen voeren en er dus geen gat meer is. De heer GOUDRIAAN heeft gehoord dat de wethouder heeft aangegeven dat dit begin 2024 wordt opgepakt en de raad wordt voorgelegd, maar merkt op dat de subsidie eind 2023 ophoudt.

De VOORZITTER neemt voorafgaand aan de schorsing de stand van zaken van de moties door:

Motie M6. wordt **aangepast** (naar 4. M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen) en **moties M7.** PFAS: onderzoek naar vervuiling van de grond en **M8.** PFAS: onderzoek naar veiligheid van de moestuinen **zijn ingetrokken**.

Motie 4.M12.Burgerbegroting wordt aangehouden n.a.v. de behandeling door het college.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester is aangepast.

Motie 4.M16. Rioolheffing is aangepast.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein is aangehouden.

Motie 4.M21. invoeren zwemles bij het basisonderwijs is aangepast.

Motie 4.M22. Groenbeheer is aangehouden.

(Schorsing 0.30 – 0.56 uur)

Tweede termijn college

In antwoord op de vraag of de extra **OZB-verhoging exclusief bedoeld is voor de vo-scholen** geeft wethouder DE KEIZER aan dat dit niet het geval is. Gezien de forse investeringen, waaronder de investering vo-scholen, die op de gemeente afkomen heeft men in de perspectiefnota 2022-2023 voorgesteld jaarlijks 1,5% OZB-stijging te laten storten in het budget toekomstige investeringen. Dit budget kan, na het besluit van de raad, worden ingezet als dekkingsmiddel voor toekomstige investeringen, waaronder de huisvesting vo-scholen. In de perspectiefnota 2022-2023 is dit wel direct richting huisvesting vo-scholen

geformuleerd. De wethouder zegt toe dat bij de komende begroting voor 2024 een update gegeven zal worden m.b.t. het budget toekomstige investeringen en dat men expliciet zal opnemen hoe het zit met de 1,5% OZB-verhoging.

Op de vraag waarom de OZB-verhoging **niet expliciet als apart beslispunt in de perspectiefnota is opgenomen** antwoordt zij dat dit niet gebruikelijk is.

In antwoord op de vraag van de PvdA-fractie **welke overbodige regels men heeft afgeschaft** geeft wethouder DE KEIZER aan dat de regels daar waar mogelijk verminderd worden. Verder merkt zij op dat veel regels en administratie overbodig lijken, maar dat dit niet het geval is. Het college deelt de mening regels te verminderen, dit staat immers in het bestuursakkoord, en zal hiervoor aandacht blijven houden. Op de vraag van mevrouw KARSO **of er 0 overbodige regels zijn afgeschaft** kan wethouder DE KEIZER geen expliciet antwoord geven. De wethouder heeft de vraag van de CU-fractie om te komen met een minimum variant meerjarenperspectief gehoord en zegt toe hier in opmaat naar de begroting 2024 op terug te komen.

Op de vraag van mevrouw VAN ES **waarom 2022 het enige jaar was dat de perspectiefnota is vastgesteld** zal wethouder DE KEIZER in september schriftelijk terugkomen.

Richting de OP-fractie merkt wethouder KOSTEN op dat hij -omdat hij dit niet kan controleren- niets afdoet aan hun uitspraken over **de Zembra-uitzending en de PFAS-metingen**, maar dat het Arcadis-rapport inzake de moestuinen over water en bodem fier overeind staat en het college op dit punt geen onrust wenst te creëren. Verder denkt hij dat een deel van de verwarring in de media is ontstaan omdat er verschillende normen zijn voor bv. moestuinen en oppervlaktewater. M.b.t. de door de D66-fractie gestelde vraag inzake het **informatiepunt PFAS** genoemd in de motie van de VVD-fractie antwoordt wethouder KOSTEN dat er meer dan voldoende informatie is, maar dat deze gefragmenteerd is en gestructureerd moet worden, zodat men helderheid kan bieden over gezondheidsrisico's en juridische processen. De wethouder geeft aan dat men dit samen wil doen en dat dit regie vanuit de gemeente vraagt. Hij vindt het dictum van de motie helder en uitvoerbaar en de kosten lijken mee te vallen. Verder merkt hij m.b.t. de opmerking van de PvdA-fractie om dit landelijk te doen op hier niet op te willen wachten. Hij heeft de minister horen zeggen dat hij met belangstelling afwacht wat de gemeenten zullen doen in hun rechtszaak t.o.v. Chemours. Op de vraag van mevrouw VAN ES of men dan wel **met de 4 gemeenten zal optrekken** antwoordt wethouder KOSTEN dat dit zeker het geval is, dat men wel heeft gemerkt dat meerdere gemeenten willen aanhaken, maar dat de 4 gemeenten de kopgroep zijn en blijven.

De heer GRIMMIUS had nog geen antwoord ontvangen op de vraag of hij een toezegging kan krijgen op de vraag om aan te sluiten bij de motie die in Dordrecht is ingediend inzake het **opstellen van een notitie door de advocaten t.b.v.**

inwoners. Wethouder KOSTEN merkt op dat in de motie wordt genoemd juridische procedures mee te nemen, waarmee hij prima kan leven. Hij zegt toe dit mee te nemen af te stemmen met Dordrecht.

Op de vraag van de CDA-fractie inzake een **tijdpad voor de vo-scholen** komt de wethouder na de zomer terug bij de informatiebijeenkomst. Tevens wordt in de RIB van 21 juni jl. een tijdpad aangegeven.

Op de vraag van de GL-fractie om een toezegging dat de **burgerbegroting** als optie kan worden meegenomen bij de uitwerking van de participatie-instrumenten en fracties hierbij actief betrokken kunnen worden antwoordt wethouder KOSTEN dat dit zeker kan en dat hij in september schriftelijk terugkomt op de duiding van het verloop van de procedure.

In antwoord op de vraag van mevrouw VAN ES wat er gaat gebeuren met de **onafhankelijke financieel adviseur** die de raad zal bijpraten over de begroting t.o.v. de investering van de vo-scholen antwoordt wethouder KOSTEN dat de genoemde avond niet over de vo-scholen maar over de financiën gaat en dat het college van mening is dat men een goede adviseur heeft ingehuurd. Hij heeft de mening van de D66-fractie hierover gehoord. Op de opmerking van mevrouw VAN ES dat de wethouder in eerdere instantie heeft gezegd dat er nog een **onafhankelijke second opinion bij het dekkingsplan** komt geeft wethouder KOSTEN aan dat dit inderdaad het geval is bij het investeringskrediet. Op de vraag van mevrouw VAN ES of zij er dan wel vanuit mag gaan dat dit een **onafhankelijk persoon** is merkt wethouder KOSTEN op dat men er voor zal zorgen dat dit een kwalitatief goede second opinion is. De heer VAN DEN DOOL maakt per interruptie **bezwaar** tegen de opmerking *of het een onafhankelijk persoon wordt óf... en dan wordt het wél een onafhankelijke expert* en wenst hier nadrukkelijk afstand van te nemen.

Wethouder VAN ERK heeft m.b.t. **motie 4.M23. Logeeradres revalidatie** toegezegd uiterlijk voor het eind van dit jaar een gesprek aan te gaan met het zorgkantoor en Rivas.

M.b.t. de vraag van de D66-fractie of men inzake de **verbinding tussen de partners in het sociaal domein** een motie moet indienen bij de begrotingsbehandeling antwoordt wethouder VAN ERK dat het college deze signalen ook oppakt vanuit het PMV en zegt hierover terugkoppeling richting het PMV toe om te kijken wat er leeft en wat vervolgstappen kunnen zijn. Mochten hierover vanuit de raad bredere signalen zijn, neemt hij hier ook graag kennis van. Inzake de vraag van de heer Goudriaan aangaande het amendement dat het college heeft ontraden inzake het **voorkomen van het gat tussen de aflopende subsidie en het nieuwe beleid** verwijst wethouder VAN ERK naar zijn beantwoording in de eerste termijn aangaande de mogelijkheid dat derden hierin een rol kunnen vervullen (de eigen organisatie of een sponsor) en dat bestaande organisaties daarnaast via de reguliere subsidieaanvragen kunnen aankloppen en

dit kunnen verwerken bij hun standaard aanvraag. Dit betekent wel -de wethouder wil hierbij geen verwachtingen wekken- dat dit valt onder de algemene subsidieregels en moet passen binnen de subsidieplafonds en op de inhoud bij regelgeving en criteria.

Op de vraag van mevrouw Karso of de **OV-middelen** (waarover hij het had met de minister) worden meegenomen in het mobiliteitsplan antwoordt wethouder JANSSEN dat dit niet kan omdat het mobiliteitsplan al $\frac{3}{4}$ jaar in ontwikkeling is, terwijl de toezegging van minister Harbers van afgelopen week is. Ook het mobiliteitsplan kent vele projecten, van lobby OV tot aanleg en aanpassing fiets- en wegennet. Op dit moment grijpt men in de regio via de M5 de kans door de minister aan zijn toezegging te houden. Of en in hoeverre dat lukt zal men in de komende maanden zien. In antwoord op de door mevrouw Karso gevraagde reactie op de aangepaste **motie 4.M14. Klimaatburgemeester** geeft wethouder JANSSEN aan hiermee -met de motie als steun in de rug- aan de slag te gaan. M.b.t. de door de heer Grimmius genoemde **beeldbepalende bijeenkomst inzake duurzaamheid, wonen, etc.** merkt de wethouder op dat deze dan heel veel breder wordt dan hij zelf had bedoeld. Hij heeft hierbij even gedacht aan de actualisatieslag die men moet maken in het kader van de omgevingsvisie, maar heeft het gevoel dat de heer Grimmius meer zoekt dan antwoorden die men in dergelijke sessies kan geven. (De acties die hierachter weggelaten kan men niet helemaal overzien). Het voorstel blijft te beginnen met een avond rondom de doelen inzake duurzaamheid, waarop de GL-fractie wanneer dit niet voldoende is aansluitend kan komen met een goed omkaderd voorstel. De heer GRIMMIUS gaat per interruptie akkoord met in eerste instantie een avond inzake duurzaamheid, waarbij hij verzoekt zijn vragen uit de algemene beschouwing expliciet aan de orde te laten komen, zodat zijn fractie hier antwoord op kan krijgen. Wethouder JANSSEN antwoordt dat er geen totaaloverzicht zal worden gegeven, omdat een aantal elementen hier nog niet in zit. Al dit soort elementen (en hoe men daarop als raad en college zou kunnen antwoorden) zitten als het goed is wel in het rapport van de Rekenkamercommissie. (Dan gaat men dit via de agendacommissie regelen en wordt de heer Grimmius op zijn wenken bediend.) M.b.t. **de motie 4.M14. Klimaatburgemeester** is hij bij dat deze is aangepast en dat hij de heer Grimmius in een ander tempo heeft kunnen krijgen.

In antwoord op de vraag van de D66-fractie inzake de **strategische visie en de bouwstenen die terug moeten komen in de raadsvoorstellen** antwoordt wethouder VAN DER BORG dat men de gedachte deelt dat wanneer men een strategische visie maakt -maar dat geldt ook voor een bestuursakkoord, een collegeprogramma, een omgevingsvisie of alle andere visies- deze langs de meetlat worden gelegd en elk raadsvoorstel wordt gezien in relatie tot de ambities die men heeft. Of dit betekent dat men het model van de

raadsvoorstellen moet aanpassen kan hij nog niet zeggen. Hij vindt dit nu nog te vroeg en stelt voor dit te bekijken wanneer de strategische visie bekend is. Mevrouw VAN ES vraagt per interruptie de **toezegging** dat de portefeuillehouder hier bij de D66-fractie op terugkomt, zodat men zich niet steeds af hoeft te vragen of het al zover is en deze vraag opnieuw moet stellen. Wethouder VAN DER BORG antwoordt dat hij wordt gevraagd om het geheugen van de D66-fractie te zijn. Hij is bereid dit vraagstuk op het moment dat de strategische visie wordt besproken aan de orde te stellen, maar vindt het te vroeg om aan te geven hoe men dit gaat invullen. Mevrouw VAN ES geeft hierop aan dit als een ontkenning te beschouwen en hier zelf op terug te komen.

M.b.t. **motie 4.M5. leg een minibos aan** heeft wethouder VAN DER BORG aangegeven dat men een idee heeft voor de locatie de Wieken dat momenteel wordt uitgewerkt en dat hierbij uiteraard -dat heeft hij in de vorige beantwoording te weinig benadrukt- wordt nagedacht over de inrichting van de openbare ruimte en hoe het groen wordt ingericht. Of dit een minibos is, is maar zeer de vraag. De voorwaarde voor een tiny forest is o.a. dat dit minimaal 200 m² is. De wethouder vindt het te vroeg om te beoordelen of dit op deze locatie past. Om deze reden heeft het college deze motie ontraden, wat echter niets zegt over het enthousiasme over een tiny forest en het belang dat men hecht aan een groene inrichting. Mevrouw VAN ES merkt per interruptie op dat zij al eerder heeft aangegeven dat het niet specifiek een tiny forest hoeft te zijn, maar dat het gaat om woningen in een bosrijke omgeving.

M.b.t. de aangehouden **motie 4.M22. Groenbeheer** zegt wethouder VAN DER BORG toe dat de inhoud van deze motie betrokken wordt bij beeldvorming in september.

Inzake de door de PvdA-fractie gestelde vraag m.b.t. **communicatie over het evenementenbeleid en de inclusiviteit** daarvan merkt wethouder VAN DER BORG op dat inclusiviteit 1 van de elementen is die men bij het evenementenbeleid zal betrekken. Naast aandacht voor doelgroepen kijkt men ook naar toegankelijkheid. Over het **cultuur historisch evenement** is een goed gesprek gevoerd. De wethouder merkt hierbij op dat het niet aan het college is de inhoud van een dergelijk evenement te bepalen, maar dat de motie oproept met diverse partijen in gesprek te gaan. Om deze reden heeft het college positief geadviseerd. Inzake de vraag van de PvdA-fractie over de visie van het onderwijs op het **schoolzwemmen** merkt wethouder VAN DER BORG op dat men hierover met de scholen in gesprek moet gaan, hetgeen gaat leiden tot een conclusie.

Inzake motie 4.M24. Oranje comité merkt burgemeester VAN DRIEL op dat er zaken zijn die een gemeenschap van een gemeente verwacht, waar 4 en/of 5 mei en koningsdag zeker bij horen en dat Papendrecht hier goed in is geworden. Kijkend naar de begroting, de subsidie en de inzet van de vrijwilligers heeft men de afgelopen keer gezien dat de middelen te beperkt waren om alle veiligheidsvoorzieningen te treffen, hetgeen heeft geleid tot problemen. Wat het college betreft gaat het om het in balans brengen,

waardoor het evenement kan zijn wat het is en ook de veiligheidsmaatregelen getroffen worden die nodig zijn.

Niets meer aan de orde zijnde gaat men over tot stemming.

Stemming:

Amendement 4.A1. Tegen eenzaamheid.

De heer GOUDRIAAN geeft aan, gehoord hebben wat de wethouder heeft gezegd, dit amendement in te trekken.

Aansluitend wordt **unaniem conform het voorstel** van burgemeester en wethouders besloten.

Motie 4.M1. onderzoek naar een cultuurgebouw.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M2. participatie van burgers (beter) regelen.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M3. raadsagendering buitenplanse afwijkingen bij de invoering van de Omgevingswet.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M4. wijkplatforms nieuw leven inblazen.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M5 leg een minibos aan.

Met 8 stemmen (OP-fractie, de dames van Es en Karso en de heren Grimmius en Van Heteren) voor en 15 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Samengevoegde motie 4.M6. PFAS, over oppervlaktewater, grond en moestuinen.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M9. ter beschikking stellen van gratis bloedtest.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M10. ter beschikking stellen van waterzuiveringsapparatuur.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M11. sluiting van de Chemours fabriek.

Met 4 stemmen (OP-fractie) voor en 19 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Aangepaste motie 4.M12. Burgerbegroting.

Stemverklaring de heer VERWEIJ:

We zullen voor stemmen. Maar een serieus bedrag, ja wat is een serieus bedrag, wanneer begint het serieus te worden? Dat geldt voor iedereen anders. Maar vooruit.

Met 20 stemmen voor en 3 stemmen (mevrouw Bokma en de heren Stouthart en Van der Giessen) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M13. Definitie toekomstige investering.

Met 15 stemmen voor en 8 stemmen (de VVD, D66, SGP en PvdA-fracties) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M14. Klimaatburgemeester.

Met 18 stemmen voor en 5 stemmen (de VVD en SGP-fracties) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M15. Cultuur historisch evenement.

Stemverklaring de heer VAN HETEREN:

De D66-fractie zal hier verdeeld over stemmen. Ondanks dat ik veel twijfels heb over de motie zal ik, na de woorden van de heer Boersma, toch het voordeel van de twijfel geven.

Stemverklaring mevrouw KARSO:

Ondanks de mooie woorden van de heer Boersma zullen we toch tegen stemmen. We zijn een absoluut voorstander van een groot evenement in Papendrecht, maar de term cultuurhistorisch mag wat ons betreft niet vanuit de politiek komen maar vanuit de samenleving.

Met 16 stemmen voor en 7 stemmen (de OP, PvdA en GL-fractie en mevrouw Van Es) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M16. Rioolheffing.

Met 23 stemmen voor wordt de motie unaniem **aangenomen**.

Motie 4.M17 jaarlijkse extra OZB-verhoging schrappen.

Met 8 stemmen (OP, D66, PvdA en GL-fracties) voor en 15 stemmen tegen wordt de motie **verworpen**.

Motie 4.M18. Sportprestaties in het zonnetje zetten.

Met 14 stemmen voor en 9 stemmen (OP, VVD en D66-fracties) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M19. Sociaal domein.

Met 18 stemmen voor en 5 stemmen (OP-fractie en de heer Van der Giessen) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M20. Meer grip op de financiële ontwikkelingen sociaal domein.

Is **aangehouden**.

Motie 4.M21. Ieder kind een zwemdiploma.

Met 23 stemmen voor wordt de motie unaniem **aangenomen**.

Motie 4.M22. Groenbeheer.

Is **aangehouden**.

Motie 4.M23. Logeeraadres revalidatie.

Met 23 stemmen voor wordt de motie unaniem **aangenomen**.

Motie 4.M24. Oranje comité.

Stemverklaring de heer VAN DER GIESSEN:

Gezien mijn betrokkenheid met het 4 mei comité en oranje comité onthoud ik mij van stemming.

Stemverklaring mevrouw VAN ES:

Ondanks het feit dat wij dit niet helemaal netje verlopen vinden, omdat het een onderdeel was van een bezuiniging en GL tot 2 keer toe met een amendement geprobeerd heeft ditzelfde te bereiken, zullen wij wel voor stemmen. Dit omdat wij inhoudelijk vinden dat dit -ook toen al- had moeten gebeuren.

Stemverklaring de heer SPITSBAARD:

De fractie van OP zal hier verdeeld over stemmen.

Met 16 stemmen voor en 6 stemmen (OP, PvdA en GL-fracties) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M25. Visplekken.

Met 15 stemmen voor en 8 stemmen (mevrouw Hoekstra en de heren Lammers en Hardam (OP), mevrouw Stigter (CU), de D66, PvdA en GL-fracties) tegen wordt de motie **aangenomen**.

Motie 4.M26. PFAS.

Met 23 stemmen voor wordt de motie unaniem **aangenomen**.

05. Sluiting.

Niets meer aan de orde zijnde wenst de VOORZITTER iedereen een voorspoedig zomerreces en sluit zij de vergadering om 1.45 uur onder dankzegging aan eenieder voor diens inbreng.

De griffier

mevrouw M. Muijzer

De voorzitter,

mevrouw M.J.M. van Driel

Lijst met toezeggingen

1. Jaarstukken 2022.

Portefeuillehouder De Keizer

De portefeuillehouder zegt toe bij de eerstvolgende auditcommissie op 4 oktober terug te komen op de **wensen en bedenkingen van de raad inzake de jaarstukken**.

De portefeuillehouder zegt de D66-fractie toe schriftelijk terug te zullen komen op de gestelde vraag of de **auditcommissie betrokken wordt bij de keuze voor het externe bureau** dat zich gaat bezig houden met de nieuwe vorm van begroten en de opdracht aan dit bureau.

De portefeuillehouder zegt mevrouw Karso toe in september schriftelijk aan te zullen geven wanneer men **een meerjaren beeld van toekomstige uitgaven** kan verwachten.

2. Jaarstukken 2022: armoedebeleid.

Portefeuillehouder Van Erk

De portefeuillehouder zal de raad wanneer de contouren voor de volgende periode bekend zijn hiervan via een RIB op de hoogte stellen.

3. Perspectiefnota 2023-2028.

Portefeuillehouder De Keizer

De portefeuillehouder zegt toe dat bij de komende begroting voor 2024 een update gegeven zal worden m.b.t. het budget toekomstige investeringen en men expliciet zal opnemen hoe het zit met de **1,5% OZB-verhoging**.

De portefeuillehouder zegt toe op de vraag van de CU-fractie, om te komen met een **minimum variant meerjarenperspectief**, in opmaat naar de begroting 2024 terug te zullen komen.

Op de vraag van mevrouw Van Es waarom 2022 het enige jaar was dat de **perspectiefnota is vastgesteld** zal de portefeuillehouder in september schriftelijk terugkomen.

4. Perspectiefnota 2023-2028.

Portefeuillehouder Kosten

De portefeuillehouder zegt toe de vraag om aan te sluiten bij de motie die in Dordrecht is ingediend inzake de door de advocaten **op te stellen notitie inzake PFAS t.b.v. inwoners** mee te zullen nemen en af te stemmen met de gemeente Dordrecht.

De portefeuillehouder zegt toe na de zomer bij de informatiebijeenkomst terug te komen op het **tijdpad voor de vo-scholen**.

Op de vraag van de GL-fractie of de **burgerbegroting** als optie kan worden meegenomen bij de uitwerking van de participatie-instrumenten en fracties hierbij actief betrokken kunnen worden komt de portefeuillehouder in september schriftelijk terug middels een duiding van het verloop van de procedure.

5. Perspectiefnota 2023-2028.

Portefeuillehouder Van Erk

De portefeuillehouder heeft m.b.t. **motie 4.M23. Logeeradres revalidatie** toegezegd uiterlijk voor het eind van dit jaar een gesprek aan te gaan met het zorgkantoor en Rivas.

M.b.t. de verbinding tussen de partners in het sociaal domein zegt de portefeuillehouder een terugkoppeling richting het PMV toe, om te kijken wat er leeft en wat de vervolgstappen kunnen zijn.

6. Perspectiefnota 2023-2028.

Portefeuillehouder Van der Borg

M.b.t. de aangehouden **motie 4.M22. Groenbeheer** zegt de portefeuillehouder toe de inhoud van deze motie te betrekken bij de beeldvorming in september.